

**Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут міжнародних відносин
Наукове товариство студентів та аспірантів**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Секція «Міжнародні фінанси»

27 Жовтня 2016 року, м. Київ

КИЇВ-2016

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ**

ЗМІСТ

Назва	Стор.
<i>АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН</i> Секція «Міжнародні фінанси»	6-124

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Секція «Міжнародні фінанси»

ЗМІСТ

1	Александрук В. студент, 4 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>ВПЛИВ ПАДІННЯ ЦІН НА НАФТУ НА ІНВЕСТИЦІЇ В НАФТОГАЗОВУ ГАЛУЗЬ</i>	6-8
2	Баранова А. студент, 4 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ КАВИ</i>	9-11
3	Башинська А. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>ВПЛИВ ТРАНШІВ МВФ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ</i>	12-14
4	Білько А. учень, П Г 75, 11-А клас <i>ФІНАНСОВІ ДИСПРОПОРЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО НАФТОВОГО РИНКУ</i>	15-19
5	Болдирева А. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>РОЗБУДОВА РИНКУ ВТОРИННОЇ СИРОВИНИ УКРАЇНИ В РАМКАХ КОНЦЕПЦІЇ ГЛОБАЛЬНОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	20-23
6	Бондар А. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>TENDENCY OF GOLD MARKET DEVELOPMENT</i>	24-26
7	Воробйова А. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>CHINA'S PRODUCTIVITY OPPORTUNITY: GENERAL APPROACH AND FUTURE FORECAST</i>	27-29
8	Вакарова А. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>PROCESS AND CONSEQUENCES OF THE CHINESE YUAN JOINING THE GLOBAL POOL OF RESERVE CURRENCIES</i>	30-33
9	Геліон Ю. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>ВПЛИВ ПРИВАТНИХ ГРОШОВИХ ПЕРЕКАЗІВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ</i>	34-37
10	Денисенко Д.І. студент, 3 курс, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» <i>ДОЛАРИЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ: ПЕРЕДУМОВИ ТА НАСЛІДКИ</i>	38-41

11	Діденко Є. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>POTENCIAL I TENDENȚII INNOVAȚIINOHO ROZVITKU UKRAINI</i>	42-44
12	Дука Я. студент, 4 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>PONJATTJA ELEKTRONNOI KOHERȚII V SUȚASNIH MIȚNARODNIH EKOHOMIȚNIH VIDHO SINAH</i>	45-47
13	Єлєнєва А. студент, 2 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>DISCRIMINATION OF LEAST DEVELOPED COUNTRIES IN INTER-NATIONAL TRADE</i>	48-49
14	Карженков Я. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>OSOBLIVOSTI FINANSUVANNJJA NĖDKP V JAPONII: DOSVID UKRAINI</i>	50-53
15	Кольба Г. студент, 3 курс, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» <i>ZARUBIȚNII DOSVID TARGETUVANNJJA INFJACII TA PROBLEMI ZAPROVAȚENNJJA V UKRAINI</i>	54-57
16	Короткова О. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>INVESTMENT POLICY OF JAPAN WITHIN GROWING ECONOMIC COMPETITION</i>	58-61
17	Котик В. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>IMPACT OF BLOCKCHAIN TECHNOLOGY ON FINANCIAL MARKET</i>	62-64
18	Лаврінчук С. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>THE PROSPECTS FOR BASE EROSION AND PROFIT SHIFTING IN THE GLOBAL ENVIRONMENT</i>	65-67
19	Лозік А. студент, 2 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>TENDENȚII, ŖO ZMI NJATJ SVIT U XXI ST.</i>	68-70
20	Максименко А. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>POLITIKA PROVĖDNIH TĖK U GALUZI ZĖIŖCENNJJA NAUKOVO-DOSLĖDNOI ĖIJALNOŖTI</i>	71-75
21	Мамонтов М. магістрант 1 р. н., Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>OŖŖORNI ZONI: STRATITI NE MOȚLIVO POMILUVATI?</i>	76-79
22	Орінєнко В.В. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>SVĖTOVIJ DOSVID PROVEDENNJJA TA FINANSUVANNJJA PROGRAM BOROȚBI Z KONTRABANĖOJU</i>	80-83

23	Парфенюк Б. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>ВПЛИВ ТНК НА АГРАРНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ: ПРИКЛАД КОРПОРАЦІЇ MONSANTO</i>	84-86
24	Рассадіна А. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>ANALYSIS OF KEY FEATURES AND PRACTICE OF APPLICATION OF NEGATIVE INTEREST RATE MONETARY POLICY</i>	87-89
25	Сауляк М. студент, 4 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>ПРОБЛЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ РЕСУРСАМИ ПИТНОЇ ВОДИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН</i>	90-92
26	Слободенюк А. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>ФЕНОМЕН РОЗВИТКУ МОБІЛЬНИХ ГРОШЕЙ. ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ</i>	93-95
27	Сокурєнко В. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ</i>	96-99
28	Стан Ю. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКИХ ЕКСПОРТЕРІВ НА РИНКАХ ЄС</i>	100-103
29	Тіщенко О. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ З ОФШОРНИХ ЗОН</i>	104-106
30	Фролова Д. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>ПРОБЛЕМА ФІНАНСУВАННЯ НДДКР У КРАЇНАХ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ</i>	107-110
31	Хасанова К. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ВЕЛІКОЇ БРИТАНІЇ: ПЕРЕВІРКА НА МІЦНІСТЬ</i>	111-114
32	Швед О. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>СУПЕРЕЧНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН</i>	115-117
33	Шикун М. студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка <i>ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ</i>	118-121
34	Шинкарьов Ю. студент, 3 курс, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» <i>ЗАПРОВАДЖЕННЯ РЕЖИМУ ТАРГЕТУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ</i>	122-124

ВПЛИВ ПАДІННЯ ЦІН НА НАФТУ НА ІНВЕСТИЦІЇ В НАФТОГАЗОВУ ГАЛУЗЬ

Александрук В.,

**студент, 4 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

Починаючи з другої половини 2014 року ціни на сировинні товари зменшилися на 28%, в основному через падіння цін на енергоносії на 38%. Велика частина цього падіння була викликана зниженням цін на 43%; ціни на природний газ і вугілля впали на меншу величину, частково через індексації контрактів за цінами на нафту із затримкою.

Значне зниження цін на нафту обумовлене одночасно багатьма факторами попиту і пропозиції: сланцева революція в США; зростання нафтовидобутку в Ірані, через зняття санкцій з цієї країни; бум глибоководного видобутку в Бразилії; неспроможність ОПЕК домовитись про скорочення видобутку; сповільнення темпів зростання китайської економіки та дві поспіль теплих зими в Північній півкулі [1].

Глобальні інвестиції в нафтогазову галузь у минулі періоди спаду невідступно слідували за динамікою цін на нафту. В періоди попередніх спадів цін, інвестиції в нафтову галузь також скорочувались – особливо в 1980-і роки, коли Саудівська Аравія добровільно відмовилася від ролі компенсуючого виробника (виробник, що збільшує або зменшує свій видобуток з метою стабілізації цін в конкретному діапазоні), в результаті чого ціни на нафту впали з 27 до 14 дол. США за барель. На самому початку цього періоду витрати на геологорозвідку, яка є ризикованою діяльністю, знизилася більше, ніж інші витрати. Інше різке (але більш короткочасне) зниження цін відбулося в кінці 2008 року під час світової фінансової кризи. Інвестиції в нафтогазову індустрію в той період різко впали, але на наступний рік знову відновилися.

Низькі ціни на нафту роблять розробку і видобуток ресурсів менш рентабельними, а іноді економічно недоцільними, що призводить до скорочення інвестицій. Зростання світового видобутку нафти, як очікується, помірно сповільниться, але з істотною затримкою. У деяких випадках видобуток нафти може припинитися на родовищах, де граничні витрати перевищують ціни на нафту, – така можливість присутня на родовищах нетрадиційних вугливоднів (нафтоносні піски, сланцевий газ та ін.) і глибоководних ділянках видобутку. Проте очікується, що низькі ціни на нафту призведуть до суттєвого підвищення ефективності, яке викличе зниження витрат і дещо обмежить коригування інвестицій і виробництва.

Середні витрати виробництва сланцевої нафти і газу, яка визначала зростання світового виробництва, на сьогоднішній день наближаються до

граничних витрат, оскільки темпи виснаження цих родовищ частіше перевищують темпи виснаження родовищ традиційних вуглеводнів. Географічний розподіл операційних витрат вказує на те що територія Канади, Північне море і Великобританія відносяться до місць з найвищими експлуатаційним витратами. Очікується, що зниження цін на нафту, позначиться на видобутку на цих територіях раніше і сильніше, ніж в інших місцях. Докладне вивчення структури витрат, пов'язаних з видобутком сланцевої нафти в США, вказує на те, що у виробництві сланцевої нафти відбулося швидке підвищення ефективності, якщо врахувати, що воно знаходиться на відносно ранній стадії інвестиційного циклу. За прогнозами Rystad Energy зниження цін позначиться на інвестиції у сланцеву нафту в США в меншій мірі, ніж у видобуток з нафтоносних пісків і глибоководний видобуток нафти в Бразилії, Канаді та Сполученому Королівстві [2; 3].

Найважливішим фактором адаптації нафтогазового ринку до зниження цін є реакція інвестицій і, в свою чергу, майбутнього виробництва нафти. Капітальні витрати на освоєння нафтових родовищ вже значно зменшились. За підрахунками консалтингової компанії Wood Mackenzie, через зниження цін на нафту компанії масово згортають реалізацію нових проектів з видобутку та переглядають свої інвестиційні плани. Загальний обсяг «заморожених» інвестицій експерти оцінюють в 380 млрд. дол. США, а обсяг недовидобутої нафти і газу – до 27 млрд барелів [4].

Також свої побоювання висловлює і ОПЕК. За словами генерального секретаря організації глобальні витрати на розвідку та видобуток нафти за 2015 рік впали приблизно на 26%, а до кінця поточного року очікується падіння ще на 22%. Крім того, видобуток з деяких вже існуючих джерел з високими витратами може скоротитися, якщо поточні ціни на нафту не покриватимуть змінних витрат. Проте, за прогнозами ОПЕК, через виснаження діючих родовищ загальні інвестиції у нафтову галузь до 2040 року можуть скласти близько 10 трлн. дол. США. для того, щоб покрити зростаючі енергетичні потреби людства, які мають збільшитись за цей період на 40% [5].

Низькі ціни та скорочення інвестицій вже почали негативно впливати на нафтогазову галузь. Перш це вплинуло на поточні витрати нафтогазових корпорацій. Так британська компанія BP має намір в найближчі два роки скоротити близько 4000 робочих місць у підрозділі з розвідки та видобутку по всьому світу. Про схожі плани повідомляли і інші нафтовидобувні компанії. Американська компанія Chevron має намір скоротити 6000-7000 робочих місць, французька Total – 2000 робочих місць, норвезька Statoil – до 1500, англо-голландська Royal Dutch Shell – не

менше 6500. За даними консалтингової компанії Graves&Co, з того моменту, як ціни на нафту почали знижуватися, у світовій нафтогазовій індустрії в цілому були скорочені близько 250 тис. робочих місць.

Іншим наслідком зменшення інвестицій може стати зміна розподілу часток видобутку у індустрії. Якщо ціни на вуглеводні залишаться дуже низькими протягом багатьох років, то виробництво нафти в Північній Америці, Бразилії, Африці та Росії може скоротитися, а частка експорту нафти з країн Близького Сходу зрости. Причиною цього є різниця у вартості розробки нових родовищ залежно від регіону. Зараз приблизно 55% глобального експорту нафти припадає на країни Близького Сходу. Якщо ціни залишаться на рівні в 50 дол. США, цей показник зросте до 75% у глобальному експорті [6].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бек Й. Восемь причин, по которым дешевеет нефть [Електронний ресурс] / Й. Бек, М. Филимонов // Deutsche Welle. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://dw.com/p/1HucW>.

2. Commodity Market Developments and Forecasts, with a Focus on Investment in an Era of Low Oil Prices // World Economic Outlook. – 2015. – С. 36.

3. The Estimated Impact of Lower Oil Prices. // World Economic Outlook. – 2016. – С. 16.

4. Чому падають нафта та рубль [Електронний ресурс] // Новое Время. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://biz.nv.ua/ukr/publications/chomu-padajut-naftu-i-rubl-analiz-nv-92515.html>.

5. ОПЕК: сокращение инвестиций грозит перебоями в поставках в будущем [Електронний ресурс] // The Экономист. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://economistua.com/opec-sokraschenije-investitsij-grozit-perebojami-v-postavkah-v-buduschem/>.

6. Падіння інвестицій в нафтову галузь становитиме більш ніж 20% - IEA [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.epravda.com.ua/news/2015/11/15/567476/>.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ КАВИ

Баранова А.,

студент, 4 курс, Інститут міжнародних відносин,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Світовий ринок кави – яскравий приклад світового товарного ринку. Він виник достатньо давно, проте почав набувати найбільшого поширення з моменту утворення Міжнародної організації з кави (МОК) у середині 60-х років минулого століття. На сьогодні членами МОК є 77 країн, які представляють 98% світового виробництва та 83% світового споживання кави [1].

Кава є стратегічною статтею експорту багатьох країн, що розвиваються, зокрема південноамериканського та африканського континентів: від того, наскільки потужним буде виробництво цього напою, залежить розвиток економік цих країн. З іншого боку, попит на каву постійно зростає, що зумовлено багатьма чинниками, зокрема смаковими особливостями цього напою та відсутністю можливих альтернатив каві. Серед країн-імпортерів можна виділити великі розвинуті країни та об'єднання (США, Європейський Союз), країни з ринками, що формуються (Російська Федерація, Польща, Україна) і також самі країни-експортери кави (Бразилія, Індонезія, Індія).

Згідно з даними Міжнародної організації з кави, споживання цього напою зростає на 2,5% щорічно. Це, у свою чергу, зумовлює зростання виробництва. Більш того, кількість експорту та імпорту також має позитивну тенденцію до зростання.

На світовий ринок кави даний товар постачають майже 60 країн. У кожній з них різні природні умови, клімат і ґрунти, тому один і той же сорт кави в різних місцях сильно відрізняється за своїм хімічним складом, а значить, і на смак, і за ароматом, й іншими властивостями. Всього щорічно виробляється близько 4,5 млн. тонн кавових зерен. Велику роль відіграє ця культура в економіці латиноамериканських країн. Основне місце на світовому ринку кави займають 5 гігантів: Бразилія, Колумбія, В'єтнам, Індонезія та Індія. Ці країни виробляють близько 70% усього світового обсягу кави.

Період 2013-2014 року характеризувався високим рівнем виробництва, лише на 700 тисяч мішків менше, ніж рекордний 2012-2013 період. Загальний рівень виробництва кави у 2013-2014 роках досягнув рівня 146,8 мільйонів мішків по 60 кілограмів. Проте, 2014-2015 роки не були настільки успішними через шкоду засухи в Бразилії та нижчий рівень врожаю в Індонезії. Така ж тенденція збереглася й у 2015-2016 роках,

проте є перспектива до збільшення виробництва, і, як наслідок, експорту [2].

Колумбія демонструє покращення виробництва, так як і більшість країн у Центральній Америці, проте це не допомогло уникнути дефіциту кави у 2015 році. Як наслідок, запаси кави були збільшені як у країнах виробників, так і в країнах, що імпортують каву, проте вони повністю використовуються, щоб задовольнити попит на ринку кави.

Фахівці прогнозують подальше зростання світового виробництва, споживання та запасів кави. Прогнозують, що виробництво залишиться вищим за споживання, склавши у 2019 р. 157,3 млн. мішків та 151,5 млн. мішків відповідно. Світові запаси також збільшаться з 42 млн. мішків у 2010 р. до 57,4 млн. мішків у 2019 році.

Загальний експорт країн-виробників зростає з 103,9 млн. мішків у 2010 до 114,5 млн. мішків у 2019 році. Імпорт, однак, за прогнозами має залишитися приблизно на сучасному рівні, із невеликим збільшенням з 86,3 млн. мішків до 87,3 млн. % [3].

В цілому, світовий ринок кави має загальну тенденцію до постійного зростання та популяризації. Кава є досить перспективним об'єктом торгівлі: вже посідає друге місце за торговим обігом у світі, і продовжує безупинно завойовувати нові ринки (Китай, Росія тощо).

Світове виробництво кави має щорічно збільшуватися більш, ніж на 70 млн. мішків у наступні 15 років для того, щоб забезпечити зростаючий попит, згідно з прогнозом МОК у січні 2016 року. Африка приєднується до великих країн-споживачів кави, крім того очікується підвищення попиту в Азії. Як наслідок, споживання кави в Україні протягом наступних років буде зростати, чому сприяє й постійне розширення світового виробництва.

На сьогодні ринок кави в Україні знаходиться під впливом певних тенденцій. Ємність ринку продовжує розширюватись. Приросту ринку, в певній мірі, сприяє збільшення культури споживання кави поза будинком – в кафе, ресторанах, на роботі. Однак Україна все ще віддає перевагу розчинній каві - споживають 85% розчинної кави, 15% натуральної.

За даними дослідження українського ринку кави аналітики компанії Pro-Consulting зробили висновок, що він є успішним компонентом національного ринку продуктів харчування [4]. У категорії продовольчих товарів кава є найстабільнішим продуктом, але для ринку кави характерна сезонність. Влітку попит на каву падає на 3-5%, а взимку, навпаки, попит підвищується на 30-40% [5].

Відповідно до статистичних даних Міжнародної організації з кави, Україна входить до першої десятки світових імпортерів кави, випереджаючи такі країни, як: Норвегія, Туреччина, Швейцарія,

Аргентина, Єгипет тощо. Україна відповідає за 2% усього світового імпорту кави.

Найбільші частки в імпорті України належать Німеччині (26%) та Польщі (21%), на третьому місці знаходиться Італія, її частка складає 13%. Російська Федерація відповідає за 10% експорту кави до України. Також експорт кави у 1% надходить з таких країн, як Індія, Франція, Чехія.

Україна експортує натуральну каву лише в декілька країн. Основним імпортером кави з України виступає Білорусь. Від 5% до 15% у загальному обсязі експорту кави України припадає на Молдову і Грузію. Сукупна частка інших країн не перевищує 5%.

Отже, місце України на світовому ринку кави на даний момент незначне, однак, стрімкий зріст попиту і розвиток структури внутрішнього ринку кави дозволяють розглядати український ринок як перспективний.

Таким чином, перспективи щодо розвитку світового ринку кави є доволі позитивними. Це пояснюється стратегічною важливістю цього продовольчого товару, що зумовлює постійне зростання попиту на нього. Прогнозується, що всі основні показники щодо цього ринку, як-то: виробництво, споживання, експорт та імпорт будуть постійно зростати протягом наступних років.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. International Coffee Organization [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ico.org/>
2. Coffee Trading Economics [Electronic Source]. - Mode of Access: <http://www.tradingeconomics.com/commodity/coffee>
3. The Outlook for the World Coffee Market 2010-2019 / Based on the FAO organization [Electronic Source]. - Mode of Access: <http://www.ico.org/presents/1011/icc-106-fao-ico.pdf>
4. Аналіз ринку кави України. 2014 рік. / Pro-Consulting Аналітика ринків. Фінансовий консалтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pro-consulting.ua/ua/products/133254-analiz-rynka-kofe-ukrainy%202014-god.html>
5. Щерба О. Стан ринку кави в Україні/ стаття О. Щерба – 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/40_OINBG_2014/Economics/6_183285.doc.htm

ВПЛИВ ТРАНШІВ МВФ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ
Башинська А.,
студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

МВФ є лідируючим світовим фінансовим інститутом, що має статус спеціалізованої установи ООН. Цей інститут засновано на Бреттон-Вудській міжнародній конференції (США) у 1944 р., а функціонувати він почав з 1947 р. З вересня 1992 р. учасником цієї організації стала і Україна. Головними цілями діяльності Міжнародного валютного фонду є сприяння розвитку світової торгівлі й співпраці у сфері валютного регулювання та надання кредитів у іноземній валюті для вирівнювання платіжних балансів країн-учасників організації фонду [1].

Україна стала членом МВФ 3 вересня 1992 р., одночасно ставши учасником Світового банку. З 1994 року Україні надходять позики Stand-by від Міжнародного валютного фонду [2]. Варто відмітити, що певна частка цих надходжень була направлена на фінансування дефіциту платіжного та торгівельного балансів, а також поповнення золотовалютних резервів країни.

Для наочності, у таблиці 1, виділено основні етапи співробітництва України з МВФ в рамках кредитних програм. Протягом першого періоду (1994-1995 рр.) обсяг отриманої з боку МВФ фінансової допомоги становив 763,1 млн. дол. США у вигляді системної трансформаційної позики, яка передбачала підтримку платіжного балансу України. На теперішньому, тобто VI етапі співробітництва України з МВФ, який розпочався з 11 березня 2015 р., Рада Директорів МВФ ухвалила рішення щодо чотирьохрічної програми співробітництва з Україною в рамках механізму розширення кредитування (EFF) обсягом 17,5 млрд. дол. США, що відповідає 900% квоти. У рамках зазначеної програми Україна отримала терміново 5 млрд. дол. США, з них 2,7 млрд. дол. США (1,915 млрд. СПЗ) буде направлено до Державного бюджету України. [3].

Від серпня 2015 року Україна не отримувала нових виплат від МВФ із пакета фінансової допомоги загальним обсягом 17,5 мільярдів доларів, затвердженого у квітні 2015 року. У рамках цієї програми Україна отримала у 2015 два транші МВФ – обсягом 5 та 1,7 мільярда доларів.

В результаті станом на січень 2016 року Україна повинна МВФ "тільки" \$ 10,65 млрд у кредитах stand-by і EFF, залученими в 2014 і 2015 роках відповідно. Саме 10 років Україні доведеться розраховуватися по вже взятих у МВФ кредитах. В наступному році потрібно буде погасити майже 1 млрд. дол., а в 2018 році - вже трохи більше 2 млрд. дол. Подальші

суми і терміни можуть зрости, так як Україна планує продовжувати брати кошти Фонду.

Таблиця 1.

Основні етапи співробітництва України з МВФ[3]

Етап	Період проведення співробітництва	Програма фінансування	Фінансове забезпечення програми
I	1994-1995 рр.	Системна трансформаційна позика (STF)	498,7 млн. СПЗ (763,1 млн. дол.)
II	1995-1998 рр.	Трирічні програми Stand-by	1318,2 млн. СПЗ (1935 млн. дол.)
III	1998-2002 рр.	Програма розширеного фінансування EFF	1193 млн. СПЗ (1591 млн. дол.)
IV	2002-2008 рр.	Попереджувальний Stand-by	411,6 млн. СПЗ (600 млн. дол.)
V	2008-2010 рр.	Програма Stand-by, затверджена 05.11.2008 р.	11 млрд. СПЗ (16,43 млрд. дол.), однак освоєно 10,6 млрд. дол.
	2010-2014 рр.	Програма Stand-by, затверджена 28.07.2010 р.	10 млрд. СПЗ (15,1 млрд. дол.)
VI	2015 -2018 рр.	Програма розширеного фінансування EFF, затверджена 11.03.2015 р.	17,5 млрд. дол. США

Економічна програма, розроблена разом з МВФ, передбачає:

1. Гнучку і стійку валютно-курсову політику для підтримання регулювання та поступового відновлення достатності золотовалютних резервів, яка супроводжується обачливою грошово-кредитною політикою, мета якої – зниження темпів інфляції до рівня менше 10 %.

2. Політику у фінансовому секторі, яка спрямована на сприяння відновлення банківської системи, а також посилення її здатності виступати посередником та підтримувати економічну діяльність.

3. Удосконалення бюджетного регулювання на засадах консолідації видатків. Зокрема підтримка рівня економічної прийнятності боргу з боку донорського фінансування та управління боргом. Це допоможе полегшити навантаження, яке пов'язане з обслуговуванням останнього в найближчі роки.

4. Проведення структурних реформ, серед яких антикорупційна реформа, реформа судочинства, дерегуляція та покращення бізнес-клімату, а також зміни на державних підприємствах, зокрема на НАК «Нафтогаз».

Співпраця України з МВФ має низку позитивних і негативних наслідків. Позитивними наслідками є:

– впровадження реформ, метою яких є стабілізація української економіки та повернення її на шлях зростання;

- зменшення дефіциту державного бюджету та покращення ситуації з платіжним балансом;
- стабілізація валютно-обмінного курсу гривні і посилення банківської системи, яка дасть можливість економіці розвиватися;
- збільшення золотовалютних резервів Національного банку України, що дозволить суттєво покривати імпорт;
- зростання міжнародного авторитету України, що надасть можливість доступу до коштів інших міжнародних фінансових організацій та приватних інвесторів;
- полегшення тягаря з обслуговування зовнішнього боргу держави;
- реструктуризація частини зовнішнього боргу.

Негативними результатами співпраці України з МВФ є:

- кошти від МВФ можуть бути витрачені не на структурні реформи;
- витрачання коштів на фінансування дефіциту Державного бюджету;
- зростання зовнішнього боргу держави;
- підвищення тарифів, які сплачує населення, зокрема за газ та ін.

Зрештою, успіх програми МВФ в Україні залежить від самої України. Участь у програмі забезпечує поштовх у правильному напрямку і тимчасовий інструмент зобов'язання. Заходи, яких вимагає фонд, будуть болючими, але кілька передумов їх пом'якшать.

Ключ до успіху – це зобов'язання уряду впроваджувати дуже потрібні, хоч і непопулярні заходи саме зараз, а також глибокі структурні реформи економіки в найближчому майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org>.
2. Міністерство економіки України. Досвід співробітництва України з МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua.
3. Гузь. М. М. Хронологізація та аналіз етапів співробітництва України з МВФ [Текст] / М. М. Гузь // Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка «Економіка і регіон». – Полтава: ПолтНТУ, 2013.
4. Фурман І.В. Міжнародний валютний фонд в контексті співпраці з Україною: сучасний стан, ризики, перспективи / І.В. Фурман, А.О. Підгірняк, Я.С. Паламар // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2013.
5. Іваницька О.М. Вплив траншів МВФ на економіку України / О.М. Іваницька, Г.Ю. Невгад, І.М. Балкова // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: Економіка, право, політологія, туризм. – 2014.

ФІНАНСОВІ ДИСПРОПОРЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО НАФТОВОГО РИНКУ

Білько А.,
учень, П Г 75, 11-А клас

Актуальність: Розвиток цивілізації в 20-21ст. характеризується стрімким збільшенням споживання енергоресурсів. За оцінками науковців, населення планети вже використало 2/3 всього палива, добутого людством за час його існування. Такі стрімкі темпи розвитку світового господарства спричинили появу гострих проблем. На перший план виходить проблема ресурсозабезпеченості, зокрема нафтовими ресурсами. З одного боку, сумарні запаси паливних ресурсів ще досить великі і щороку стають відомими нові нафтові поклади. Сучасні технології відкривають доступ до використання нетрадиційних джерел енергії і це свідчить на користь того, що абсолютного дефіциту енергетичних ресурсів на планеті поки що не існує. З іншого боку, спостерігається відносна ресурсна обмеженість, зумовлена можливістю швидкого вичерпання найбільш доступних родовищ, і перехід до розробки складніших, що може спричинити подорожчання енергоносіїв і робить використання більшої частини паливних ресурсів нерентабельним. Енергоємність ВВП країни стає одним з визначальних показників її макроекономічного і науково-технічного розвитку. Метою роботи є визначення дисбалансу між потребами країн в нафті та можливістю їх задоволення за рахунок власних запасів.

Зростання глобальної економіки призводить до підвищення попиту на нафту. До 2000р. основними споживачами нафти стабільно виступали промислово розвинені країни. На початку третього тисячоліття стрімко збільшується споживання нафти країнами, що розвиваються. Так, починаючи з 2010 р. їх рівень споживання нафти практично дорівнює рівню споживання нафти розвинутих країн (50,1% споживання нафти припадає на розвинуті країни і решта на країни, що розвиваються). Дослідження світового ринку нафти дозволило виділити основні фактори, що впливають на його розвиток.

В 2014 р. частка країн Близького Сходу у світових нафтових запасах становила 47,7% (810,7 млрд.барелів); країн Південної та Центральної Америки 19,4% (330,2 млрд.барелів); відповідні показники для країн Північної Америки – 12,7 та 235,2; для країн Європи та Євразії – 9,1 та 154,8; для країн Африки – 7,6 та 129,2; для країн АТР – 2,5 % та 42,7 млрд.барелів. Найбільша частка світових нафтових запасів належить Венесуелі – 17,7 % (298 млрд. барелів) та Саудівській Аравії – 15,7 % (267 млрд. барелів). Частка країн ОПЕК становить 71,6% від загального обсягу

(1217 млрд. барелів), причому основна їх частина знаходиться на Близькому Сході, в розмірі близько 66% [2].

Таблиця 1.

Фактори формування сучасного світового ринку нафти.

Класифікація факторів за ознаками	Форма прояву фкторів чи впливу на світові нафтові ринки
1.Фактори природнього характеру	а) обсяг природних нафтових покладів; б) географічний розподіл нафтових запасів нерівномірність в різних регіонах світу; в) природні катаклізми
2.Фактори техногенного характеру	а) демографічні зміни; б) рівень розвитку науки та технологій, що впливає на розміри, структуру та напрямок розвитку господарства світу; в)техногенні катастрофи
3.Фактори економічного характеру	а) коливання попиту та пропозиції на нафту; б) темпи розвитку світової економіки та окремих країн (виражене у збільшенні ВВП); в) специфіка встановлення ціни на нафту (якщо у 20 ст. ціну встановлювали переважно нафтові монополії, то зараз переважно використовується система біржових торгів, що має спекулянтний характер); г) ціна на нафту традиційно виражена в доларах США і відповідно прив'язана до її коливання та стану розвитку економіки США
4. Фактори геополітичного характеру	а) політика держав – основних експортерів нафти; б) політика держав – основних імпортерів нафти; в) вплив на нафтовий ринок діяльності енергетичних організацій; г) військові конфлікти
5.Фактор невідповідності	основні поклади нафти зосереджені не в країнах, які мають основний промисловий потенціал світу, а зовсім в іншій за рівнем економічного розвитком групі країн (які і виступають світовими експортерами нафти) (виключення – США, Канада, Китай)
6. Фактор монополізації	вплив на кон'юнктуру нафтового ринку найкрупніших нафтових ТНК, які займають монопольні становища та контролюють видобуток та подальший перерозподіл даного виду енергетичних ресурсів
7. Фактори іноваційного характеру	пов'язані з розвитком альтернативних джерел енергії, в першу чергу тих які відносяться до відновлювальних джерел (енергія сонця, вітру, хвиль тощо)

Джерело: складено самостійно автором.

Одним з найважливіших показників, що характеризують світові запаси нафти, є коефіцієнт R/P (reserves-to-production), який являє собою відношення промислових запасів нафти до обсягу її добутку. Коефіцієнт показує на скільки років вистачить запасів нафти за існуючих темпах її видобутку. За даними 2014р. світовий показник коефіцієнту R/P склав 52,5 років. В цілому для країн ОПЕК він становить 91,1; для країн ОЕСР – 30,3;

а для країн ЄС – всього 11,2. Росії за коефіцієнтом R/P вистачить власних запасів нафти на 22,1 роки, США – на 11,4 років.

Світовий видобуток нафти у 2014 р. склав 88,673 млн. бар./доба. Проаналізуємо обсяги видобутку нафти в країнах-лідерах з видобутку. У 2015р. Росія була найбільшою нафтовидобувною країною в світі - виробництво 10,1 млн.бар. за добу, що становить 14,1% від світового показника. Друге місце посіла Саудівська Аравія (відповідні показники 9,73 млн. бар. за добу та 13,1%. Далі йдуть США (9,4 млн. бар. чи 12,23%), Китай (4,19 млн.бар. чи 5,3%), Канада (3,60 млн.бар. чи 4,5%), Ірак 3,37 (млн.бар. чи 4,5%); Іран – (3,11млн.бар. чи 4,1%); ОАЕ – (2,82 млн.бар. чи 3,32%); Кувейту (2,62 млн.бар. чи 3,6%), Венесуела (2,50 млн.бар. чи 2,96% світового видобутку нафти).

Зупинимось на аналізі основних країн-споживачів нафти у світі. США, завдяки розмірам своєї економіки, є основним споживачем нафти у світі. Навіть враховуючи сланцеву революцію у США видобувають 9% від світового видобутку нафти, в той час як споживають майже 20%. На другому місці знаходиться Китай (9%), на третьому - Японія (6%). Індія посідає четверте місце, далі йдуть Росія (3,6%), Саудівська Аравія (3,1%), Бразилія (3,0%), Німеччина (2,7%), Південна Корея (2,6%) та Канада (2,5%).

Тепер розглянемо співвідношення видобутку та споживання нафти у світі за окремими групами країн. На їх основі ми отримуємо уяву про можливості країн щодо самозабезпечення нафтових потреб своїх економік та про потреби окремих країн у її імпорті. Так, Північна Америка мала видобуток нафти на рівні 15 - 18 млн. бар./доба, а споживання – на практично постійному рівні у 23 млн. бар./доба, тобто з перевищенням в 5-8 млн. бар./доба. Дані стосовно основних споживачів нафти у світі повністю пояснюють цю ситуацію. Частка Північної Америки у світовому видобутку нафти - 20,5%, а світовому споживанні – 24,3%. Країни Південної та Центральної Америки мають приблизно однаковий рівень видобутку та споживання - до 6-7 млн. бар./доба, їх частка у світовому видобутку нафти - 2,3%, у світовому споживанні – 7,8%.

Європа та Азія (за виключенням окремих азійських країн, які входять в іншу групу) мають тенденцію до перевищення споживання над виробництвом на 2-3 млн. бар./доба (відповідно середній рівень видобутку на рівні 17 млн. бар./доба та споживання 19 млн. бар./доба.). Їх частка у виробництві 19,8% і 20,4% у споживанні нафти.

Країни Близького Сходу, що входять до ОПЕК, є експортноорієнтованими за даним видом ресурсу і набагато більше видобувають нафти (до 28-30 млн. бар./доба), а ніж споживають (фактично у десятки разів менше, а саме 2-3 млн. бар./доба). Частка

ОПЕК 41,0% у світовому виробництві нафти. В країнах Азійсько-Тихоокеанського регіону - інша тенденція: вони володіють дуже обмеженими запасами нафти, відповідно недостатньо видобувають нафти для своїх потреб (у середньому до 9 млн. бар./доба), але набагато більше споживають через потреби своїх економік (на рівні 30 млн. бар./доба).

Розглянемо питання собівартості бареля нафти у головних видобувних державах світу: сланцева нафта в США -16 -32 дол.США; у Росії - від16 до 30; у Норвегії, розробки в районі Північного моря – 17; бітумна нафта у Канаді – 16; у Мексиці та Венесуелі видобуток бітумної нафти - 9; в Саудівській Аравії, Ірані, Лівії – 4-5. На території Північної Америки це значення в деяких регіонах доходить до позначки в 60-70 доларів. А у Канадою при видобутку нафти на пісках доводиться витратити близько 120-150 доларів за барель. Собівартість нафти в США завдяки «сланцевій революції» істотно змінилася з 100 дол.США у 2012 р. до 30 у 2015р. Таким чином собівартість видобутку нафти по країнах світу істотно відрізняється.

Країни ОЕСР, що швидко виснажують власні запаси нафти, стають все більш залежними від її імпорту, від зовнішніх умов її постачання. Посилюються складні суперечності між країнами ОЕСР і країнами – основними експортерами нафти, які отримують все більший вплив на розподіл світового нафтового запасу. Конкуренція за нафтові ресурси посилюється за рахунок поповнення кількості країн – найбільших імпортерів нафти (серед розвинутих країн) такими країнами як КНР, Індія, Бразилія тощо, ринки яких стрімко розвиваються останніми десятиліттями і які повинні забезпечувати відповідні енергетичні потреби своїх економік за рахунок імпорту. Крім того, специфіка нафти як стратегічного продукту також полягає в тому, що вона нерідко є предметом військових конфліктів, торговельних війн між державами за володіння та контролювання нафтових родовищ і шляхів транспортування нафти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. BP Statistical Review of World Energy 2015 / BP Global - Режим доступу: <http://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/energy-economics/statistical-review-2015/bp-statistical-review-of-world-energy-2015-full-report.pdf>.

2. BP Statistical Review of World Energy June 2014.xlsx / BP: Energy economics - Режим доступу: http://www.bp.com/content/dam/bp/excel/Energy-Economics/statistical-review-2014/BP-Statistical_Review_of_world_energy_2014_workbook.xlsx.

3. International Energy Agency. - Режим доступу: <http://www.iea.org/subjectqueries/index.asp>.

4. OPEC Annual Statistical Bulletin 2015 / OPEC - Режим доступу:
http://www.opec.org/opec_web/static_files_project/media/downloads/publications/ASB2015.pdf.

5. Офіційний сайт статистики ЮНКТАД - Режим доступу:
<http://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders>

6. Добыча нефти/Все о нефти-Режим доступу:
<http://vseonefti.ru/upstream/>.

7. Добыча нефти в мире в 2014-2015 гг. Страны лидеры по добыче нефти - Режим доступу: <http://promvest.info/ru/otrasli-i-predpriyatiya/dobyicha-nefti-v-mire-v-2014-2015-gg-stranyi-lideryi-podobyiche-nefti/>.

8. Запасы, производство и потребление нефти по странам мира / EREPORT.RU - Режим доступу: <http://www.ereport.ru/articles/commod/oilcount.htm>.

9. Конопляник А.А. От монополии к конкуренции. Об основных закономерностях развития рынков нефти и газа. – Режим доступу: <http://www.konoplyanik.ru/speeches/120516-Konoplyanik-Round-Table-Oil.pdf>.

10. Перспективи розвитку світової енергетики на довгостроковий період: основні тренди та показники / Центр Разумкова – Режим доступу: http://www.ucers.org/upload/1446026764_file.pdf.

11. Торговля нефтью / Все о нефти - Режим доступу: <http://vseonefti.ru/etc/torgovlya-neftju.html>.

РОЗБУДОВА РИНКУ ВТОРИННОЇ СИРОВИНИ УКРАЇНИ В РАМКАХ КОНЦЕПЦІЇ ГЛОБАЛЬНОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Болдирева А.,

**студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

На сьогодні тема переробки відходів в Україні є дуже актуальною. Склалася така ситуація, що рівень техногенного забруднення території України в 3,2 рази вище, ніж в 12 країнах ЄС разом взятих. Ця сфера знаходиться на дуже низькому рівні розвитку, в той час коли у розвинутих країнах переробка відходів являє собою комбінацію з прибуткової бізнес діяльності та поліпшення навколишнього середовища.

Щорічно в світі утворюється близько 25 – 109 т відходів. Великою мірою це пов'язано з тим, що сьогодні в світі 60 хімічних елементів і десятки видів природних корисних копалин застосовуються для різних промислових, оборонних, побутових, наукових та інших цілей.

У передових країнах (США, Японія, Німеччина) споживання корисних копалин на душу населення становить 15 – 20 т / рік, а середньосвітовий рівень досяг 8 т / рік на людину, тобто за століття збільшився більш ніж в 4 рази. [1]

Після того, як в країнах Європи, США, Японії, Австралії та ін. накопичення відходів стало очевидною і серйозною проблемою, величезні суми виділяються на відновлення порушеного балансу навколишнього середовища.

Світовий досвід показує, що з загостренням екологічних проблем і погіршенням зовнішнього середовища, в усіх країнах з розвинутою ринковою економікою стали створюватися централізовані адміністративні системи управління охороною довкілля. Основною базою цих систем є обмеження шкідливих впливів на природу на законодавчому рівні, посилення державного контролю, а також запровадження санкції на тих, хто порушує природоохоронне законодавство.

Зараз в країнах ЄС йде боротьба зі сміттєспалювальними заводами, які мають застарілі технології, забруднюють довкілля та мають токсичні залишки. Натомість вчені пропонують вводити новації, основою яких є рециклінг.

Наприклад, в Японії приділяється особлива увага питанням використання вторинної сировини. При чому держава для заохочення підприємців використовує як адміністративні та законодавчі, так і фінансові стимули. Зокрема встановлено певні стандарти переробки промислових відходів.

Основними напрямками рециклінгу в Японії є:

- утилізація відходів в якості сировини для виготовлення вихідного продукту,
- використання відходів для отримання будь-якої товарної продукції,
- застосування відходів для будівництва дамб, доріг і насипних територій,
- отримання добрив та біогазу.

Активне впровадження в Японії системи рециклінгу дозволило створити нові робочі місця через розширення виробництва, знизити собівартість виробленої продукції та зменшити витрати на енергетичні ресурси.

Досвід Німеччини щодо утилізації відходів теж може служити прикладом. Жителі всіх міст перед тим, як викинути сміття, сортують його за різними контейнерами, розташованим поруч з будинком.

Система збору сміття в Швеції та Швейцарії схожа на німецьку. Шведи також сортують все сміття в залежності від матеріалу по різних контейнерах, які спустошуються двічі на тиждень. Роздільний збір сміття існує і в США. Крім того, наприклад, в штаті Міссурі була організована рада з управління відходами, у фонд якої за рахунок оподаткування щорічно надходить близько 7 млн. доларів. Ці кошти витрачаються на проведення компаній з утилізації, на просування товарів вторинної переробки та на фінансування сміттєпереробних компаній.

Але тенденція щодо вивезення ТПВ на сміттєзвалища все ще займає чільне місце у світі – щорічно в світі вивозиться на сміттєзвалища близько 1 млрд. т органічних відходів.

У містах і селищах міського типу України щороку утворюються близько 40 млн. м³ сміття ТПВ, які вивозяться на 770 міських звалищ. Більшість з них заповнена на 90 % і не відповідає вимогам екологічної безпеки та запобіганню забруднення підземних вод і повітря. Жодне з цих звалищ не обладнане спеціальними водозахисними спорудами, не має захисних дамб чи стінок, відвідних каналів чи дренажної системи труб.

У приватному секторі за браком системи збору відходів щорічно з'являється 3,3 тисячі несанкціонованих звалищ. Тільки 2% побутових відходів знешкоджують на двох сміттєспалювальних заводах, які збудовані багато років тому і технологічне обладнання яких не відповідає сучасним вимогам.

На переважній частині 95 % об'єктів розміщують як побутові, так і промислові відходи. Часткову операцію чи попередній відбір відходів здійснюють лише на деяких об'єктах. Низьким є рівень спеціалізації в розміщенні відходів. Відходи не сортують майже на жодному з об'єктів. Водночас сепарація відходів стає простою необхідною для реалізації їх

переробки. Крім звичайних компонентів – паперу, скла, металу, пакувальних матеріалів, пластмас, тощо, у смітті зростає кількість відпрацьованих електроприладів, акумуляторів та елементів живлення, які містять токсичні метали. [2]

Окремою проблемою є відходи медичного сектору, які створюють підвищену небезпеку для навколишнього середовища та людини. Кількість їх не така вже значна за масою, але вони потребують повного вилучення та знищення.

В Україні немає належної координації діяльності у сфері поводження з відходами, а обов'язки щодо такої діяльності розпорочені між різними органами влади, для яких це не є пріоритетом, не сформований механізм поводження з відходами, як вторинними ресурсами. Наразі ситуація із запровадженням механізму регулювання утилізацією відходів має такий вигляд:

1. Законом України «Про відходи» передбачає створення інституту «Спеціально уповноважених органів виконавчої влади у секторі поводження з відходами. Закон покладає на цей орган достатньо широкі повноваження та відповідальність, але такої структури ще не створено.

2. Відсутня підтримка з боку держави щодо використання власних і світових технологій та наукових розробок переробки відходів.

3. Не створені дієві механізми визначення нормативів плати за утворення відходів, які могли б стимулювати виробників.

4. Передбачена національна інформаційно-аналітична система і банк даних щодо обсягів утворення та поводження з відходами, проте вони знаходяться лише у стані розробки.

5. Під час обстеження деяких місць зберігання відходів виявляється істотна розбіжність між очікуваним та реальним обсягом відходів або токсичних речовин. [2]

Таким чином, сьогодні в Україні склалася така ситуація, коли положення законодавчих актів щодо регулювання ситуації з відходами зовсім не виконуються. Державні програми, якщо вони і запроваджені, часто або зовсім не контролюються, або лише частково.

Для України стратегія реалізації проблеми ТПВ може бути представлена як комплекс вирішення таких завдань як створення загального кодексу законів про відходи та використання природних ресурсів, визначення єдиного центрального органу влади, який буде контролювати діяльність підприємств у сфері переробки відходів, перехід до стандартів країн ЄС, створення бази даних по ТПВ, що включає в себе місця їх утворення, накопичення і зберігання, розробка кількісних методів оцінки допустимої норми екологічного навантаження на території кожного

регіону окремо та стимулювання притоку інвестицій у сферу поводження з відходами з залученням в цю сферу малого і середнього бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Investing in Healthy Tribal Communities. – National Congress of American Indians Policy Research Center, 2014.

2. Кривенко С.В. Проблеми поводження з твердими побутовимим відходами; сучасний стан та шляхи вирішення / С.В. Кривенко // Полтавський інститут бізнесу Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Ю. Бугая. – Полтава, 2012. – С. 156-158.

3. Міхно І.С. Методи утилізації відходів: світовий досвід / Міхно І.С. // Економіка, фінанси та менеджмент: актуальні питання науки та практики. Випуск №2. – Київ, 2015. – С. 68-78.

TENDENCY OF GOLD MARKET DEVELOPMENT

Бондар А.,

**студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

Gold has traditionally been used to settle international accounts between central banks and between governments. That was its function, with the USD playing an intermediary role, after WW2 until August 15, 1971 when by fiat executive order Nixon “temporarily” closed the gold window, and the fiat floating currency system we have today was initiated. The topic of investing in gold came to the forefront of many investors' minds during the 2008-2009 recession. The most obvious reason for this was due to the rise in the price of gold.

The Great Recession of 2008 is set to have profound effects on our economic system for decades to come. This was also seen after the UK voted to leave the EU in 2016, when gold prices soared as Britain's economic future was deemed highly uncertain. To answer the question “what drives the prices of gold” we have to determine the nature of gold.

It is, from the physicochemical point of view, a precious metal, which is mined just like any other commodity. In that context, it is therefore not a security, but a tangible, hard or real asset. However, it is also a unique commodity behaving more like a monetary asset. From the investment point of view, the inverse relationship of gold with the U.S. dollar is practically the solely feature it has in common with other commodities.

When gold is up, the truth is, the dollar is down. In other words, you get less gold for your dollar, so the dollar is really down. If gold went to \$10,000 an ounce we wouldn't think of it as a rise in gold, but as an 80% collapse in the dollar[1].

There is also an inverse relationship between the U.S. dollar and the Swiss franc. The Swiss franc generally moves opposite to the U.S. dollar. The Swiss franc is positively correlated with gold.

Gold nudged lower on Monday amid uncertainty about the timing of an interest hike by the US Federal Reserve, while a stronger dollar added to pressure on bullion.

Third-quarter growth figures from the United States and Fed policymakers speeches due this week will be closely watched by the market for clues on a possible interest rate hike.

Gold is highly sensitive to rising US interest rates, which increase the opportunity cost of holding non-yielding assets such as bullion, while boosting the dollar, in which it is priced[2].

The yellow metal is very weakly correlated with other commodities (except silver) and is less exposed to swings in business cycles, typically

exhibits lower volatility, and tends to be significantly more robust at times of financial duress than other commodities.

Moreover, gold is less used in industry; hence it is also less exposed to the business cycle, while its production is geographically diversified. Its sources of demand are more diverse, which makes gold less volatile and less exposed to specific risks than other commodities. And because gold is one of the densest elements, it is much easier to store than other commodities.

What else differentiates gold from other commodities? The yellow metal is almost indestructible – practically all gold that has ever been mined still exists in some form. Thus, the ratio of stocks to annual flows is much larger for gold than for other commodities[3].

Price of Gold

Thanks to this feature, gold is much less prone to production shocks as the price of gold does not depend so much on current production. Contrarily, any positive supply shocks (sudden increase in mining output) affect the gold prices in a limited way, because the annual mining production is only a tiny fraction of the total gold holdings. Hence, the gold price is mainly driven by demand and changes in reserves rather than by the supply from the gold mines.

Money: The unique features of gold (except the above, the yellow metal is durable, easily recognizable, storable, portable, divisible and easily standardized) explain why this precious metal has been used as money for thousands of years, until 1971. This is, incidentally, another distinct feature of gold compared to other commodities (except silver). Its historical relevance as a monetary asset explains why gold still behaves like a currency, despite the fact that the gold standard ended more than forty years ago. Actually, the gold market is very large and liquid compared not only to other commodities, but also to currency or debt markets. And gold – again unlike other commodities – is still held by central banks and governments as a reserve asset (in fact, it is after the U.S. dollar and euro the third largest reserve asset in the world, according to the World Gold Council).

To complicate matter even worse, gold differs not only from other commodities, but also from other currencies. The yellow metal is a tangible asset, so it cannot be printed like fiat currencies. Thanks to its relatively inelastic supply, gold preserves its purchasing power, thus serving as a hedge against governments' madness and as a safe haven during financial turmoil. In that sense it is not a currency, since we cannot buy goods and services with gold coins or bars, but is rather an anti-fiat currency, bought when the trust in central banks and governments diminishes. Ironically, those central banks buy and hold gold themselves.

Money and gold may seem the same, and they can all be equally acceptable currency, but they are different. Money is anything acceptable as

payment. Currency is often country specific and is represented by paper notes issued by the government; it is money but it is not gold. Gold (as well as silver) is money and a medium of exchange. Gold can be currency, but it is also more than that: it is a tangible asset and the only investment not monetized by debt[4].

Gold is neither commodity nor currency. It combines the features of both making it commodity money, i.e. a commodity which historically has been chosen as money and still remains a global monetary asset. No arbitrary political actions can increase its supply, and it has no counterparty risk (this is why it has no yield), hence it is still traded like currency or insurance against fiat currencies and market instability inherently connected to paper money[4].

REFERENCES

1. Schiff P. Gold Is Money, Not a Commodity; If You Want Money, Have Some Gold. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://schiffgold.com/interviews/gold-is-money-not-a-commodity-if-you-want-money-have-some-gold-video/>

2. Reuters (2016). Gold pressured by Fed rate hike prospects. Retrieved October 24, 2016. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.moneycontrol.com/news/commodities/gold-pressured-by-fed-rate-hike-prospects_7815021.html

3. Reuters (2016). Gold dips as dollar bounces. Retrieved October 31, 2016. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.firstpost.com/fwire/gold-dips-as-dollar-bounces-focus-on-u-s-election-fed-reuters-3081456.html?utm_source=moneycontrol.com&utm_medium=RHS-search

4. Saxo Markets (2016). Mid-session Europe: Stocks fall as US election uncertainty grows. Retrieved October 30, 2016. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.tradingfloor.com/posts/mid-session-europe-stocks-fall-as-us-election-uncertainty-grows-8175979>

5. Radomski P. (2015). Is Gold a Commodity or Currency? Retrieved July 16th, 2015. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.24hgold.com/english/news-gold-silver-is-gold-a-commodity-or-currency-.aspx?contributor=Przemyslaw+Radomski+CFA&article=7145171484H11690&redirect=False>

CHINA'S PRODUCTIVITY OPPORTUNITY: GENERAL APPROACH AND FUTURE FORECAST

Воробйова А.,

**студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

As companies move into higher-value-added activities, millions of better-paying jobs will be created, which should raise household incomes and move more Chinese into the middle class. China is facing the difficult task of managing a soft economic landing, after decades of spectacular expansion. Being the country with the sizzling growth for almost 30 years, China is now regarded by the World Bank as an upper-middle-income nation, while pretending to be one of the world's advanced economies.

In 2015, the country's GDP growth dipped to a 25-year low, corporate debt soared, foreign reserves fell by \$500 billion, and the stock market dropped by nearly 50 percent. A long tail of poorly performing companies pulls down the average, although top-performing Chinese companies often have returns comparable with those of top US companies in their industries. More than 80 percent of economic profit comes from financial services. Speculation that China could be on track for a financial crisis has been on the rise [1].

China has an advantage that other countries in today's troubled global economy lack a clear path forward. As we know, there were different predictions for the development of China's economy and they all were concentrated on the slow economic growth and rapid devaluation of the national currency, debt rise, weakening profits. That's why the nation faces an important choice: whether to continue with its old model and raise the risk of a hard landing for the economy, or to shift gears.

A new McKinsey Global Institute report, China's choice: Capturing the \$5 trillion productivity opportunity, finds that a new approach centered on productivity could generate 36 trillion renminbi (\$5.6 trillion) of additional GDP by 2030, compared with continuing the investment-led path. Household income could rise by 33 trillion renminbi (\$5.1 trillion), as the exhibit shows.

When the McKinsey Global Institute analyzed more than 2,000 Chinese companies in industries ranging from coal and steel to auto manufacturing and retail, it found opportunities to raise productivity by 20-100% by 2030 [1].

It is estimated that over the next 15 years 200 million people may shift sectors from areas such as agriculture and commodities to services and consumer goods.

Along with allowing more competition and deeper capital markets, areas that need a shakeup include:

1. corporate restructuring;

2. raising labor force skills to fill talent gaps and enhance labor mobility;
3. boosting demand in the economy and addressing income inequality and raising public-sector effectiveness [2].

Having analyzed all the necessary data, we have identified, the basic steps how to raise productivity by 2030:

1. to unleash more than 39 trillion renminbi (\$6 trillion) in consumption by serving middle-class consumers better;
2. to enable new business processes through digitization;
3. to move up the value chain through innovation, especially in R&D-intensive sectors, where profits are only about one-third of those of global leaders;
4. to improve business operations through lean techniques and higher energy efficiency, for instance, which could deliver a 15 to 30 percent productivity boost;
5. to strengthen competitiveness by deepening global connections, potentially raising productivity by 10 to 15 percent.

Capturing these opportunities requires sweeping change to institutions. China needs to open up more sectors to competition, enable corporate restructuring, and further develop its capital markets. It needs to raise the skills of the labor force to fill its talent gap and to sustain labor mobility. The government will need to manage conflicts among many stakeholders, as well as shift governance and incentives that rewarded a single-minded focus on rising GDP, even as it modernizes its own processes.

Although Chinese companies have already shown that they can mix automated and manual assembly lines. They also can raise productivity by rationalizing operations and improving energy efficiency, bringing their performance closer to that of their global peers. Chinese companies are major producers in a broad range of industries, but they have yet to take over the steps that add the most value.

When it comes to semiconductors, for example, Chinese companies mostly serve as foundries for companies that design and sell chips (and, in doing so, capture the most value). Similarly, generics account for 90% of Chinese pharmaceutical sales.

China can support innovation in many ways, including by developing research-and-development clusters and helping inventors reap rewards through stronger intellectual property protection and reforms to the process of bringing firms to market. In the pharmaceutical industry, for example, a crop of innovative companies is developing a distinctively Chinese approach to drug discovery: massive scale and low-cost technical talent [3].

According to the above-mentioned information, we could express some predictions for China for the nearest future: GDP growth will slow further, but it

won't crash (approximately 5-6% of true growth); China is still likely to continue its monetary easing policy to contain its economic slowdown; the yuan will continue to depreciate (drop to 7.2 by 2017); capital outflows will continue to rise.

Our own opinion is that only special industries will have the rapid growth by 2030: R&D(research and development) – 8 % annually; agriculture – 7% annually; capital intensive commodities – 6% annually; consumer goods – 5% annually.

However, the new productivity-led model would enable China to create more sustainable jobs, reinforcing the rise of the consuming middle class and accelerating progress toward being a full-fledged advanced economy. Currently, China's economy is in a transition. To avoid an economic hard landing, China should switch to a new growth model. China needs a series of measures to release its economy's potential, including opening up more sectors to competition, thoroughly overhauling the "zombie companies" that are economically unviable businesses and developing its capital markets.

Moreover we cannot but mention that a new model is centered on productivity that can deliver substantial benefits to the Chinese economy and enable China to complete its journey toward being one of the world's advanced economies. Also a productivity- led approach would change the sector and the employment mix.

REFERENCES

1. <http://www.mckinsey.com/global-themes/employment-and-growth/capturing-chinas-5-trillion-productivity-opportunity>
2. <http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-06-23/china-has-5-6-trillion-productivity-opportunity-mckinsey-says>
3. http://www.chinadaily.com.cn/business/2016-06/24/content_25844042.htm
4. <https://www.weforum.org/agenda/2016/06/8-facts-about-chinas-economy/>
5. <http://www.latimes.com/business/la-fi-china-economy-2016-20151210-story.html>

PROCESS AND CONSEQUENCES OF THE CHINESE YUAN JOINING THE GLOBAL POOL OF RESERVE CURRENCIES

Вакарова А.,

студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

The International Monetary Fund has officially designated the Chinese yuan a global reserve currency. The announcement was made on 30th of November 2015. And according to the previous statement China's yuan joins the International Monetary Fund's basket of reserve currencies on the 1st of November in a milestone for the government's campaign for recognition as a global economic power. Still because of the previous designation actual inclusion is not expected to impact financial markets to the large extent.

First of all it is necessary to know what does the process itself mean. A reserve currency is a currency that is held in significant quantities by governments and institutions as part of their foreign exchange reserves [1].

Another reserve asset is tightly connected with the given to yuan status of reserve currency. Special Drawing Rights (ISO 4217 currency code XDR, also abbreviated SDR) are supplementary foreign exchange reserve assets defined and maintained by the International Monetary Fund (IMF).

The value of the XDR is based on a basket of key international currencies reviewed by IMF every five years. The XDR basket now consists of the following five currencies: U.S. dollar 41.73%, Euro 30.93%, Chinese yuan 10.92%, Japanese yen 8.33%, British pound 8.09% [2].

	 USD	 EUR	 CNY	 JPY	 GB
2016–2020	0.58252 (41.73%)	0.38671 (30.93%)	1.0174 (10.92%)	11.900 (8.33%)	0.085946 (8.09%)

Table 1. Special Drawing Rights Basket

Source: International Monetary Fund

The yuan, also known as the renminbi, or "people's money" joins the U.S. dollar, the euro, the yen and British pound in the IMF's special drawing rights (SDR) basket, which determines currencies that countries can receive as part of IMF loans. This doesn't mean that money managers around the world will suddenly shift their holdings to the yuan. But this new designation does send an important message about its importance to the rest of the world.

Meet or don't meet criteria?

To be included in this club a currency must be "freely usable," "widely used," and "widely traded," according to the IMF [3]. The organization reported that the yuan met these criteria: 1. According to the Society for Worldwide

Interbank Financial Telecommunication, the yuan overtook the yen as the fourth most used currency for trade and settlement in August. It makes up about 3% of global trade [3]. 2. Previously in August, when there was a sudden collapse of the yuan, many commentators considered this declaration currency war by the Chinese Central Bank. But the main purpose of the mechanism of formation of the course change to the dollar (and the devaluation was only a consequence of this step) - is the inclusion of the yuan in the basket of currencies the IMF. In other words, the Central Bank of China showed the IMF that the yuan is determined by the market rather than the central bank (although the latter allowed himself to intervene to maintain the national currency) and that the Central Bank of China is set to further liberalization currency market.

But critics still argue that the move is largely symbolic and the yuan does not fully meet IMF reserve currency criteria of being freely usable, or widely used to settle trade or widely traded in financial markets.

U.S. Treasury Secretary Jack Lew said on Thursday the yuan was “quite a ways” from true global reserve currency status. The new IMF status recognizes the “enormous” change in China in the last 10 years that had made the yuan more open, but Beijing still had work to do to make its currency and its economy more market-driven. He also emphasized that Being part of the SDR basket at the IMF is quite a ways away from being a global reserve currency [4].

In China, this is a boost of confidence during a difficult year that has seen a yuan devaluation, two stock market crashes, and a slumping economy.

It doesn't change the situation on the ground right now, however. Still there are many problems: Chinese corporations are laden with debt, the economy is slowing down, and the country faces a negative demographic trend — the aging of a massive workforce.

What will positively change for China?

In the short term, very little - except that the new reality of the Central Bank of China to ward off any drastic steps that could lead to high volatility of the yuan.

In the long term, the direct benefits from it are as follows:

1. China will actively participate in the "enslavement" of countries receiving financial assistance from the IMF, imposing their conditions for granting loans SDR;

2. China will become easier to manage their gold reserves. Yuan itself becomes a reserve currency and gold reserves need to be significantly reduced, and no longer need to buy foreign currency from exporters;

3. To reduce transaction costs in foreign trade. Do not have to "chase" the money through dollars and correspondent accounts in American banks, which will save money on commissions and in terms of handling of funds;

4. Reform of the financial market will continue, increasing the efficiency and transparency of Chinese banks and financial service providers. It stimulates the growth of employment in the sector and the creation of an international financial center in China;

5. Bank of China get seignior - revenue from the issue of yuan in favor of the rest of the world. Now almost all such seigniorage goes to the United States, estimates vary from \$ 244 billion to \$ 424 billion for 1990-2010, according to Federal Economic data system and the Bureau of Economic Analysis);

6. Help to "let off steam" from the debt market, especially in the municipal and corporate sectors where domestic sources of financing on the verge of exhaustion. The internationalization of the renminbi would help "move" part of the debt to foreigners.

What will negatively change for China?

But getting larger and rights always implies greater responsibility. Here are some negative consequences can wait China:

1. There is a risk of excessive appreciation of the yuan, which would put an end to the old mercantilist growth model. But it will give an incentive to domestic consumption and the economy, which will be transferred to the dirty and low-profit production. The main problem - unemployment, and therefore need to increase government spending on the establishment of service industries and domestic outsourcing;

2. The current account goes into deficit. Otherwise the rest of the world can not "be satisfied" in yuan. There are, however, a workaround: You can "saturate" the world of the yuan through financial balance. For example, by the purchase of Chinese companies assets in the economies of the partner countries not in dollars, and for the yuan, or by actively lending to foreign countries and companies in the RMB;

3. No currency restrictions will increase volatility in the domestic financial market, because speculative capital will be the flow in, the flow out and are always in extreme scale. This, in turn, is closely linked to another problem. Ideally (within the meaning of the IMF), China will have to implement radical reforms for the opening of the financial market, which will lead to the loss of a significant part of the control over the domestic money market;

4. There is a risk of negative reactions from the side of trading partners, especially the United States, which can start to interfere with the development of China's economy to avoid reducing the hegemony of the dollar.

Conclusion

To sum it all, it may be said that adding yuan to the basket of reserve currencies is quite a breakthrough for China's economy. Chinese are always playing long-term, with every step being calculated. During crisis, which took place on stock exchange last year no experts noticed anything about currency

war or devaluation on purpose, contrary to current period, when everybody has realized Chinese are not easy in getting to the core. They wisely follow their purposes, incorporating further liberalization of monetary framework and reducing their both governmental and corporate debts.

Despite the marked progress, China has a lot to deal with, especially in short-term, due to its urgent problems of aging population, economics' slow down and yet large debt.

REFERENCES

1. "The Federal Reserve in the International Sphere", The Federal Reserve System: Purposes & Functions, a publication of the Board of Governors of the Federal Reserve System, 9th Edition, June 2005.

2. "Factsheet: Special Drawing Right (SDRs)". IMF. November 30, 2015. Retrieved December 5, 2015.

3. Everything just changed for China's currency [electronic source] / Linette Lopez // Business Insider Magazine – 30 November 2015. – Access mode: <http://www.businessinsider.com/chinese-yuan-has-become-a-reserve-currency-2015-11>

4. China's yuan joins elite club of IMF reserve currencies [electronic source] / Reuters – 3 October 2016. – Access mode: <http://www.reuters.com/article/us-china-currency-imf-idUSKCN1212WC>

ВПЛИВ ПРИВАТНИХ ГРОШОВИХ ПЕРЕКАЗІВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Геліон Ю.,

**студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

Актуальність теми визначається зростаючою роллю міжнародної міграції трудових ресурсів та грошових переказів мігрантів і їх впливу на економічний розвиток країн. На сучасному етапі спостерігається світова тенденція до збільшення грошових надходжень від мігрантів, що, має значні наслідки позитивного та негативного характеру. Для одних країн міграція дає можливість поповнити нестачу трудових ресурсів та забезпечити надходження іноземної валюти, позитивно впливає на рахунок поточних операцій платіжного балансу країни, для інших дане явище також являється джерелом відтоку висококваліфікованих кадрів. Починаючи з кінця 90-х років ХХ ст., обсяги грошових переказів мігрантів у світових масштабах лише зростали, за виключенням 2008-2009 років, що було наслідком кризових явищ. Але з 2010 року позитивна динаміка відновила [1].

При аналізі ролі грошових переказів на рівень виробництва необхідно враховувати, що зовнішня трудова міграція зменшує на внутрішньому ринку пропозицію фактору виробництва – праці. Результатом цього може бути скорочення виробництва. Однак у випадку України вплив цього фактору не є суттєвим. В той же час, гроші, що надходять до країни від мігрантів, сприяють розвитку внутрішнього виробництва та підтримують платіжний баланс. Масштаб трудової міграції є відносно невеликим, проте її особливістю є яскраво виражений регіональний характер. більше 70% українських трудових мігрантів — це мешканці Західної України.

Одним із наслідків зовнішньої трудової міграції для ринку праці також є зменшення пропозиції кваліфікованих працівників. Значна частина українських трудових мігрантів працює за кордоном на роботах, які не відповідають отриманій в Україні кваліфікації. Зокрема, чверть мігрантів, які в Україні належали до групи «професіонали, фахівці, технічні службовці», працюють у інших країнах за найпростішими професіями, ще 14,5% мігрантів з цієї групи зайняті за кордоном у сфері торгівлі та послуг. Роботу працівників найпростіших професій виконують і три чверті осіб, які в Україні були кваліфікованими працівниками сільського господарства [2].

Грошові перекази мігрантів є важливим джерелом доходу домогосподарств, члени яких працюють за кордоном. Основними цілями,

за якими витрачаються отримані кошти, є поточне споживання, яке є основним каналом впливу грошових переказів на ВВП, придбання товарів довготермінового використання або нерухомості, освіта тощо. Хоча більшість надходжень, які отримують родини мігрантів, витрачаються на споживання, відомо, що такі сім'ї більше схильні до заощаджень, що теж є важливим у певні періоди розвитку економіки. Водночас трансферти від мігрантів стимулюють імпорт, оскільки схильність до споживання імпортованих товарів та послуг в Україні є високою. Важливою особливістю переказів є стабільність, розмір коливань є меншим, ніж в інших елементах платіжного балансу [2].

За даними Національного банку України (НБУ), обсяги грошових переказів в Україну від трудової міграції у відсотках до ВВП у 2008 році становили 3,4% (низький показник пов'язаний з економічною кризою), у 2009 році вони зросли до 4,6%, протягом 2010-2012 трималися на рівні 4,1% від ВВП, а з 2013 року спостерігається тенденція до збільшення обсягів переказів по відношенню до ВВП і станом на 2015 рік загальна сума грошових переказів в Україну від трудової міграції дорівнювала 5,1 млрд дол. США, що становило 5,7% ВВП. Проте дана сума є найменшою за останні 8 років, найбільше значення спостерігалось у 2013 році на рівні 8,5 млрд дол. США [3]. Загальне скорочення обсягу грошових переказів з 2013 року пояснюється політичною нестабільністю, що різко скоротила перекази, зокрема, з Росії.

Існують певні труднощі в трактуванні офіційної статистики НБУ. Вона не в повній мірі відповідає реаліям використання банківської системи та міжнародних платіжних систем порівняно з неофіційними каналами надходження переказів, що передбачають передачу грошей через водіїв автотранспорту, друзів, родичів, кур'єрів. В умовах нестабільної фінансової системи мігранти надають перевагу саме таким неофіційним каналам. Таким способом вони можуть застрахуватись від введення адміністративних заходів для регулювання валютного ринку, що особливо привабливо в умовах постійної девальвації та відмінності обмінних курсів на офіційному та чорному валютних ринках [5]. Перелік країн, які згідно з даними НБУ є основними джерелами грошових переказів, лише частково збігається зі списком країн, в яких працює найбільше трудових мігрантів з України. Найбільше переказів до України в 2015 р. надходили з Росії (28% від загального обсягу), США (12,4%), Німеччини (6,5%), Великобританії (5,9%) та Кіпру (5,9%) [3]. В той же час, багато українців працюють у Польщі, Чехії, Іспанії, частка надходжень з яких досить незначна.

Опитування з питань трудової міграції, що проводилося Міжнародною організацією праці у 2012 році, показало, що лише 39,7% трудових мігрантів використовували банки та інші платіжні системи для

переказу коштів, в той час як за оцінкою НБУ у 2012 році 86% грошових переказів надійшли до України офіційними каналами.

За даними НБУ, протягом останніх років привабливість міжнародних платіжних систем для переказу коштів з-за кордону все ж таки зростає. Якщо у 2008-2009 роках через такі системи проходила третина обсягів переказів в Україну, то у 2011 році їх частка зросла до 40%, а в 2012-2015 роках вона вже становила 43-47% [4].

Зростаюча роль грошових переказів та труднощі, що виникають під час трактування офіційної статистики стосовно обсягів грошових переказів, вказують на необхідність проведення періодичних вибіркового обстежень в першу чергу для оцінки реальних розмірів переказів мігрантів, а також для визначення основних перешкод для використання офіційних каналів переказу грошей, змін в структурі витрат домогосподарств, що отримують перекази з-за кордону, та впливу переказів на поведінку членів цих домогосподарств. Аналіз таких даних допоміг би краще зрозуміти природу цього явища та процеси, що лежать в його основі, і, відповідно, дав би можливість запропонувати більш ефективні механізми залучення грошових переказів та зміни міграційної політики, що позитивно б вплинули на розвиток економіки України [5].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цевух Ю.О. Роль грошових переказів мігрантів у розвитку економіки країни / Цевух Ю.О. // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – №4. – С. 105–109.

2. Кравчук К. Трудова міграція як фактор економічного зростання в Україні / Кравчук К., 2014. – 15 с. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ier.com.ua/files//publications/Policy_Briefing_Series/PB_M3_2014_ukr.pdf

3. Національний Банк України. Статистика зовнішнього сектору України за методологією 6-го видання "Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції" (МВФ, 2009) [Електронний ресурс] / Національний Банк України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65613.

4. Гетьман Є. Маленькі донори великої економіки [Електронний ресурс] / Єва Гетьман. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://www.epravda.com.ua/publications/2013/10/17/398768/view_print/.

5. Слободян О. Аналіз приватних грошових переказів в Україну у першому півріччі 2014 року [Електронний ресурс] / Слободян О. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.cedos.org.ua/en/migration/analiz-pryvatnykh->

hroshovykh-perekaziv-v-ukrainu-u-pershomu-pivrichchi-2014-roku-na-osnovi-danykh-nbu.

ДОЛАРИЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ: ПЕРЕДУМОВИ ТА НАСЛІДКИ

Денисенко Д.І.,

студент, 3 курс, ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

Вступ. В умовах сучасної фінансової політики, що спрямована на регулювання інфляції та девальвації української гривні, доларизація має одну із найбільш впливовіших ролей на ці процеси. Наразі доларизація має тенденцію до поширення та збільшення частки в банківському секторі, тому це питання залишається надзвичайно актуальним і без визначення передумов виникнення неможливо точно сформулювати систему протидії цим економічним явищам.

Метою даної публікації є визначення сучасних передумов доларизації в Україні, аналіз чинників, що стимулювали непродуктивний попит на іноземну валюту та визначення основних наслідків доларизації.

Доларизація – економічне явище, суть якого полягає у заміщенні конвертованою іноземною валютою національної грошової одиниці внаслідок неналежного виконання нею функцій грошей (засобу обігу, платежу, заощадження та нагромадження). В Україні має місце неофіційна (тіньова) доларизація та основними формами її прояву є: доларизація кредитів, депозитів та грошової маси, збереження готівки «на руках» у населення та попит населення на іноземну валюту [1, с. 238].

Для визначення рівня доларизації найчастіше використовують відношення суми доларових депозитів та кредитів до загальної суми депозитів і кредитів. На сьогодні в Україні «високодоларизована» економіка: за оперативними даними Національного банку на 01.01.2016 доларизація банківських депозитів становила 45% (фізичних осіб – 52% юридичних осіб – 36%); доларизація кредитів банків – 56% (кредитів, наданих фізичним особам – 54%, юридичним особам – 57%) [2].

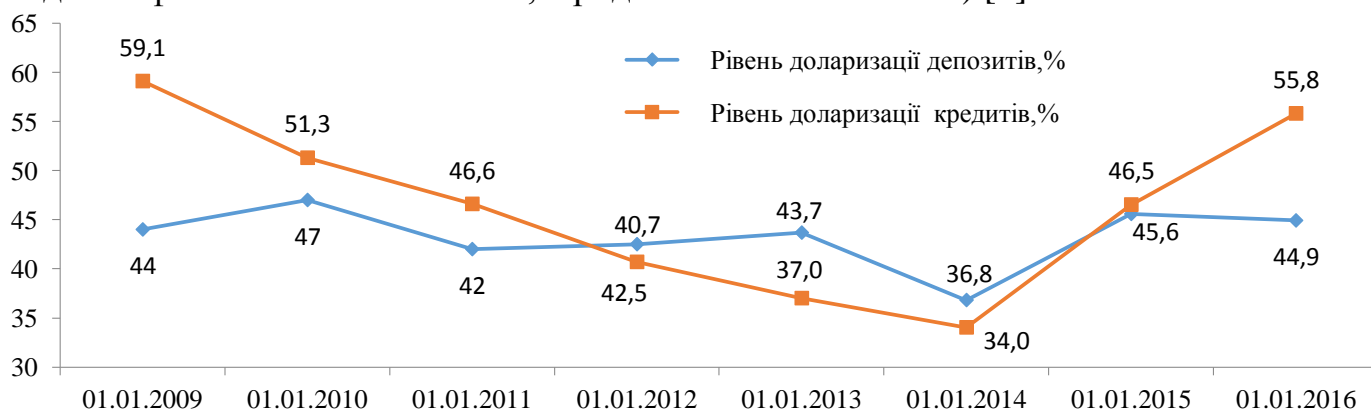

Рис. 1. Доларизація депозитів та кредитів в Україні за 2009 – 2016 рр.
[2]

Основною причиною доларизації в будь-якій державі виступає криза недовіри до національної валюти. Проте для України найбільшими передумовами доларизації економіки виступають:

- соціально-політична нестабільність через військову агресію, анексію АР Крим і бойові дії на сході країни, яка знизила довіру до національної валюти та сприяла зростанню попиту на іноземну через 50 % девальвацію в першій половині 2014 року. Паралельно відбулась переоцінка депозитів, кредитів в іноземній валюті, грошової маси та державного боргу.

- волатильний рівень інфляції, який змушує використовувати іноземну валюту в якості засобу нагромадження;

- нерозвиненість фінансових інструментів та фінансового ринку, що звужує інвестиційні альтернативи суб'єктів ринку та спонукає їх залучати ресурси в іноземній валюті на зовнішніх ринках;

- високий рівень тіньової економіки в Україні (понад 40% від обсягу офіційного ВВП), обслуговування якої здійснюється переважно в іноземній валюті [3];

- величезні обсяги приватних грошових переказів в Україну в іноземній валюті українцями-трудовами мігрантами (більше 15 млрд. дол.);

- залишкові ефекти недостатньо зваженої боргової та кредитної політики банків у докризовий період, що призвели до значної зовнішньо-боргової та кредитної доларизації;

- боргова політика уряду України кризового та посткризового періоду, у наслідок якої відбулося зростання державного зовнішнього боргу та розміщення ОВДП в іноземній валюті [4];

- висока імпортна енергетична залежність країни, яка збільшує попит на іноземну валюту для проведення розрахунків за імпортовані товари.

Окремий чинник, що стимулює доларизацію на «чорному ринку» представлений непродуктивним попитом на іноземну валюту, тобто попитом, який не пов'язаний із об'єктивними потребами суб'єктів ринку. В Україні він спричинений високими девальваційними очікуваннями; наданням переваг іноземній валюті як засобу заощадження; більшій цінності готівкових грошей, аніж перспективи одержання доходу від вкладень та інвестицій; низькою фінансовою грамотністю населення.

Одну з ключових ролей стимулювання непродуктивного попиту в Україні відіграє чорний ринок валюти. Так після заборони операцій без поставки валюти загальний обсяг операцій із іноземною валютою начебто скоротився в 7 разів, проте насправді після введення обмеження на купівлю валюти (поряд з телефонним інструментарієм НБУ для надання

рекомендацій, щодо курсоутворення), коли маржа між «чорними» та «білими» курсами давала змогу заробляти на операціях з валютою, відбулося вимивання іноземної валюти з банків та її вливання в «чорний ринок». Наступним стимулюючим кроком були валютні аукціони НБУ, які встановлювали індикативний курс для комерційних банків, у той же час реальний ринковий курс був на 2-3 гривні вищим, що знову дало змогу заробити на валютних операціях.

За даними Міжнародної інвестиційної позиції, на руках в українців перебуває близько 92 млрд. дол. [2]. Звичайно, більша частина суми сконцентрована в одиниць, що дає їм змогу заробляти завдяки валюті та надалі доларизувати економіку, тому приблизні обсяги тіньового сегменту операцій з валютою представлені на рисунку 2.

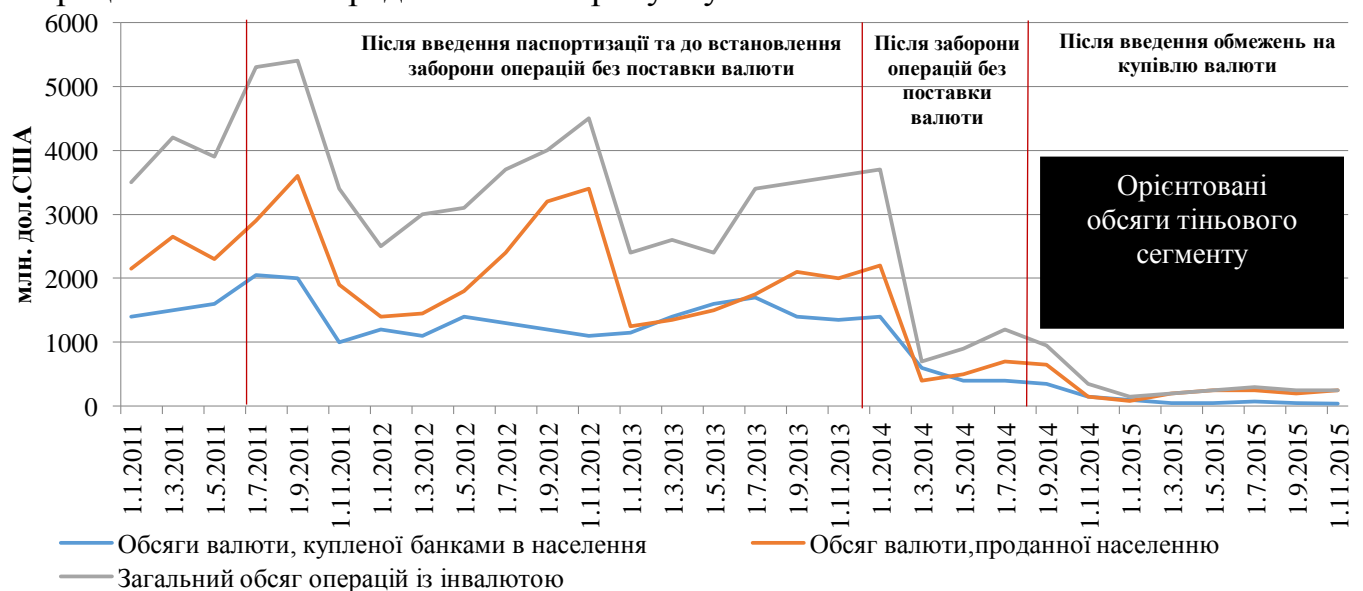

Рис 2. Обсяги операцій з валютою в Україні за 2011–2015 рр. [2]

Наслідки доларизації в Україні мають чітко виражений негативний характер, серед основних можна виділити такі:

- національні гроші втрачають свої базові функції, особливо у формі засобу нагромадження, провокується недовіра до української гривні, як валюти аутсайдера;

- вартість української гривні починає визначатися масою іноземних грошей на валютному ринку, а держава потрапляє у певну економічну залежність від країни – емітента іноземної валюти;

- втрачаються значні потенційні емісійні доходи від випуску державою національних грошей (втрата сеньйоражу), яка використовується у внутрішньому грошовому обігу;

- утруднюється управління грошово-кредитною сферою з боку НБУ через ускладнення контролю за динамікою депозитів у іноземній валюті;

– наявність суттєвого рівня доларизації не стимулює зменшення обсягів тіньової економіки [5, с. 126 – 127].

Проте окремо можна виділити позитивні наслідки доларизації: збереження та зростання заощаджень населення, збільшення вітчизняних інвестицій, збільшення допомоги з боку міжнародних фінансових організацій.

Висновки. На Україну чекає довгий розвиток у європейському векторі, і доларизація є системним ризиком, який може зробити цей розвиток важким та небезпечним.

Проблеми девальвації, інфляції та доларизації йдуть поруч і на них необхідно відповідати на якомога глибшому рівні. Рівень доларизації, що представлений у роботі потребує нової парадигми, яка базується не тільки на кращих історичних практиках, а й на системних реформах та інструментах регулювання.

Регулювання повинне бути чесним та прозорим. Воно не має шкодити розвитку законних фінансових ринків і повинне сприяти прогресу ефективних секторів економіки, де ризики було би враховано об'єктивно і де безпеку економічних викривлень ціноутворення, внаслідок доларизації, було би мінімізовано чіткими способами та законодавчо закріпленими порядками.

Без довіри до монетарної політики, без упевненості в національній валюті, які потребують ключові партнери, інвестори та кредитори, Україна не зможе встати на шлях економічного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Семюельсон П.А., Нордгауз В.Д. Мікроекономіка [Підручник]. – К.: «Основи», 1998. – 676 с.
2. Офіційний сайт НБУ – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
3. Тенденції тіньової економіки. – 26.08.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>
4. Доларизація економіки України / Електронне наукове фахове видання. – 20.08.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3271>
5. Ковальчук Т.Т. Економічна безпека і політика: із досвіду професійного аналітика [Наукове видання]. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2004. – 638 с.

ПОТЕНЦІАЛ І ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Діденко Є.,

**студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

Тенденції сучасного світового розвитку свідчать про те, що інновації стають основною умовою для розвитку суспільства, країни. Економіка сучасних промислово-розвинених країн все більшою мірою ґрунтується на знаннях, які матеріалізується в технологіях. Інноваційний розвиток є фактором підвищення конкурентоспроможності країни в умовах глобалізованої економіки. У зв'язку з цим стає все більш актуальною необхідність дослідження сучасних тенденцій розвитку інноваційної системи України, оцінки її потенціалу, проблем і динаміки їх вирішення. Україна повинна переходити від традиційної економіки до нової, інноваційної, заснованої на знаннях.

Головним фактором функціонування країни в епоху глобалізації та інтернаціоналізації є перехід від наздоганяючого розвитку до розвитку, що базується на технологічній основі. Інновації відіграють в цьому ключове значення. Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність», інновації – новостворені і вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери. Ознакою інновації є вимога, щоб продукт, процес або метод був для підприємства новим або значно вдосконаленим і реалізованим на ринку. Країнами з усього світу використовуються такі види інноваційної діяльності: здійснення внутрішніх науково-дослідних розробок, придбання машин, обладнання та програмного забезпечення для впровадження нових продуктів, придбання зовнішніх знань – купівля ліцензій, патентів, ноу-хау, навчання персоналу, а також нові методи логістики, доставки або розповсюдження продукції [3]. Усі ці методи дозволяють країнам значно підвищувати свій інноваційний потенціал. Показовим є приклад Ізраїлю, який за 20 років увійшов до топ-20 інноваційних економік за відсутності природних ресурсів, у важких військово-політичних і кліматичних умовах.

Існує кореляція між поняттями «інновація» і «конкурентоспроможність»: що вищий ступінь розвитку інновацій, то вища конкурентоспроможність економіки, тобто система здатна виробляти продукцію нової якості, на яку є більший попит, із меншими витратами. Україна в цьому питанні суттєво відстає від топ-групи держав і, як результат, володіє економікою з низькою доданою вартістю,

неконкурентоспроможною продукцією, орієнтованою на видобуток і мінімальну обробку сировини, імпортує високотехнологічне обладнання.

Характеризуючи систему інновацій в Україні, слід зазначити, що існує низка бар'єрів, які стримують розвиток інновацій та перешкоджають їхній успішній реалізації на практиці. Фахівцями Державного комітету статистики було виділено наступні групи чинників [4]: фінансові та ринкові чинники (високі інноваційні витрати, недостатня кількість коштів в межах організації, домінування підприємств-конкурентів), відсутність дієвих інструментів державної підтримки (для інновацій дуже важливе створення комфортних макроумов – доступність фінансів, розумна регуляторна політика, відсутність корупції тощо – які лежать повністю в зоні відповідальності держави), «відтік мізків» (відплив фахівців стає критичним для держави: за різними оцінками, щорічно з України їде від 6000 до 9000 представників інтелектуальних професій) та недооцінка ролі інтелектуальної власності (частка нематеріальних активів у собівартості української продукції складає 0,5–2%, що в 20 і більше разів нижче, ніж в економічно розвинених країнах. Наприклад, у Європі цей показник складає 39%). Дуже важливою є наявність механізмів стимулювання бізнес-активності та дерегуляція, комфортне валютне регулювання, податкові пільги для підприємницького середовища. Це ті сфери, в яких українська влада поки що не досягла успіху. Але наші ближні сусіди – Словаччина, Польща, Чехія – забезпечують сприятливі режими оподаткування.

Загалом, рівень інноваційної активності підприємств України не має тенденції до зростання. Найбільш продуктивним періодом інвестиційної активності був 2011 р., коли обсяг інноваційних витрат становив 14,3 млрд. грн. Фактично, з кожним роком Україна втрачає свій інноваційний потенціал. Протягом 2015 р. в Україні на інновації витратили 13,8 млрд. грн., у т.ч. на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 11,1 млрд. грн, на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки – 2,0 млрд. грн, на придбання нових технологій – 0,1 млрд. грн., 0,6 млрд – на навчання та підготовку персоналу для розробки та запровадження нових або значно вдосконалених продуктів та процесів. Витрати здійснювались за рахунок власних та бюджетних коштів, кредитів, коштів вітчизняних й іноземних інвесторів. Лідерами серед регіонів стали м. Київ, Дніпропетровська, Харківська, Запорізька та Львівська області. Серед видів економічної діяльності чільне місце належить підприємствами металургійного виробництва, виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів, харчових продуктів і тютюнових виробів, паперу та паперових виробів, машин і устаткування. З метою здійснення нововведень 181 підприємство придбало 1131 нову технологію [5]. Говорити про стабільний розвиток інноваційної системи країни за

такої системи ще зарано, оскільки рівень та інтенсивність інноваційних процесів не відповідають стратегічним завданням курсу розвитку економіки України. Але Україна має не тільки промисловий і науковий, а й природний потенціал, який їй слід реалізовувати й ефективно використовувати.

Для створення стимулюючих механізмів інноваційної активності, необхідно досліджувати світовий досвід стимулювання інновацій і активно його адаптувати до національної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

2. Ковалёв Ю.Ю. Инновационный сектор мировой экономики: понятия, концепции, индикаторы развития: [учебное пособие] / Ю.Ю. Ковалёв; М-во образования и науки Рос. Федерации, урал. Федер. ун-т. – Екатеринбург: издательство урал. ун-та, 2016. – 180 с.

3. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за заг. ред. В.М.Гейця та ін; НАН України. – К.,2015. – 336 с.

4. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Статистичний збірник. – К.: «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2012. – 305 с.

5. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Статистичний збірник. – К.: «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2016. – 257 с.

ПОНЯТТЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

Дука Я.,

**студент, 4 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

На сьогоднішній день найвпливовішим об'єктом будь-яких відносин виступає інформація. Тому створення мережі Інтернет суттєво вплинуло на світову економіку та й інші аспекти міжнародних відносин.

Мобільні пристрої та Інтернет поширились по світу набагато швидше аніж будь-які інші попередні технічні інновації. В країнах, що розвиваються, доступ до мобільного телефону та Інтернету є в більшості населення, та є поширенішим, ніж доступ до чистої води. Наслідком чого стало збільшення виробництва та використання інформації як економічного ресурсу. Так, кожен 8 з 10 громадян країн, що розвиваються, володіє мобільним телефоном. Навіть найменш забезпечене населення світу має доступ до мобільного зв'язку (70%). Найбільш низький рівень доступу спостерігається в Африці на південь від Сахари (73%), тоді як в країнах з високим рівнем доходу він становить 98%. Показник використання Інтернету значно менший: у 2014 році лише 31% населення країн, що розвиваються, мали доступ до Інтернету в порівнянні із 80% в країнах з високим рівнем доходу. Китай, США, Індія, Японія та Бразилія – перша п'ятірка країн за використанням Інтернету. Нерівність в світі за використанням Інтернету набагато менша, аніж нерівність за рівнем доходу, що вказує на швидкий темп глобального проникнення Інтернету [1].

Використання Інтернету на міжнародному глобальному ринку створює нові можливості у сфері торгівлі товарами та послугами. Виходячи з вищенаведеного, можна стверджувати, що електронна комерція на сьогоднішній день є одним з найдинамічніших та найприбутковіших способів збуту/придбання товарів та послуг в режимі он-лайн.

Електронна комерція – відноситься до всіх форм угод, пов'язаних з комерційною активністю і заснованим на обробці та передачі цифрової інформації. Поняття електронної комерції ширше ніж Інтернет-комерція через те, що до нього входять всі види комерційної діяльності, що здійснюються електронним способом. До видів електронної комерції можна віднести: безпосередній збут товарів/послуг, платіжні он-лайн системи, пошук/розміщення інформації, державні закупівлі [2] та інші види діяльності.

Здійснення операцій в рамках Інтернет-торгівлі (як частини електронної комерції) має ряд переваг як для споживачів так і для виробників. Що стосується споживачів, то вони:

- мають можливість відвідати декілька сайтів чи платформ одночасно, щоб порівняти ціни на різних сайтах;
- ціни в Інтернет-магазинах зазвичай нижчі, аніж в звичайних;
- мають доступ до іноземних інтернет-магазинів та можуть придбати товари, яких немає у власній державі;
- економія часу пошуку доступної по ціні та якості продукції;
- можливість конфіденційного здійснення покупок [3].

Але поряд з усіма перевагами Інтернет-торгівлі, споживач не застрахований від бракованого товару чи певного збою в системі, яка може призвести до затримки транзакцій. Також той факт, що доставка товарів з інших країн займає досить багато часу – ще один недолік інтернет-покупок.

Якщо говорити про переваги для виробників, то в них є можливість розширення ринку збуту своїх товарів за допомогою глобального доступу до міжнародних ринків, зменшення витрат на працюючий персонал та оренду приміщення, малі початкові капіталовкладення. З недоліків тут можна зазначити те, що в режимі он-лайн споживач не має особистого контакту з виробником, а це є перешкодою на шляху збуту продукції, також поширення конкуренції та проблема займання сильної позиції на електронному ринку, проблема ціноутворення, через неможливість завищення цін внаслідок відкритості інформації про ціни конкурентів.

На сьогоднішній день існує безліч електронних компаній, які створюють спеціальні умови для ведення електронної комерції в залежності від особливостей того чи іншого регіону.

Так, наприклад, у Африці на південь від Сахари, використовують прості (дешеві, бувші у вжитку) смартфони в цілях електронної торгівлі. Це було зроблено з метою розв'язання питань, пов'язаних із розвитком Інтернет-торгівлі даного регіону. Крім цього, з'явилося значна кількість платіжних платформ для забезпечення комплексного здійснення електронної комерції.

В цей же ж час, в найменш розвинутих країнах Азії – Камбоджі та Бангладеші – створили спеціальні сайти, націлені на внутрішню електронну торгівлю, що дає споживачам можливість вибирати та купувати товари в режимі онлайн за найкращою пропозицією [1].

Існує декілька базових секторів електронної комерції. Серед них можна виділити такі основні як B2B, B2C, B2G та C2C. Розглянемо кожен з наведених детальніше:

1. B2B – це ведення електронної комерції між комерційними компаніями, та становить 80% сучасної електронної комерції;

2. B2C – це торгівля між компаніями та споживачами, вважається другою за величиною та найдавнішою формою електронної комерції;

3. B2G – торгівля, яка здійснюється між компаніями та державним сектором. Яскравим прикладом такої форми взаємодії є український проект ProZzoro, де здійснюються державні закупівлі;

4. C2C – ведення торгівлі між фізичними особами, найбільш поширена в Японії, де більшість покупок здійснюються за допомогою мобільного пристрою в режимі он-лайн між споживачами [4].

Отже, як ми бачимо електронна комерція все більше та більше глобалізується за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які з кожним днем стають все більш розвиненими. Переваг від здійснення електронної комерції набагато більше, ніж недоліків, а отже і вплив на світову економіку – здебільшого позитивний. Ми вважаємо, що дана форма ведення бізнесу сприятиме зменшенню розриву у розвитку між різними країнами світу та зможе зменшити наявні міжнародні глобальні проблеми, з якими бореться вся планета.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ЮНКТАД. Доклад об информационной экономике [Електронний ресурс] / ЮНКТАД. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ier2015overview_ru.pdf.

2. Shahrzad Shahriari. E-COMMERCE AND IT IMPACTS ON GLOBAL TREND AND MARKET [Електронний ресурс] / Shahrzad Shahriari // G.Journals. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://www.academia.edu/12958203/E-COMMERCE_AND_IT_IMPACTS_ON_GLOBAL_TREND_AND_MARKET.

3. Л. Ю. Патраманська. ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ [Електронний ресурс] / Л. Ю. Патраманська. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2015/32.pdf.

4. Борецька І.Ю. Електронна комерція як складова частина електронного бізнесу [Електронний ресурс] / Борецька І.Ю., Марєєв С.В., Степова С. В. // Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Informatica/67272.doc.htm.

DISCRIMINATION OF LEAST DEVELOPED COUNTRIES IN INTERNATIONAL TRADE

Єленєва А.,

**студент, 2 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

To the category of least developed countries (LDCs), which includes some countries in Africa, Asia and Oceania, belongs almost a quarter of all currently existing states. Nominal GDP per capita in such countries is less than 500 U.S. dollars and average life expectancy is less than 50 years. LDCs is a sixth part of the world's population. People there mostly live below the poverty line.

After 2012, when for the first time since the financial crisis global GDP growth rate reached a record point of 7.2%, the process of economic development of LDCs slowed down. An equally important factor is the deterioration of economic indicators and outbreaks of the Ebola virus in 2014 in a number of African countries, making them dangerous to stay in.

Does not contribute to the development of LDCs the global trend to the decline of commodity prices – the main source of income in these countries. External funding happens only through official development assistance (93% of total capital inflows in 2013) and migrant remittances and direct foreign investment [1].

For LDCs trade is the key element to a successful sustainable economic growth. However, the share of these countries in international trade remains negligible. Recent data shows that the share of LDCs since 2008 has decreased on 1.1% [3]. It confirms the lack of favorable conditions for the release of these countries on the market. Developed countries that de facto control the market, thereby restrict participation of LDCs in international trade. The inability to export their products adds complexities to the economic development of LDCs, so that even zero rates do not help them to reach the level of the developing countries.

Since 1970s industrialized countries tried to create conditionals for LDCs to come to the market. Several schemes of preferential access, zero tariffs and other trade facilitation models were developed in order to contribute to the development of trade in these regions of Asia, Africa and Oceania. However they failed to integrate LDCs into the international trading system, it all had a positive effect on exports of these countries.

One more reason of the general inefficiency of these schemes was that they carried only an advisory function. Sometimes they did not apply to certain products manufactured in a country or were not related to the state as a whole.

Did not led to a real increase in exports of these countries a Free Trade Regime. Provided preferences to LDCs are more "virtual." To convert these "virtual" preferences into real benefits, it would be necessary to develop a declaration or other official document that would provide an access to goods produced by LDCs to the international market without quotas and taxes for a certain period of time [2], enough to improve their economy.

Another solution to the problem of discrimination LDCs was offered by UNCTAD. It puts forward a new "Marshall Plan" for the least developed countries. The current situation of these countries can be compared with the post-war Europe. If use this plan to LDCs, it will increase their production capacity, develop essential infrastructures, facilitate employment and so on. The main principles of the plan are as follows:

1. Introduction of the guaranteed by the WTO duty-free and non-quotas regime on goods exported by LDCs and of the effective measures to increase the standard capacity to overcome the barrier that prevents entering the market.

2. Development of measures for the extension of services in these countries.

3. Creating a "Help-for-trading" fund with the capital of 1 billion U.S. dollars that will provide additional assistance for development [2].

All these measures are not innovative, but only improved versions of previous arrangements. The greatest achievement of "Marshall Plan" for LDCs will be reduction of poverty and coming out to the international trade market of these countries.

Of course, we cannot claim this plan to help to integrate LDCs in international trade completely. However, there are no better alternatives today and the relevance of the discrimination of LDCs in international trade is growing.

REFERENCES

1. Report on the Least Developed Countries. [Electronic resource]. – Access mode: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ldc2015overview_ru.pdf

2. UNCTAD proposes new «Trade Marshall Plan» for the least developed countries of the world. [Electronic resource]. – Access mode: <http://un.by/news/world/2005/20-06-05-03.html>

3. If you care about least developed countries, care about non-tariff measures. [Electronic resource]. - Access mode: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ditc2015misc4_en.pdf

4. List of least developed countries. [Electronic resource]. - Access mode: http://www.un.org/en/development/desa/policy/cdp/ldc/ldc_list.pdf

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ НДДКР В ЯПОНІЇ: ДОСВІД УКРАЇНИ

Карженков Я.,

студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Актуальність проблеми: проведення узагальнення накопиченого досвіду та статистичних даних Японії в рамках фінансування НДДКР надає поле для аналітичних висновків щодо можливостей перейняття даного досвіду, його адаптації на подальший розвиток вирішення проблем у сфері національної науково-практичної діяльності в сучасних умовах.

Мета: показати особливості розвитку НДДКР у Японії та виділити характеристики, які можливо залучити у національну структуру НДДКР.

Японія входить у п'ятірку країн з найбільшим обсягом ВВП із значенням у \$4 трлн. 123,26 млрд. (дані 2015р.), що репрезентує 6,65% світового валового продукту. У 2014 році країна знаходилася на 3 місці у світі за відсотком виплат на дослідження із значенням у 3,6% (після Пд. Кореї (4,3%) та Ізраїлю (4,1%) від загального ВВП, це становило \$166 861.277 млн. [1]

Поняття ННДКР стає ключовим в рамках успішного розвитку потужної економіки. Для кращого розуміння особливостей фінансування НДДКР в Японії варто розглянути історичні етапи «японського дива» та основні інструменти впровадження технологій, починаючи з 40-х років ХХ століття [2]:

1) 40-ві – 50-ті роки ХХ століття – основним методом є залучення технологій шляхом викупу іноземних ліцензій із подальшою їх адаптацією під японські реалії за рахунок кредитних коштів США та інших міжнародних донорів .

2) 60-ті – 70-ті роки ХХ століття – створення урядом Японії якісно нової моделі управління – «селективна стратегія економічного розвитку»: держава, шляхом утвердження планів розвитку, визначає основні напрями НДДКР і за допомогою фіскальних, адміністративних та інших інструментів стимулює та направляє фінансові потоки.

3) 80-ті роки ХХ століття і до сьогодні – модель планового розвитку продовжує діяти, основними акторами в рамках інновацій та досліджень стають найбільші ТНК із штаб-квартирою у Японії. Інституціоналізується якісно новий симбіоз структур у ролі єдиної практичної одиниці – «приватне підприємство – ВНЗ – публічні дослідні інститути» [3].

Класичним розподілом часток у загальній кількості вкладень у певну розробку, що використовувався до кінця 1980-х років, був: 2/6 державного

фінансування, 3/6 приватного фінансування резидентами Японії та 1/6 іноземних інвестицій. [4]

Структура джерел фінансування почала змінюватися в зв'язку з становленням розвиненої ринкової економіки та централізації капіталу в руках найбільших корпорацій. Ця зміна полягала у зменшенні загального державного фінансування на фоні геометричного зростання потоків приватних інвестицій в НДДКР. Якщо у 1981р. частка державного фінансування складала 27% (\$6 954.763 млн. з \$25 808.746 млн.), то на 2014р. вона зменшилася на понад 10%, до 16% (\$26 723.688 млн. з \$166 861.277 млн.) [5]. Приватне фінансування таким чином складало у 1981р. близько 73% (\$18 853.983 млн. з \$25 808.746 млн.), у 2014 ця величина складала 84% (\$140 137.589 млн. з \$166 861.277 млн.) Закордонне фінансування НДДКР у Японії і на сьогодні є досить низькими відносно його загального обсягу: з \$26,506 млн. у 1981р. до \$739,224 млн. у 2014р. [5]

Ситуація на рахунок виплат та надходжень у сфері міжнародного ліцензування, використання технологій та інтелектуальної власності наступна: зважаючи на вищезгадані особливості розвитку Японія з 1945 року по 2003 рік виплачувала більше ніж заробляла на ліцензіях. В 2003 році вперше сальдо стало позитивним і з того часу продовжувало зростати. У 2015 році Японія заробила на продажах ліцензій більшу суму ніж коли небудь – 390,9 млрд єн. (приблизно \$3,8 млрд.) [6]

На сьогодні більшість фінансування НДДКР в Японії надходить від 360 компаній (саме стільки перейшли межу у 18 млн. євро у 2014 році) [7]. Найбільшими з них є Toyota (\$9,8 млрд., що становило 4,2% від їх прибутків у 2014р.), Panasonic (близько \$6,4 млрд., що становило 6,6% від їх прибутків у 2014р.), та Honda (\$6,3 млрд., що становило 6,5% від їх прибутків) [8]. При цьому, Toyota згідно з рейтингом журналу "FORTUNE" стає 7 компанією у світі за обсягами інвестицій у НДДКР у 2014р.[9]

При веденні політики розвитку власної мережі НДДКР Україна може використати наступний досвід Японії:

- На початкових стадіях, задля утворення певного «ґрунту» національної мережі НДДКР, варто використовувати досвід іноземних партнерів шляхом викупу ліцензій, патентів та технологій. Це зазвичай швидше та дешевше, ніж створення власної наукової та технологічної бази. Зокрема, фінансування даного методу може відбуватися за рахунок отримання цільових кредитних коштів на розвиток економіки, або ж за рахунок розвитку системи лізингу, поширення явища міжнародного лізингу на території України.

- Створення дієвої системи заохочень в межах фінансової, адміністративної (спрощені процедури оформлення документації, реєстрації нематеріальних активів за більш короткі строки тощо), фіскальної (пільги, введення податкових канікул, наприклад, для конструкторських бюро, дослідних інститутів) політики держави зазвичай встановлює передумови до кількісного росту проектів в рамках НДДКР. Задля більшої віддачі від дослідно-конструкторських робіт існує можливість становлення державою стратегічних напрямків та галузей – таким чином можна отримати концентрацію зусиль багатьох на вирішення одиничних локальних завдань. Для України цими напрямками можуть стати: с/г та агропромисловий бізнес, ВПК, аерокосмічна галузь, ІТ – технології.

- Правове урегулювання взаємозв'язків різnorodних інституцій в моделі “підприємство – ВНЗ – публічний дослідний інститут” створить основу національної мережі НДДКР шляхом об'єднання людського капіталу у вигляді інженерів, науковців (як теоретиків так і практиків) та капіталу у вигляді інвестицій приватних компаній.

- Наявність держави у ролі інвестиційного партнера при веденні досліджень, як низькоризикованих так і високоризикованих, завжди було індикатором надійності інвестування у той чи інший проект. Уряд може користуватися концепцією т.з. «легкого старту», тобто проведення початкового фінансування стратегічних чи перспективних досліджень.

Отже, досвід Японії показав, як за допомогою науки та технологій можна зробити країну передовою та процвітаючою. Україна має можливість використати деякі особливості розбудови японської системи НДДКР на свою користь, проте не варто забувати про інші світові практики, адже можна досягти більшого успіху саме за рахунок комбінування, а не копіювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Trading Economics. Japan GDP // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.tradingeconomics.com/japan/gdp>

2. Yutaka Kosai. The postwar Japanese economy, 1945-1973 / Kozo Yamamura (ed.) The Economic Emergence of Modern Japan. – Cambridge: Cambridge University Press, 1997.

3. National Institute of Science and Technology Policy. R&D and Innovation // [Електронний ресурс] Електронний ресурс http://www.nistep.go.jp/en/?page_id=50

4. Shinichi Ichimura. Political economy of Japanese and Asian development. – Belgrade: ECPD, 2002.

5. OECD Stat. GER FUNDS Japan // [Электронный ресурс] Режим доступа: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=GERD_FUNDS

6. Japan's IP revenues in 2015. // [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.iam-media.com/blog/detail.aspx?g=06c83295-4631-464c-84be-381f46485f9d>

7. EU R&D Scoreboard Japan // [Электронный ресурс] Режим доступа: <https://ec.europa.eu/assets/jrc/eu-scoreboard-2015/>

8. The Economist. Focus. R&D Spending // [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2012/10/focus-7>

9. The FORTUNE. The 10 biggest R&D spenders worldwide // [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://fortune.com/2014/11/17/top-10-research-development/>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТАРГЕТУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Кольба Г.,

студент, 3 курс, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Таргетування інфляції – це монетарний режим, за якого центральний банк бере на себе відповідальність за дотримання значення офіційного показника інфляції протягом визначеного часу [1].

Таргетування інфляції є новим режимом монетарної політики. Він є рамковим, а не набором різних правил. Кожна країна використовує таргетування, яке підходить для її виду економіки. Тому в практиці часто виділяють різні підтипи, а саме [2]:

➤ повноцінне інфляційне таргетування – повне висвітлення інфляційної цілі, чітке дотримання. Поширилося серед таких країн, як Нова Зеландія, Бразилія, Колумбія, Угорщина, Мексика, Польща;

➤ замасковане таргетування – при проведенні такого підтипу існує певна «непрозорість», як приклад - Федеральна резервна система США;

➤ експериментальне таргетування – проголошення широких інфляційних цілей через низьку довіру до Центрального банку.

Перевагами застосування такого методу можна вважати зниження рівня інфляції та ймовірність виникнення криз, створення кращих умов для розвитку економіки загалом.

У світовій практиці таргетування інфляції відбувалося двома хвилями. Перша розпочалася з Нової Зеландії у грудні 1989 і закінчилася Іспанією в січні 1995р. Друга хвиля розпочалася після трирічної перерви з Чеської Республіки в січні 1998р., після якої ще понад десять країн почали таргетувати інфляцію [3]

На сьогоднішній день є 27 країн, які застосовують цей режим [4]. Нова Зеландія у грудні 1989 році вперше застосувала режим таргетування інфляції. Проте є країни, які відмовилися від даного режиму. Це Іспанія, Словаччина та Фінляндія, оскільки вступили в ЄС. Більшість країн використовують індекс споживчих цін як операційну основу [5]. Країни, які застосовують такий режим, все одно проводять цю монетарну політику, хоч і більшість з них відчувають деякі проблеми у дотриманні правил таргетування. Такими державами є [5]:

- Чехія (1998 р.): цільовий показник “чистої інфляції” знаходився в рамках заданого коридору лише протягом одного тривалого періоду (вересень 2001 – травень 2002 р.);

- Польща (1999 р.): цільовий показник інфляції знаходився в межах “коридору” лише 3 рази (серпень 1999 р., січень-червень 2001 р., січень-травень 2004 р.);

- Угорщина (2001 р.): цільовий показник знаходився в межах встановленого “коридору” протягом періоду з червня 2002 р. по листопад 2003 р.

Грошово-кредитна і фіскальна політики мають оптимально поєднуватися. У світі існує багато прикладів взаємодії уряду та центрального банку - центральний банк може розробляти та реалізовувати грошово-кредитну політику виключно на власний розсуд, як у США, може мати операційну незалежність при встановленні цілей грошово-кредитної політики урядом, як у Великобританії, а може взагалі бути ланкою єдиного державного фінансово-кредитного механізму, як за часів адміністративно-командної економіки [6, с.21-22].

Особливий режим монетарного регулювання існує у валютних союзах. У країнах - членах Європейського валютно-економічного союзу (ЄВС) контроль за грошовим управлінням передано Європейському центральному банку (ЄЦБ) [7].

В останні роки Україна застосовувала таргетування валютного курсу:

➤ позитивні результати: довіра до НБУ, стабільність національної одиниці;

➤ негативні результати: неможливість досягнення стабільних цін у країні.

Для України, щоб ввести таргетування, потрібно вдосконалити механізм фіксування інфляції та запровадити спочатку спрощений режим таргетування інфляції, а пізніше і повномасштабне таргетування. Потрібно виконувати це все поетапно. Деякі завдання таких поетапних кроків є: налагодити співпрацю між Урядом і НБУ та оголосити про перехід до спрощеного режиму таргетування, оголосити інфляційну ціль, запровадити перехід до плаваючого валютного курсу.

Після впровадження поетапного режиму можливі позитивні наслідки для України, а саме:

➤ зростання обсягів інвестицій,

➤ зниження ризику щодо виникнення кризи,

➤ зниження цін, зростання довіри населення до НБУ та Уряду України.

Саме низький рівень інфляції здатний забезпечити зростання та зайнятість у довгостроковій перспективі та знизити ціни на кредитні ресурси.

11 березня 2015 р. Україна визнала зобов'язання щодо переходу до інфляційного таргетування відповідно до програми співпраці з МВФ у рамках механізму розширеного фінансування. 16 березня 2016 року Національний банк України поетапно запроваджує інфляційне таргетування. Основні цілі монетарної політики [8]:

- 1) стрімка дезінфляція;
- 2) досягнення однозначних показників інфляції;
- 3) підтримка інфляції на рівні 5% у тривалій перспективі.

Після початку запровадження такого режиму в Україні відбулися наступні позитивні зміни у наступному [8]:

1) монетарній політиці: дотримання режиму гнучкого курсоутворення, спроможність впливати на короткострокові процентні ставки міжбанківського кредитного ринку, централізована статистика, розпочата реформа дослідницької діяльності;

2) комунікаціях і прозорості: публікація інфляційного звіту та коментаріїв щодо інфляції, проведення публічних заходів з різними цільовими групами, створення та наповнення розділу «Монетарна політика» на сайті НБУ;

3) розвитку фінансового сектору: запровадження Українського індексу міжбанківських ставок, розбудова кривої дохідності.

Отже, запровадження НБУ переходу до інфляційного таргетування має не тільки позитивні наслідки, а й негативні. Щодо інфляції то у вересні 2016 року у річному вимірі інфляція становила 7,9% а у жовтні вона прискорилося до 12,4% [9].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Перехід до інфляційного таргетування в Україні / П. І. Віблій, Х. В. Горбова, Б. А. Федак // Науковий вісник НЛТУ України. - 2014. - Вип. 24.3. - С. 193-197.

2. Петрик О. Теоретико-концептуальні основи таргетування інфляції / О. Петрик, С. Ніколайчук // Банківська справа. – 2009. – № 2. – С. 3–12.

3. Томаш Г. Таргетування інфляції: приклад Чехії [Текст] / Г. Томаш // Фінансово –банківська система України у європейському вимірі// Зб.ст. – К.: Вид. дім "Козаки ", 2002 р. – С. 40.

4. Ковальова Т.В., Бровко В.М. Таргетування інфляції: зарубіжний досвід та необхідність впровадження в Україні [Текст] / Т.В. Ковальова, В.М Бровко // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. – 2011. - №1.

5. Міщенко В. Методологічні та методичні проблеми запровадження таргетування інфляції // Вісник НБУ. – 2006. – № 5.

6. Вдосконалення координації грошово-кредитної та фіскальної політики: Інформаційно-аналітичні матеріал/ За редакцією В.І. Міщенко, О.І.Кіреєва М.М. Шаповалової - Київ : Центр наукових досліджень НБУ, 2005.– 96 с.

7. Насадюк, І.Б. Вплив приєднання до валютної зони на розвиток національних економік: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.02 [Текст] / І.Б. Насадюк; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. - К., 2008. - 19 с.

8. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document>

9. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category;jsessionid>

10. Таргетирование инфляции: [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://fkd.org.ua/article/viewFile/28895/25902>

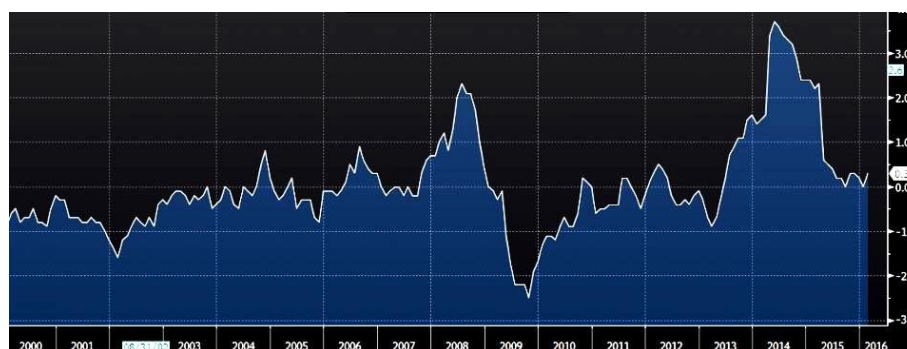
INVESTMENT POLICY OF JAPAN WITHIN GROWING ECONOMIC COMPETITION

Короткова О.,

студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Japan represents some kind of an anomaly among the world's biggest economies. While its economic characteristics haven't changed drastically over last decades, this unique economy remains one of the strongest globally. Nevertheless Japan suffers from an ageing population and poor demographics, and it has had a zero inflation rate for a long time, yet it, in fact, is one the wealthiest countries as measured by average income of its citizens. So, *what's the secret?* How Japan does in comparison to its investment competitors – the United States of America and China? And how such a stable progress depends on the investment policy of Japan?

In terms of the long-term direction of the economy, the overall consensus is that Japan needs to generate inflation and get its citizens to spend more in order to achieve growth. As the country has had a relatively strong currency for a long time (although last few years it has weakened), Japanese exports have languished because goods were expensive relative to its nearby Asian competitors such as China or Republic of Korea. The Japanese corporations' investment in their own economy remains quite low, and people feel comfortable keeping their high savings in bank accounts. So, there are not major sources of growth engines behind the economy. As the following chart shows, Japan's GDP growth rate has been significant for only two years in the last 15. [1]

Source: Bloomberg

One of the most sudden contrasts withing Japan's investment policy is a significant difference between the amount of options for the global investor and the actual volume of the investment in Japan.

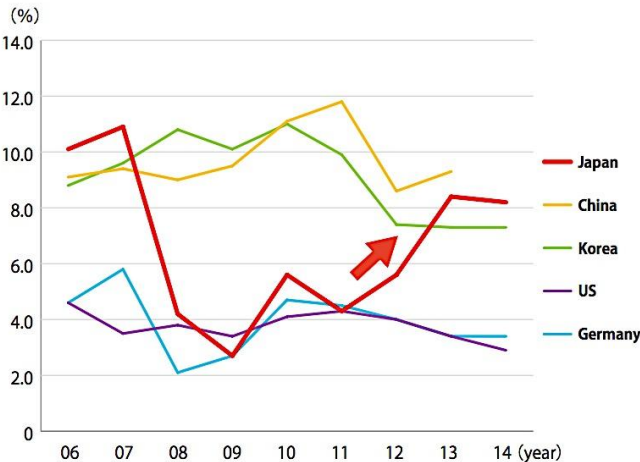
Despite its rank as the *third largest economy* in the world (according to UNCTAD), Japan has relatively few investment options for the global investor. Most activity is focused on the equity market, the currency, and the government

bond market. Each of these markets tends to go through severe periods of range-bound prices and low volatility, and then long periods of identifiable trends. Recently Japan’s currency, the yen, has tended to move with equity markets. Generally speaking, since the early 2000s, yen weakness has been correlated with equity strength. The stock market peaked in mid-2015 and has slumped ever since, while the currency has strengthened relative to the dollar. Recent economic indicators and a lack of new policy ideas suggest the weakness is due to persist over the coming months. Key to a turnaround for Japan’s stock market would be signs that the government is speeding up fiscal spending, or debating policies that boost confidence in the policymakers’ ability to enact reforms. The most common way investors can access Japanese investments is through the stock market. [2]

Nevertheless, according to the Invest Japan Report 2015 made by JETRO (Japan External Trade Organization), investment climate is quite attractive for foreign investors. Therefore, there are *5 reasons to invest in Japan*. [3]

1) Japan’s re-emergence

The appeal of the Japanese market is increasing through the economic growth of Abenomics (new economic policies are known collectively as “Abenomics” — a three-pronged strategy that combines expansive fiscal policy, monetary easing, and structural reform developed by Prime Minister Shinzō Abe since December 2012). The government is strengthening its efforts to attract foreign companies and foreign visitors, aiming to open the Japanese market and further business expansion. The investment environment for foreign companies continues to improve. Japan’s FDI ratio is once again showing a turnaround. It was 8.2% in 2014, and it maintained the same level as in 2013 (8.4%). On the other hand, the average of Japan’s FDI ratio between 2006 and 2013 was 6.3%. It is lower than the emerging economies in Asia, but it is higher than the UK (6.0%), Germany (4.0%), the USA (3.8%). The following chart shows the FDI ratio (%) of developed economies for the period of 2006-2014.

Source: JETRO

2) Sophisticated market

Japan's GDP is around 500 trillion yen. A leading world economy that boasts large-scale economic power. And once again, it is ranked 3rd in the world. Moreover, Japan is where global enterprises aggregate. 55 companies out of the "Fortune Global 500" have their HQ in Japan. To add up, Japan has an attractive market for foreign companies. Nearly 60% of foreign companies see the massive size of the market as Japan's attractiveness. 112 foreign companies out of 203 cited "size of the market" as the advantage of Japan's business environment, according to "Survey on Attitudes of Foreign-Affiliated Companies toward Direct Investment in Japan Report 2014"(Ministry of Economy, Trade, and Industry).

3) Japan is a true innovation hub

Japan has an intellectual accumulation that generates innovation. Science and technology related research is conducted spiritedly in Japan. World-class in research funding and number of researches is ranked 1st in the world and it has been like that for a long time. Furthermore, Japan is ranked 7th in the world and 1st is Asia among the Nobel Prize winners for all time.

4) Japan infrastructure is business friendly

Japan is ranked 1st in the world for "Business Sophistication". It was evaluated on business network and quality of company operation/strategy, according to "The Global Competitiveness Report 2014-2015". Foreign companies validate Japan's infrastructure. Nearly 60% of foreign companies see well-maintained infrastructure as an attractiveness of Japan and 123 foreign companies out of 203 cited "well-maintained infrastructure" as an advantage of Japan's business environment.

5) Japan's economic and political environment is stable due to peace

Japan is measured in 23 categories such as crime rate, terrorism, and homicides Ranked 1st in Asia, according to Institute For Economics & Peace, 2014. OECD Better life index "Safe" category sets Japan on the 1st place in the world with 10 point out of 10. There are also such important issues such as world-class transportation infrastructure and the fact that Tokyo ranked 1st most livable city in the world, according to MONOCLE, UK.

To summarize, Japan as the only Asian member of the G-7, is an economic and demographic trendsetter among the world's advanced countries. It is a technology and manufacturing powerhouse that plays a leading role in the global economy and global supply chains. Japan's large middle class demands a variety of consumer goods and services and drives a consumer economy that leads the national economy. Japan also holds the second largest total amount of foreign direct investment (FDI) in its economic competitor - the United States, with a cumulative FDI stock of almost \$400 billion. [4] That shows that not only Japan has an attractive investment environment, but also is a massive global

investor.

REFERENCES

1. “Global Investment Guide: How To Invest In Japan” – Forbes – Apr 19, 2016 - [электронный ресурс] – режим доступа до ресурсу: <http://www.forbes.com/sites/sarazervos/2016/04/19/global-investment-guide-how-to-invest-in-japan/#623716a8256b>
2. World Investment Report 2016 – UNCTAD – [электронный ресурс] – режим доступа до ресурсу: <http://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=1555>
3. Japan Report 2015 – JETRO (Japan External Trade Organization) – [электронный ресурс] – режим доступа до ресурсу: https://www.jetro.go.jp/ext_images/Invest/pdf/refe/jetro_invest_japan_report_20150318en.pdf
4. Japan Market Overview – Export.gov – Helping U.S. Companies Export – Jun 27, 2016 - [электронный ресурс] – режим доступа до ресурсу: <https://www.export.gov/article?id=Japan-Market-Overview>

IMPACT OF BLOCKCHAIN TECHNOLOGY ON FINANCIAL MARKET

Котик В.,

**студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

Global fintech financing has risen seven-fold over the past three years, to reach an estimated 20\$ billion. To put this into perspective, that's a 66 percent increase in the level of fintech investment between 2014 and 2015. Now, practically the half of startups in the industry are related to the subject matter of my abstracts.

A blockchain is a data structure that makes it possible to create a digital ledger of transactions and share it among a distributed network of computers. It rather should not be perceived as concrete program, but more as general software pattern. It uses cryptography to allow each participant on the network to manipulate the ledger in a secure way without the need for a central authority. Information is divided into blocks of data which constitute a chain - that is an exact reason why it's named Blockchain. The system is designed in such manner that every single change may be recognized by every member of the system. Date, time, quantity of money, the parties of contract are freely available. Every computer of the network saves information about all transactions. The best association to imagine here is DNA, and scientifically acceptable name is a distributed ledger.

The purpose of blockchain in context of our subject is to simplify the process of trade, which has been strongly complexified in recent years. In order to carry out the transaction a man of business is usually forced to have recourse to the service of third party - whatever it's a bank, state or other corporate institution normally referred as trustee. The fundamental invention of Blockchain lies in a fact that trust can be distributed, so that the truth may not only be confirmed by the higher authority, but by members of the system on automatic basic.

There are three main underlying principles: distribution, transparency and security. The system is very unlikely to be made inoperative as far as the only way to do this is to bring down all computers of the network, which is pretty much impossible in one's turn. Every new user makes system stronger to any external attacks. Another important security thing is that all users are equal and responsible for their actions without presence of moderators or any other form of higher authority which could theoretically break up a network from the position of strength. The chain is at free access which allows to trace the path of altering or to check whether data is actually valid. It provides functionality to verify other parties and to trust anyone considering that in case of doubt verification

takes place. The data is fully distributed to the effect that there is no centralized server and everyone has access to the full history of transactions.

That was a brief explanation of technical side in order to understand the concept in broad lines as far as the subject is related to fintech industry , however, this is not the key point of the proceedings. The key point is how it impacts economic relations and one of the most known examples are cryptocurrencies, such as Bitcoin , for instance. Only a few economics see Bitcoin phenomenon from the perspective of Friedrich Hayeck's views as expounded in his work «The Denationalization of Money» published forty years ago in 1976 . Hayek took up the position that currency could and should be private and competing, providing examples from the history and arguing that money is barely a market failure. Milton Friedman admitted his theory essentially, but it stayed marginal for the majority. Bitcoin and similar cryptocurrencies stepped much forward in the sense that it's not only non state owned, but also not owned by anyone. Instead it's distributed which makes it relatively independent from government and law. In other words I would personally specify it as «economic anarchism implemented in code». It's also often compared to gold by its economic nature, because for instance in the case of Bitcoin the final amount of coins is strictly determined - for this reason emission is absolutely predictable and many studies emphasize the deflationary nature of this cryptocurrency . But I would rather refer bitcoin to assets than to currencies. How is that useful nowadays? Bitcoin is the oldest and the biggest cryptocurrency, but still it's volatility is huge which undermines the saving function of this kind of money. Until the market gets tranquil, the most important function is transactional, because commissions are extremely low and there are even missing for transactions bigger than 0.01 BTC which equals to 6.86 \$.

In summary, today practically all biggest banks have created special scientific departments to explore the possibilities of blockchain and cryptocurrencies. The potential benefit is still unclear, some banks have already reported that restructuring their data with blockchain model could save them huge cost and potentially fight off SWIFT. The most famous projects in the field are Ripple, founded with 40\$ millions, and banking syndicate R3, developing new closed blockchain system. NASDAQ and NYSE are refactoring their equity markets with own implementation of blockchain . Another field of blockchain employment are smart contracts, which could compete traditional law in the nearest future. Those are automatic contracts which have a user interface and often emulate the logic of contractual clauses. To impart the understanding of its power, just few days ago, full smart contract was implemented without interference of human when delivering consignment of cotton from Texas to China. GPS system notified that vessel with cotton arrived,

and immediately quality control system checked the condition of cotton and opened deposit for transactions - the deal was almost automatic. It was first experience therefore the deal was secured by law office, but in many years such deals will take place without significant legal foundation, because in the world of transparency reputation will be the most treasured asset. Moving towards cashless economy is encouraging as well. Exactly this realm across smart contracts, cryptocurrencies and Internet of things will be the next fountainhead of multibillion profits and «unicorn» companies.

REFERENCES

1. Antonopoulos A.M. Mastering Bitcoin. Unlocking Digital Cryptocurrencies. - San Francisco: O'Reilly Media, 2014.
2. Swan M. Blockchain . Blueprint for a new economy. - San Francisco: O'Reilly Media, 2015.
3. Swiss council to accept Bitcoin payments. BBC - <http://www.bbc.com/news/blogs-news-from-elsewhere-36257465>
4. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. Bitcoin Official Website - <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>
5. The state of fintech industry as we know it. Fintech Finance - <http://www.fintech.finance/news/the-state-of-fintech-industry-as-we-know-it-infographic/>

THE PROSPECTS FOR BASE EROSION AND PROFIT SHIFTING IN THE GLOBAL ENVIRONMENT

Лаврінчук С.,

**студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

Transnational corporations have found numerous ways to avoid paying the significant share of their taxes due to their ability to shift profits from the areas with higher tax rates to the areas with lower tax rates. Consequently, trillions of dollars of the post-tax income are now stocked in offshores being taxed nowhere. Only the US companies have amassed more than \$1.4 trillion outside the US leaving the US budget without nearly \$490 billion. What is more interesting is that not only the United States claims that money. For instance, on August 30, 2016 European Commission ordered Apple to pay \$14.5 billion in back taxes to Ireland which is the largest payment of the kind in the history [1]. Meanwhile, many international entities such as OECD or G-20 are struggling to fight BEPS as the whole through instructions they provide to the states. Therefore, it necessary to analyze whether or not their efforts will result in any significant changes for the way transnationals conduct their business worldwide.

Each state establishes its tax environment in accordance with its own interests. Due to that, there can be found certain loopholes and inconstancies in the regulations which were designed to avoid double taxation between states that allow corporations to employ transfer pricing schemes in order to minimize their tax returns. One of the most recognized schemes is so-called Double Irish Dutch Sandwich which significantly reduces effective tax rates for such companies as Apple, Google, Microsoft, etc. It is especially appealing for the IT companies as the easiest way of its execution requires intangible assets such as intellectual property [2]. These companies in the majority of cases establish two Irish companies which are 100 percent subsidiaries of its parent company. One of them holds the rights to the intangible assets and distributes them to the second company, which actually collects company's profits throughout the EU. The second company in its turn transfers almost all of its pre-tax profits to the first company as royalties. Sometimes in order to avoid Irish withholding taxes on royalties a Dutch subsidiary is inserted between these two Irish companies solely for the purpose of that transfer. The first company has its management set up usually in some tax haven such as Bermuda or the British Virgin Islands and according to the Irish law that company appears to be tax resident there. However, in 2015 Ireland was forced by G20 to adopt a new regulation requiring companies incorporated in Ireland to be tax residents there [3].

The second threat to the BEPS practices becomes the series of cases against American corporations issued by European Commission. It has accused

such companies like McDonalds, Starbucks, Amazon, and Apple of the enjoyment of the illegal state aid from the European countries they were incorporated in. In order to analyze it more thoroughly, Apple's case will be used for the purposes of this analysis. Apple was using a variation of the Double Irish scheme through which it collected profits from Europe, Africa, and India by the branch of its Irish subsidiary which subsequently transferred the vast majority to the Head Office that owed Apple's intellectual rights. The Commission's attention was dedicated to the tax rulings issued by the Irish government endorsing the allocation of the profits according to which approximately 20 percent of the subsidiary's operational expenditures should constitute the pre-tax profit of the subsidiary. The reason for that was that the majority of income was generated in the US through R&D activities while subsidiary's input and risks were relatively small. However, the European Commission insists that the arm's length principle was violated and that those 20 percent were rather negotiated than calculated thus constituting the state aid [4].

In this respect, one can come to a conclusion that the days of careless tax avoidance are over due to the abolition of Double Irish Dutch Sandwich and the aggressive approach of the EU Commission. Still, it is necessary not to overlook the fact that Ireland has been previously forced to change its regulations regarding the definition of the tax residency in 1999 and it had no apparent results. Currently, there can be found a reservation in the new 2015 tax regulations saying that the tax treaties between Ireland and other countries will continue to govern their relations independently of these regulations. As the treaty between Malt and Ireland provides for tax residency on the basis of the location of the company's management, these changes may only lead to the change in the tax haven. As in terms of EU Commission, its judgments are governed by the transfer pricing guidelines established by OECD which are unable to suppress BEPS due to the fact that it is extremely hard to assess the real value of intangible assets. The Commission has determined a state aid as a basis for the accusation but it will be easy to develop new schemes not falling under state aid regulations. For instance, states can just stop issuing their rulings for the companies and Commission will have no evidence of such aid. Speaking about companies already charged, there are a number of ways to dispute the decision, as in every case both the company and the state are appealing the accusation. In Apple's case the defendants can dwell on the issue of comparability in the Commission's statement. Moreover, with the involvement of the US on Apple's side only increases its chances to avoid that huge payment.

As a conclusion, it can be said that all the measures that have been undertaken by the international organizations, organs, and separate countries are only making the transfer pricing issue more complex without ultimately

resolving the problem. It is clear for everyone that in order to stop BEPS countries must terminate their relationship with the offshores. However, it will only be efficient if every country within a group (such as EU) will do that, otherwise only those prohibiting offshores would suffer. So the question arises if there can be found such unity on the tax issues in the global society. While thinking over this question one should not miss the fact that Ireland, for example, is going to object to the decision forcing it to collect \$14.5 billion which means \$3000 for every its citizen. In this respect world tax arrangements are very similar to a very unstable cartel which will bring benefits to the members only with the participation of all parties on the market. Therefore such a situation is very favorable for multinational companies that are able to minimize their tax returns and increase profits. BEPS practices will continue to adjust to new regulations as they always did and will remain present in some or other form in the majority of states.

REFERENCES

1. Scott, J. *Apple Owes \$14.5 Billion in Back Taxes to Ireland, E.U. Says.* J. Scott. – Nytimes.com . 2016. [Electronic resource] / Mode of access: http://www.nytimes.com/2016/08/31/technology/apple-tax-eu-ireland.html?_r=0
2. Wilhelm, A. *The Endangered Double Irish Could Make Apple, Google, Twitter And Others Pay Way More Taxes.* 2016. [Electronic resource] / Mode of access: <https://techcrunch.com/2013/10/28/the-double-irish-could-be-endangered-preventing-companies-like-google-and-twitter-from-shedding-tax-liabilities/>
3. The Economist. *Death of the Double Irish.* 2014. [Electronic resource] / Mode of access: <http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21625876-irish-government-plans-alter-one-its-more-controversial-tax>
4. European Commission. *Press release - State aid: Ireland gave illegal tax benefits to Apple worth up to €13 billion.* 2016 . [Electronic resource] / Mode of access: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2923_en.htm [Accessed 22 Oct. 2016].

ТЕНДЕНЦІЇ, ЩО ЗМІНЯТЬ СВІТ У ХХІ СТ.

Лозік А.,

студент, 2 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Сучасні тенденції світового розвитку у ХХІ ст можна охарактеризувати 4 процесами. За даними експертів Citygroup Inc. у наступні 100 років відбудеться подальша глобалізація світу, значне зміщення полюсів економіки, зміна демографічного балансу світу, а також відкриття нових технологій. Не можливо однозначно затверджувати чи будуть ці зміни позитивними або негативними, тому що незрозуміло чи зможе людство впоратися з глобальними процесами, які відбуваються вже зараз.

1. **Глобалізація** є одним з ключових процесів розвитку світової економіки, новим етапом у розвитку інтернаціоналізації господарського життя. Процес поліпшення в усьому світі зв'язку, транспортних і торгівельних зв'язків змінює світ різко і швидко, зачіпаючи економічні, соціальні, політичні та культурні аспекти життя. Можемо зазначити, що за рахунок зниження вартості технологій, зв'язку, науки, транспорту і промисловості ринки стали більш переплетені, а виробничий процес став більш ефективний. За останні десятиліття можна прослідити тенденцію до поширення “світових продуктів”, тобто продуктів, компоненти яких було виготовлено в різних місцях по всьому світу. Можемо зробити висновок, що світова інтеграція призводить до стимулювання економіки. Ян Голдин, директор Оксфордської школи Мартін, виокремлює такі фактори, які призводять до інтенсивнішої інтеграції світу:

- 1) Демократизація та лібералізація країн світу;
- 2) Зниження торгових бар'єрів та бар'єрів для інвестування;
- 3) Покращення умов для міжнародної торгівлі;
- 4) Формування глобального ланцюга поставок;
- 5) Покращення зв'язку між населенням різних країн та континентів.

2. **Демографічні зміни** є важливим питанням майбутнього. За даними Світового Економічного форуму Світ “старіє”, тобто кількість людей у пенсійному віці збільшується, а народжуваність скорочується з кожним поколінням, тобто у перспективі ми будемо мати меншу кількість працездатного населення. Особливо це стосується країн Заходу та Японії. Внаслідок “старіння” населення можна очікувати ріст витрат на охорону здоров'я та ріст ліквідності на ринках відносно безпечних інвестицій(наприклад облігації) , що у свою чергу призведе до того, що світ буде поділений на “стару” багату і “молоду” бідну частини. Якщо проаналізувати данні піраміди населення с 1950 до 2015 року, то можна

зробити висновок, що кількість людей у віці більше 60 років за цей період збільшилася з 200 млн до 760 млн. А кількість людей у віці від 80 років до 2050 року може збільшитися до 800 млн. Такі кардинальні демографічні зміни впливають і на економіку. Прикладом може слугувати те, що великі корпорації збільшують технічні можливості своїх заводів задля того, щоб наймати людей старшого віку.

3. Вже декілька десятиліть **технологічна революція** привносить інноваційні зміни у наше життя. Важливою деталлю є те, що ці технологічні зміни впливають не лише на життя заможної половини населення світу, але й на бідних людей, для яких ці технології стають більш доступними. Розвиток інновацій змінює не лише сучасні види промисловості, але й повсякденне життя. Проаналізувавши доклад RAND щодо розвитку та впровадження технологій до 2020 року, можна зробити такі висновки:

1) Зі збільшенням використання мобільних технологій у наступному десятилітті відкриється велика кількість можливостей у веденні бізнесу та збільшиться продуктивність праці;

2) В довгостроковій перспективі роботизація знизить витрати виробництва і покращить виробництво. Хоча цей процес має зворотній бік-масове звільнення робітників і збільшення безробіття у світі;

3) У ХХІ ст основним джерелом передачі даних стануть сенсори, що має скоротити використання води та електроенергії, а також зменшити кількість аварій за рахунок “спілкування” машин між собою;

4) 3-d прінтинг буде стрімко розвиватися не лише у сфері промисловості, але й у сфері медицини, що значно змінить наше уявлення відносно споживання;

5) Всесвітній інтерес до нано-технологій заснований на вірі в те, що здатність розуміти і впливати на атомних і молекулярних взаємодій на нано-рівні є одночасно передумовою і засобом забезпечення для цілого ряду технологічних можливостей, від розумних, багатофункціональні матеріали для дизайнерських наркотиків і нових поколінь інформаційних і комунікаційних систем;

6) Розвиток біотехнологій можна охарактеризувати останніми досягненнями в здатності маніпулювати і змінювати живі системи, які зробили значні поліпшення в області контролю за станом здоров'я, боротьби з хворобами, а також лікувальні і протезуванні;

4. Важливим питанням сучасності є **зміна економічних полюсів**, що призведе до глобальних зрушень у світі. Після 2 Світової війни лідером у міжнародному економічному просторі були США. Але останні 25 років ми можемо спостерігати за масштабними економічними змінами у Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, що у свою чергу наштовхує на думку, що у

наступні десятиліття пройдуть кардинальні зміни у світовому господарстві. За даними ЮНКТАД за 2016 рік у наступні 5 років Китайський ринок товарів розкоші буде займати 1/3 усього ринку товарів розкоші у наслідок збагачення населення в цьому регіоні. З 1950 року доля країн Азії у Світовому ВВП збільшується і за прогнозами експертів у 2050 році буде становити 55% від Світового ВВП.

Отже, XXI ст буде мати велику кількість змін, як у економічній, так і у соціальній сфері, які вплинуть на кожного. Через такі глобальні зрушення у Світовій економіці Держави мають планувати стратегії свого економічного розростання, зважаючи на тенденції світового розвитку у XXI ст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Global governance and systemic risk in the 21st century: Lessons from the financial crisis / I Goldin, T Vogel - Global Policy, 2010

2. National Planning Commission et al. National Development Plan Vision 2030. – 2013.

3. Fischer S. Globalization and its challenges //The American Economic Review. – 2003. – Т. 93. – №. 2. – С. 1-30.

4. Cohen J. E. Human population: the next half century //science. – 2003. – Т. 302. – №. 5648. – С. 1172-1175.

5. Silberglitt R. et al. The global technology revolution 2020, in-depth analyses: Bio/nano/materials/information trends, drivers, barriers, and social implications. – Rand Corporation, 2002.

6. Бочкарёв Д. А. Роль международных организаций торговли: ВТО, ЮНКТАД и др.[Электронный ресурс] // М.: Лаборатория книги. – 2012.

ПОЛІТИКА ПРОВІДНИХ ТНК У ГАЛУЗІ ЗДІЙСНЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Максименко А.,

**студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

Світова економіка кінця ХХ – початку ХХІ століть характеризується такими системними процесами, як інтернаціоналізація, глобалізація та транснаціоналізація, які впливають на господарську діяльність усіх країн світу. Ці процеси є взаємозалежними та тісно переплетеними. Інтернаціоналізація у загальному розумінні означає процес перетворення будь-чого з національного на міжнародне та набуття властивостей останнього.

Процес глобалізації являє собою якісно новий етап розвитку світової економіки та інтернаціоналізації господарського життя, коли світове господарство перетворюється в цілісну економічну систему, складовими якої є національні економіки. Одним з основних джерел глобалізації є феномен транснаціоналізації. Як головні сили тут виступають ТНК, що самі є одночасно і результатом і головними учасниками інтернаціоналізації. Транснаціоналізація – це якісно новий етап інтернаціоналізації господарського життя, що являє собою процес посилення світової інтеграції.

На сьогоднішній день варто відзначити, що вплив країн на стимулювання розвитку науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок (НДДКР, research&development, R&D) у світовій економіці значно посилюється, адже саме інноваційність економіки країни визначає її місце на світовому ринку. Тривалий час лідерство в НДДКР займали розвинуті країни, а саме США, Японія та ЄС, однак останнім часом, країни, що розвиваються, швидкими темпами наближаються до світових лідерів.

Як відомо, у системі світового господарства існують три основні суб'єкти, які займаються інвестуванням у НДДКР – держави, венчурні компанії і транснаціональні корпорації.

У 2015 році згідно глобального інноваційного індексу були виявлені основні лідери за затратами на НДДКР. Дослідження показали, що перше місце у Європі посіла Швейцарія з витратами у НДДКР 156573 мільйони доларів. Її наздоганяють Об'єднане Королівство Великої Британії та Ірландії (витратили у 2015 році на НДДКР понад 41743, 4 мільйони доларів) і Швеція. Що стосується Північної Америки, то лідери даного регіону – США та Канада, витрати яких у НДДКР складають 456977 мільйони доларів, а в Латинській Америці і країнах Карибського Басейну

– Чилі, Коста-Ріка та Мексика. Якщо поглянути на Центральну та Південну Азію, то можна побачити, що на науково-дослідні роботи найбільше витрачають такі країни, як : Індія, Казахстан та Шрі-Ланка, а в Південно-Східній Азії та країнах Океанії – це Сінгапур, Гонконг та Південна Корея. У Північній Африці та Західній Азії лідерами є Ізраїль, Кіпр та Саудівська Аравія. [1].

Лідерами за якістю своїх інновацій стали США, Об'єднане Королівство Великої Британії та Ірландії та Японія (країни з високим рівнем доходу) та Китай, Бразилія, Індія (країни з середнім рівнем доходу).

Проаналізувавши структуру джерел фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт варто відмітити, що у фінансуванні науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт в різних країнах активно беруть участь переважно суб'єкти бізнесу. У таких країнах, як Японія, Південна Корея, Китай, Німеччина, США частка бізнесу у фінансуванні НДДКР у кілька разів перевищує обсяги фінансування з боку державних установ і становить понад 60-70% від загального обсягу фінансового забезпечення. Найбільша частка бізнесу, яка бере участь у фінансуванні витрат на НДДКР – в Південній Кореї (75,7 %), Японії (75,5 %) та в Китаї (74,6 %). Значну частку у фінансуванні затрат на НДДКР охоплює також бізнес у Німеччині (66,1 %) та США (60,9 %). Активність суб'єктів бізнесу у фінансуванні інноваційної діяльності в цих країнах досягнуто завдяки сприятливому інвестиційному клімату в країні, широкого застосування з боку урядів методів фінансового стимулювання інноваційної діяльності, в результаті чого знижено навантаження на державний бюджет даних країн.

Потужними суб'єктами світової економіки, що перебувають у постійному пошуку інноваційних рішень та процесі впровадження передових технологій, є транснаціональні корпорації. Економічна могутність ТНК в кінці ХХ століття досягла планетарних масштабів. Це зумовлено тим, що ТНК контролюють до половини світового промислового виробництва, 70% світової торгівлі, а також приблизно 90% патентів та ліцензій на нову техніку, технологію і ноу-хау. Під контролем ТНК перебуває 90% світового ринку пшениці, кави, кукурудзи, лісоматеріалів, тютюну, джгута та залізної руди, 85% – ринку міді і бокситів, 80% – чаю та олова, 75% – бананів, натурального каучуку та сирової нафти. Половина експортних операцій США здійснюються американськими та іноземними ТНК. У Великобританії їх частка сягає 80%, а в Сінгапурі – 90%. Більша частина платежів, пов'язаних з трансфертом нових технологій, здійснюється в середині ТНК: у США їх частка складає 80%, у Великобританії 90%. Окрім того, ТНК здійснюють понад 90% світових прямих іноземних інвестицій. Таким чином, ТНК є

головними діючими особами процесу глобалізації, які у той же час є одними з головних її каталізаторів, а також, становлять головну її рушійну силу.

Галузева спеціалізація ТНК зазвичай корелюється зі спеціалізацією країни. Приміром, компанії США займають провідне становище на світовому ринку авіа- та ракетобудування, нафтопереробки, комп'ютерної техніки, фармацевтики і програмного забезпечення (Apple, Google, The Procter & Gamble Company, Amazon, Microsoft, IBM); Японські промислові корпорації посідають передові позиції в металургії, електроніці та електротехніці, автомобілебудуванні (Samsung, Toyota); Компанії Європейського Союзу досягнули лідерства у хімічній, харчовій промисловості й автомобілебудуванні (Volkswagen, Novartis) [2].

Лідером серед інвесторів у сферу НДДКР серед найбільших ТНК надалі залишається компанія «Volkswagen», за результатами якої збільшення інвестицій у 2015 р. сягнуло 23%, що становило 13,5 млрд. доларів. На другому місці компанія з Південної Кореї – «Samsung Electronics», яка збільшила інвестиції на 25,4%, тобто на 13,4 млрд. доларів. Третє, четверте та п'яте місце посідають «Microsoft» (витрати на НДДКР у 2015 році становили 10,4 млрд. доларів), «Intel» (з витратами 10,6 млрд. доларів) та «Novartis» (9,9 млрд. доларів) відповідно. Новачком в топ десятці в 2015 р. опинився «Google» (з витратами у НДДКР 8,0 млрд. доларів).

Аналіз діяльності транснаціональних корпорацій дозволяє виділити кілька основних факторів, які обумовлюють лідерство міжнародних корпорацій серед інших суб'єктів світової економіки у виробництві інновацій. [3].

Насамперед, саме ТНК часто стають виконавцями державного замовлення на виробництво інноваційної продукції, в основному в галузях оборонно-промислового комплексу. Наприклад, у березні 2011 р. Уряд Сполучених Штатів підписав контракт із корпорацією «Lockheed Martin Corp.» (США) на суму \$789,8 млн. з метою створення оборонної системи для Агентства протиракетної оборони США. На початку 2012 р. компанії «Lockheed Martin Corp.» та «Space System» (США) отримали від Міністерства оборони США контракт на суму \$238 млн. на виробництво космічних апаратів терміном до 2016 р. [4].

Іншим чинником зростання ролі ТНК у створенні інновацій є те, що постійне зростання доходів великих корпорацій та зниження вартості менш потужних компаній, що сформувалася внаслідок криз, сприяють активним процесам їх поглинання. Характерною ознакою купівлі транснаціональними корпораціями підприємств, які готуються до виходу

на ринок з інноваційним продуктом або технологією, полягає в тому, що фінансування всіх витрат на наукові розробки забезпечила компанія, що поглинається, а ТНК використовує свої ресурси лише для кінцевої стадії комерціалізації нововведення – організації масового виробництва. У цьому випадку корпорації формально не здійснюють вкладень безпосередньо в науково-дослідні розробки, оскільки сума, витрачена на придбання сторонньої компанії, враховується у статистиці злиттів та поглинань і жодним чином не відбивається у витратах корпорації на НДДКР. Подібний спосіб придбання нових технологій та продуктів є найбільш поширеним у сфері виробництва програмного забезпечення, електронних засобів зв'язку, а також обробки інформації.

Одним із таких прикладів є поглинання компанією “Intel” (США) набагато меншої компанії “Nvidia” (США), що відбулося у 2010 р. В результаті компанія “Intel” відмовилася від власних розробок графічного чіпа, використавши досвід компанії, яку було поглинуто.

У 2015 р. Бостонська консалтингова група (The Boston Consulting Group) опублікувала десятирічний рейтинг найінноваційніших компаній світу. Згідно з цим рейтингом, трійкою лідерів є Apple, Google та Tesla. Крім Tesla, у першу десятку увійшли автомобілебудівні компанії Toyota (6 місце у даному рейтингу), BMW (7 місце) та Daimler (10 місце) [4].

Отже, наостанок хотіла б додати, що ТНК стали головними суб'єктами світогосподарських зв'язків, найбільшими прямими інвесторами у світову економіку та в науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи. Вони мають величезні власні фінансові ресурси і можуть мобілізувати величезні кошти на світових фінансових ринках для здійснення своїх інвестиційних операцій.

Без них нині неможливо уявити собі всю систему світового господарства. ТНК, безумовно, є стрижнем цієї системи завдяки масштабам та характеру своєї міжнародної діяльності. Становлення та зростання міжнародного виробництва знайшло відображення у значній частці внутрішньофірмових потоків у загальному обсязі інтернаціональної торгівлі, інвестицій, трансферу технологій.

Постійне нарощування масштабів діяльності та активів, наявність інтелектуальних ресурсів, інші переваги, які отримують ТНК як суб'єкти світової економіки формують передумови їх лідерства у створенні інновацій. Державні замовлення на інноваційну продукцію, повне або часткове фінансування державою науково-дослідних робіт, особливо в періоди економічного спаду, виконують стабілізуючу функцію в діяльності потужних національних компаній, забезпечуючи їх інноваційний розвиток, а зв'язки між країнами все більше виступають як зв'язки між

підприємствами ТНК, і в цьому полягає принципово нова особливість сучасної світової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. The 2015 EU Industrial R&D Investment Scoreboard. Офіційний сайт European Commission. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu>

2. Шерер, Ф.М. Структура отраслевых рынков: пер. с англ. / Ф.М. Шерер, Д.М. Росс. – М: Инфра-М. – 1997. – 695 с.

3. European Commission. EU R&D Scoreboard: Benchmarking Eu Industry Innovation Performance eo Help Shape EU Policy /European Commission [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ec.europa.eu/jrc/sites/default/files/eu-rdscoreboard-2014-infographic_en.pdf.

4. The 2015 EU Industrial R&D Investment Scoreboard. Офіційний сайт European Commission. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu>

5. World trends in R&D private investment. Офіційний сайт European Commission. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://europa.eu>

ОФШОРНІ ЗОНИ: СТРАТИТИ НЕ МОЖЛИВО ПОМИЛУВАТИ?

Мамонтов М.,

магістрант 1 р. н., Інститут міжнародних відносин,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Спираючись на доступний великий масив інформації, важко зорієнтуватись та визначитись зі своєю позицією відносно такого явища, як офшоризація економіки. Політики та засоби масової інформації обговорюючи цю тему в суспільстві, наголошують переважно на негативній стороні – втраті національних доходів, відсутності патріотизму, низькій моральності власників, та інше. Немає одностайної негативної або позитивної думки серед провідних зарубіжних і вітчизняних науковців та практиків. Існує достатньо велика кількість науково-практичних досліджень відносно діяльності офшорних зон.

Досліджуючи проблему вищезазначену проблему, на наш погляд, необхідно дати відповідь на три запитання: 1. Які об'єктивні економічні та фінансові передумови світової економіки дали поштовх створенню офшорних юрисдикцій?; 2. Які переваги функціонування офшорів одночасно є негативними сторонами їх діяльності, як для економік окремих держав, так і для стабільності глобального економічного простору?; 3. Яка подальша доля офшорних фінансових центрів в сучасній структурі світового фінансового ринку?.

По-перше, на наш погляд, цілком логічно, головною причиною формування світової мережі офшорних центрів, назвати випереджаючі темпи зростання світового фінансового ринку над темпами зростання реальної економіки, а також значну мобільність фінансових активів [1]. Вільне переміщення значного обсягу фінансових ресурсів, що перебувають під приватним контролем та швидкість їх переміщення, за відсутності ефективного контролю, вільні ринки, зростання прибутковості операцій з фінансовими активами, відкритість кордонів для капіталу у зв'язку з лібералізацією валютного ринку та інше, дали поштовх до зростання мобільності капіталу і конкуренції за його залучення, стали каталізатором розвитку інфраструктури та технологій усіх секторів фінансового ринку та одних з його інституційних одиниць – офшорних центрів. Метою діяльності яких, стало скорочення питомої ваги податків у структурі доходів від операцій з фінансовими активами.

По-друге, офшорний бізнес постійно адаптувався і видозмінювався в залежності від зміни діючого законодавства, внутрішньої та зовнішньої політики найбільш розвинутих країн світу. Основними клієнтами офшорних центрів є транснаціональні корпорації, банки, банківські і фінансові структури, інвестиційні фонди, фізичні особи.

Сьогодні очевидні переваги від використання офшорних схем для бізнесу полягають у: 1) використанні декількох офшорних компаній під час купівлі/приватизації підприємств з метою збереження анонімності реального власника та отримання контрольного пакета акцій підприємства; 2) номінальній сплаті статутного капіталу та утриманні статусу ІВС (International Business Company) за порівняно невелику плату (до 1 тис.дол. США); 3) відсутності потреби в поданні бухгалтерських звітів урядовим чи податковим органам □ уся звітність замінена щорічним фіксованим збором від 150 до 1 тис. дол. США [2].

Інвестиційна привабливість різних офшорних зон залежить від умов реєстрації й оподаткування. Форумом фінансової стабільності розвинутих країн визначено рейтинг офшорних зон за ступенем їх надійності: до першої групи належать Швейцарія, Люксембург, Дублін, Гонконг, Сінгапур, острови Гернсі, Мен і Джерсі; до другої групи надійності віднесено Лабуан, Монако, Мальту, Андорру, Бахрейн, Гібралтар, Бермуди, Макао, Барбадос; до третьої групи увійшли Кіпр, Ліхтенштейн, Антигуа, Ліван, Панама, Ангілья, Кайманові, Британські та Віргінські острови, Беліз, Аруба, острів Куку, Багамські острови.

Внаслідок взаємодії клієнтів офшорних центрів з іншими економічними суб'єктами і державами створюється і відповідним чином розподіляється валовий внутрішній продукт. Саме таким чином можливо з'ясувати механізм функціонування національної економіки, наявність негативного чи позитивного впливу офшорного фінансового центру, який однозначно треба розглядати з врахуванням суб'єктивного фактора. Так, для держав із стандартною або жорсткою системою оподаткування негативні аспекти для національної економіки превалюють, зокрема: недоброчесна податкова конкуренція та ухилення від податків; створення умов для відтоку капіталу; зменшення зайнятості, погіршення соціальної ситуації, зростання тіньової економіки [3].

На міжнародному рівні виникають проблеми у боротьбі з відмиванням коштів отриманих злочинним шляхом та протидією міжнародному тероризму. Безперечно, позитивність функціонування офшорних юрисдикцій існує лише для зареєстрованих в них установ та організацій, їх клієнтів, а також країн чи території, законодавство яких дозволяє реєстрацію і функціонування офшорних компаній.

На думку провідних міжнародних організацій, науковців і фахівців в галузі економіки та фінансів, офшори є недоліком світової фінансової системи. Ми поділяємо вищезазначену думку і вважаємо, що негативних чинників у функціонуванні офшорних зон, більше ніж позитивних.

Підтвердженням цієї позиції є передача власності в довірче управління – траст в офшорній зоні. В цій схемі бувають участь три

суб`єкта: засновник, який може бути одночасно і власником (бенефіціаром), довірча особа та бенефіціар. Специфіка трастової форми у тому, що титул власності переходить довірчій особі на період дії трасту, але право на доходи від володіння майном трасту належить бенефіціару; траст забезпечує захист майна від судових позовів, тому що право власності перейшло від бенефіціару до довірчої особи, але й від кредиторів довірчої особи позову також не буде; майно, яке передано в траст, виключається з обкладання податками на майно тому, що власник вже ним розпорядився, а в офшорній зоні майно і доходи трастів, як правило, повністю звільнені від податків. При такій схемі власник фактично «краде» публічні доходи і є захищеним від політичних, економічних і судових ризиків.

По-третє, офшорний бізнес постійно змінює свої форми і методи, залучає нові фінансові схеми. Можливо нові існуючі юрисдикції (мідшори) вже до 2020 року зможуть замінити класичні офшори. Урядами та міжнародними фінансовими організаціями проводиться боротьба з негативними проявами офшорів, яка в більшій мірі націлена не на їх знищення, а продиктована міркуваннями фіскального характеру.

Діяльність міжнародних організацій (ОЕСР, FATF, OGBS, WTO та інших), спрямована, головним чином, на обмеження операцій, що фінансуються за рахунок капіталу кримінального походження та запобігання транснаціональному руху капіталу незаконним шляхом. Слід відмітити, що реальна політика США та окремих розвинених країн Заходу щодо офшорів є досить суперечливою. З одного боку вони заохочують збереження офшорних територій, які забезпечують надходження капіталу з усього світу на рахунки банків своїх країн, а з іншого – роблять спробу запобігання відтіку капіталу в офшори зі своїх територій з міркувань фіскального характеру. Тому незважаючи на всі негативні аспекти функціонування офшорних зон відмовитись повністю від їх використання на сьогодні неможливо. Офшори називають наріжним каменем світової фінансової системи, а їх усунення може істотним чином вплинути на неї, при чому результати такого впливу повністю передбачити, на нашу думку, неможливо.

Ми вважаємо, що головною метою ООН, урядів країн світу та міжнародних організацій повинно стати прийняття відповідного акту міжнародного права, що гарантував би створення та регулювання офшорних зон, як особливо ліберальної форми здійснення міжнародних економіко-правових відносин, а не як засобу відмивання «брудних грошей» і не як територій з «нечесною» податковою конкуренцією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Д'яконова І.І. Діяльність офшорних зон у міжнародних фінансових відносинах: значення та регулювання/ І. Д'яконова// Збірник наукових праць Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. –№ 38. –с. 14–20.

2. Офшорні зони як інструмент міжнародної податкової конкуренції [Електронний ресурс] / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. - Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/znrnudps/2009_1/pdf/09kvmitc.pdf.

3. Москаленко Н. В. Проблеми, зумовлені функціонуванням офшорних юрисдикцій, та шляхи їх розв'язання / Н. В. Москаленко // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - № 10. - С. 117-121.

СВІТОВИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ТА ФІНАНСУВАННЯ ПРОГРАМ БОРТЬБИ З КОНТРАБАНДОЮ

Оріненко В.В.,

студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Актуальність проблеми: проведене узагальнення накопиченого досвіду та статистичних даних держав світу щодо проведення та фінансування програм боротьби з контрабандою надає поле для аналітичних висновків щодо можливостей перейняття даного досвіду, його адаптації на подальший розвиток вирішення проблем у сфері національної економічної діяльності в сучасних умовах.

Мета: показати особливості проведення та фінансування програм боротьби з контрабандою у державах Світу та виділити характеристики, які можливо залучити у роботу національною митною службою та урядом.

Контрабанда — це незаконне переміщення через митний кордон, поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю валютних цінностей у великих розмірах, історичних та культурних цінностей, наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних або вибухових речовин, зброї та боєприпасів, вибухових пристроїв, військового озброєння та майна, матеріалів та обладнання до зброї масового знищення (ураження), а також контрабанда стратегічно важливих сировинних товарів (матеріалів), щодо яких встановлено відповідні правила вивезення за межі держави, та ті самі дії, вчинені організованою групою.

З метою виявлення, попередження та розкриття контрабанди, виявлення та взяття під контроль осіб, причетних до її вчинення, здійснюється система гласних і таємних пошукових заходів, тобто оперативно-пошукова діяльність. Цю діяльність здійснюють митні органи відповідно до чинного законодавства та міжнародних угод з питань митного співробітництва.

Проблема контрабанди гостро постає перед всіма державами світу без виключення, оскільки це не лише шлях потрапляння до держави незаконних речовин та предметів, а й величезні фінансові втрати для держави через відсутність оподаткування та неконтрольованість фінансових потоків, що пов'язані з такими діями. Щоб краще продемонструвати масштаб впливу контрабанди на економіку держав, нижче наведені статистичні дані, що відображають ринкову вартість товарів, що були вилучені митними службами держав світу у 2015 році через незаконність їх перетину кордону.

Товари широкого вжитку	225 млрд. дол
Наркотичні речовини	232 млрд. дол
Цигарки та тютюнова продукція	11,75 млрд. дол
Нафта та газ	10 млрд. дол
Програмне забезпечення	9,7 млрд. дол
Продукція лісозаготівлі	1,25 млрд. дол
Алкогільні напої	340 млн.дол

Основну роль у боротьбі з контрабандою на світовому рівні покладає на себе Всесвітня Митна Організація. Оскільки її членами є 180 держав світу, кожна з яких вносить певний частку, в залежності від фінансових можливостей, до бюджету організації, то ВМО має величезні можливості по проведенню протиконтрабандних операцій в більшості держав світу. Для того, щоб підкреслити значущість цього питання в організації, слід сказати, що 55% її фондів виділяється саме на проведення такого роду операцій та створення регіональних центрів боротьби з контрабандою. ВМО проводить активну співпрацю з митними службами усіх своїх членів, залучає фахівців для тренування та залучення нового досвіду до фіскальних органів держав.

В Україні проблема контрабанди відіграє дуже важливу роль, оскільки наша держава знаходиться на 1 місці в світі за вартісними і кількісними обсягами контрабанди цигарок і фігурує у верхній частині рейтингів контрабанди більшості груп товарів. Безпосередньо оперативно-пошукові заходи здійснює Управління організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил Державної фіскальної служби України та підпорядковані йому підрозділи в регіональних митницях. Інші підрозділи митних органів до проведення оперативно-розшукової роботи не допускаються.

На основі залучення світового досвіду та проведення консультацій та тренувань органами ВМО, 28 липня 2016 року в Україні була прийнята Регіональна програма боротьби з контрабандою, організованою злочинністю та корупцією на 2016 - 2020 роки.

Основною метою Програми є запобігання виникненню умов, що сприяють вчиненню злочинів, на основі положень Концепції сталого розвитку Закарпаття, удосконалення методів боротьби з контрабандою, підвищення ефективності боротьби з митними правопорушеннями та протидії випадкам контрабанди, організації належного контролю за

експортом лісоматеріалів, організованою злочинною діяльністю та корупцією, забезпечення захисту конституційних прав та свобод людини на основі чітко визначених пріоритетів, створення умов для проведення ефективної правової та виховної роботи серед населення, поступове нарощування зусиль у цій справі правоохоронних органів і місцевих органів виконавчої влади та громадськості, вдосконалення законодавства, організації засобів і методів запобігання розвитку злочинів. Досягненню цієї мети сприятимуть заходи, спрямовані на створення атмосфери суспільної нетерпимості до злочинів та ослаблення дії криміногенних факторів, належної організації і проведення митних оглядів товарів із залученням незалежної експертизи.

Обсяг коштів за роками	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Всього витрат на виконання Програми
Обласний бюджет, інші джерела, не заборонені чинним законодавством, тис.грн	3345,0	2405,0	2355,0	2390,0	2260,0	12755,0

З огляду на ситуацію, що склалася в Україні у сфері контрабанди, автором були розроблені рекомендації на основі досвіду держав світу та Всесвітньої Митної Організації, що допоможуть подолати цю проблему:

1. Контроль фінансових операцій. Слід розуміти, що купівля товарів, що в подальшому перетинають кордон держави з порушенням законодавства, вже давно не оплачується готівкою. Більшість операцій проводяться у безготівковій формі, а отже у держави є важелі впливу і контролю. Дуже правильним в цьому плані є обмеження НБУ, щодо обов'язкового надання підтверджуючих документів на будь-які операції в сумі більше 15,000 грн. Проте основна проблема в тому, що перевірка цих документів відбувається на незадовільному рівні, в більшості випадків навіть не надається запит до компанії-постачальника, а отже такі документи часто фальсифікуються, застосовується реінвойсинг офшорними компаніями тощо. Саме тому державі необхідно посилити контроль документації та операцій оплати товарів, задля проходження митних процедур оформлення згідно із справжньою ціною товарів. Такий контроль повинен відбуватися на основі співпраці з банками, урядами держав, міжнародними організаціями.

2. Основною проблемою для України є незаконний вивіз товарів з території нашої держави за кордон, тобто незаконний експорт. До основних проблемних груп товарів належать тютюнова продукція та продукти деревообробки. Вивіз цих товарів відбувається двома шляхами і відповідно є два шляхи боротьби. Перший - перетин кордону об'їзними шляхами без митного контролю і задля боротьби з цим необхідно ретельно стежити за кордоном і не допускати його перетин незаконними шляхами. Другий - корупція на митниці. На мою думку, єдиним шляхом боротьби з цією проблемою є повна заміна кадрів на митниці, при чому на кожному митному пості повинна бути контролююча група з представників міжнародних організацій, які матимуть рівень повного допуску і стежитимуть за всіма процедурами.

3. Авжеж, є частка контрабанди, що потрапляє до держави через те, що просто була непомічена митниками, адже була прихована. Для боротьби з цим - необхідна модернізація обладнання на митних постах і обов'язковий контроль сканером кожного транспортного засобу, контейнера, вагона тощо, що проходить кордон.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. World Customs Organization // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.wcoomd.org>

2. Illicit Trade Report 2015 // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.wcoomd.org/en/media/newsroom/2015/december/the-wco-publishes-the-2014-illicit-trade-report.aspx>

3. Black Market and Illicit Trade Statistics // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.statisticbrain.com/black-market-illicit-trade-statistics/>

4. Закон про державну митну службу // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/582/2011>

5. Митна справа. В.І. Дудчак, О.В. Мартинюк. — 2002. — 100 с

6. Регіональна програма боротьби з контрабандою, організованою злочинністю та корупцією на 2016 - 2020 роки // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://document.ua/pro-regionalnu-programu-borotbi-z-kontrabandoyu-organizovano-doc282027.html>

ВПЛИВ ТНК НА АГРАРНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ: ПРИКЛАД КОРПОРАЦІЇ MONSANTO

Парфенюк Б.,

**студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

Транснаціональні корпорації (ТНК) мають значний вплив на світову економіку на сучасному етапі, їхня кількість зростає щороку. З впевненістю можна сказати, що вони є найбільшим неурядовим актором на світовій арені.

Щодо України, спостерігається стійка тенденція до зростання прямих іноземних інвестицій (ПІІ), але вони направляються здебільшого у вже розвинені регіони та у вже розвинені галузі, що поглиблює соціально-економічний розрив у розвитку регіонів та галузей економіки. Крім того, існують проблеми неспроможності вітчизняних виробників конкурувати з іноземними виробниками та загроза поглинання світовими гігантами українських компаній. З іншого ж боку, ТНК вкладають значні кошти у розвиток науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок, надають велику кількість робочих місць та сприяють зростанню конкурентоспроможності економіки [1].

Однією з найбільш привабливих галузей для ТНК в Україні є галузь сільського господарства. Розглядаючи Україну, як стратегічно важливий регіон для виробництва продовольства, велика кількість агропромислових ТНК прийшла на український ринок ще на початку 90-х років, зразу після здобуття нашою державою незалежності. Метою ТНК було отримати нові ринки збуту своєї продукції, отримати доступ до нових ресурсних і сировинних запасів, а також закріпити свої позиції на даних ринках. Діяльність сучасних агропромислових ТНК охоплює майже всі виробничі і переробні галузі агропромислового комплексу України, а також суміжних галузей.

Ці ТНК свого часу належно оцінили потенціал сільського господарства і сприяли активному використанню передової техніки, високоякісного посівного матеріалу та засобів захисту рослин. З усього числа транснаціональних корпорацій, які працюють в Україні, можна виділити найбільш відомі в тій або іншій мірі пов'язані з сільським господарством: Monsanto, Cargill, McDonald's, Nestle, Kraft Foods, Lactalis, Kernel, Pepsico, Danone [2].

Ми вирішили детальніше зупинитися на компанії Monsanto, яка діє в Україні з 1991 року. Вона є першою іноземною компанією, яка підписала контракт на постачання засобів захисту рослин в Україну. А у 1992 році нею було відкрито київський офіс.

Monsanto виробляє в Україні та імпортує до неї якісне та високопродуктивне насіння кукурудзи, ріпаку та овочів традиційної селекції. Насіння кукурудзи та ріпаку корпорації Monsanto представлене в Україні брендом ДЕКАЛБ, насіння овочів – брендами «Семініс» та «Де Ройтер», засоби захисту рослин – брендами «Раундап», «Харнес», «Монітор», «Гвардіан Тетра» та «Актімум»[3].

Роль цієї компанії в розвитку сільськогосподарської індустрії України, як і в усьому світі, є неоднозначною. Позитивними факторами впливу є такі два напрями компанії Monsanto: інвестиції у майбутнє та благодійність. Корпорація підтримує сталий розвиток та зростання сільськогосподарської галузі. Ця підтримка варіюється від щоденних витрат більш ніж у 4 млн. дол. США на дослідження та розробки до надання аграрних і наукових стипендій та співпраці з молодіжними організаціями та навчальними закладами [3]. Так у 2016 році Monsanto виділила 80 тис. доларів США на створення трьох центрів з розвитку аграрних навичок студентів та школярів – у Житомирі, Черкасах та Умані. Крім того, в Україні працюють глобальний фонд Monsanto та національна програма соціальних інвестицій «Україна – житниця майбутнього». За цією програмою з 2013 року компанія виділяє кошти на соціальні проекти підтримки ініціатив сільських громад. Наприклад, у 2016 році було виділено 400 тис. грн. на підтримку соціальних проектів у селах Київської, Кіровоградської та Чернігівської областей. І, звичайно ж, «Monsanto» розробляє та постачає інноваційну продукцію для підтримки фермерів, які забезпечують людей продовольством, паливом та одягом.

Щодо негативного впливу, явним є вплив лише одного фактору, але на даному етапі цей фактор відіграє дуже важливу роль в оцінюванні діяльності агропромислових ТНК. Це вплив корпорації на екологію і навколишнє середовище. Корпорація Monsanto □ постійний об'єкт критики противників генетично модифікованих організмів. Проблема безпеки трансгенних рослин є предметом великої дискусії за участю багатьох сторін, включаючи вчених, урядові комісії та неурядові організації типу «Грінпіс», оскільки було виявлено багато фальсифікацій, підмін, підтасовок досліджень про негативний вплив продукції компанії на людей. Вони наполягають, що Monsanto просуває агропромислову модель, яка відповідальна, як мінімум, за одну третину всесвітніх антропогенних викидів парникових газів; вона також веде до виснаження ґрунтових і водних ресурсів, зниження і втрати біорізноманіття та банкрутства мільйонів селян і фермерів по всьому світу [4]. З цього приводу в Гаазі пройде трибунал проти компанії Monsanto, який оцінить шкоду завдану цією компанією навколишньому середовищу.

Отож, вплив ТНК на галузь сільського господарства в Україні є комбінованим: існують як позитивні, так і негативні фактори. Приклад корпорації Monsanto, яка займає помітне місце в АПК України в даному випадку є ілюстративним. На нашу думку, вищезазначена компанія займає провідні позиції на ринку України та має серйозний економіко-політичний вплив, а також вдало працює в царині зв'язків з громадськістю щодо формування позитивного іміджу. Щодо негативного впливу на екологію, то Україні варто дочекатися результатів трибуналу (відповідно підкріплених науковими дослідженнями) та на їх основі сформулювати політику щодо діяльності корпорації Monsanto.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дженкова В. И. Анализ инвестиционно-инновационной деятельности ТНК в мире и в Украине [Електронний ресурс] / В. И. Дженкова, Е. С. Алешко, Н. Г. Лобаш.- Режим доступу до ресурсу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2010_36/Zmist/1PDF.pdf.

2. Духницький Б. В. Аграрні транснаціональні корпорації в Україні та світі/ Богдан Володимирович Духницький// Аграрний тиждень. Україна.- 2016 [Електронний ресурс] . – Режим доступу до ресурсу: <http://a7d.com.ua/4125-agrarn-transnacionaln-korporaciyi-v-ukrayin-ta-svt.html>

3. Офіційний сайт транснаціональної корпорації «Monsanto» [Електронний ресурс].- Режим доступу до ресурсу: <http://www.monsanto.com/global/ua/>

4. International Monsanto Tribunal in the Hague – October 2016 [Електронний ресурс].- Режим доступу до ресурсу: <http://www.monsanto-tribunalr.org/>

ANALYSIS OF KEY FEATURES AND PRACTICE OF APPLICATION OF NEGATIVE INTEREST RATE MONETARY POLICY

Рассадіна А.,

студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

A number of central banks, including the Danmarks Nationalbank (DNB), European Central Bank (ECB), Swiss National Bank (SNB), Swedish Riksbank, Bank of Japan (BoJ), and Central Bank of Hungary (MNB), have employed negative interest rate policies (NIRP) to provide additional monetary policy stimulus over the past few years. These central banks are now charging (instead of paying) commercial banks for their excess reserves. The unprecedented use of NIRP in multiple countries, accounting together for one-fourth of world GDP, has not just extended the boundaries of unconventional monetary policies but also fueled an already polarized debate on the implications of these policies [1].

A negative interest rate policy (NIRP) is an unconventional monetary policy tool whereby nominal target interest rates are set with a negative value, below the theoretical lower bound of zero percent [1].

NIPR application:

- The Swiss government ran a de facto negative interest rate regime in the early 1970s to counter its currency appreciation due to investors fleeing inflation in other parts of the world.
- In 2009 and 2010 Sweden and in 2012 Denmark used negative interest rates to stem hot money flows into their economies.
- In 2014 the European Central Bank (ECB) instituted a negative interest rate that only applied to bank deposits intended to prevent the Eurozone from falling into a deflationary spiral.
- The BOJ moved to negative interest rates in 2016. The purpose of moving to negative interest rates was to force consumers to spend money, which would then stoke inflation. The other purpose of moving to negative rates is to get banks off large reserves [3].

During deflationary periods, people and businesses hoard money instead of spending and investing. The result is a collapse in aggregate demand which leads to prices falling even farther, a slowdown or halt in real production and output, and an increase in unemployment. A loose or expansionary monetary policy is usually employed to deal with such economic stagnation. However, if deflationary forces are strong enough, simply cutting the central bank's interest rate to zero may not be sufficient to stimulate borrowing and lending [1].

A negative interest rate means the central bank and perhaps private banks will charge negative interest: instead of receiving money on deposits, depositors must pay regularly to keep their money with the bank. This is intended to

incentivize banks to lend money more freely and businesses and individuals to invest, lend, and spend money rather than pay a fee to keep it safe. That also means any commercial bank parking cash with the central bank overnight has to pay interest rather than receive it. It imposes a penalty on banks for saving, encouraging them to reinvigorate the economy through lending. It also aims to spur inflation from today's dangerously low (or negative) levels. Retail banks may choose to internalize the costs associated with negative interest rates by paying them, which will negatively impact profits, rather than passing the costs to small depositors for fear that otherwise they will move their deposits into cash [2].

NIRP could pose risks to financial stability, particularly if rates go substantially below zero or if NIRP are employed for a protracted period of time. Adverse outcomes could include the erosion of profitability of banks and other financial intermediaries and excessive risk taking [3].

Most central banks have introduced complementary policy measures to mitigate the potentially negative impact of NIRP on bank profitability. For example, in the case of the ECB, the implementation of NIRP was part of a package of measures including exceptionally favorable refinancing conditions for banks as well as expanded asset purchases. The BoJ, Riksbank, DNB, and SNB also implemented additional measures to alleviate pressure on bank earnings stemming from NIRP. Since the introduction of NIRP, key financial variables have evolved broadly as implied by the standard transmission channels of monetary policy. For example, policy rate cuts to negative levels have been generally reflected in corresponding declines in money market rates and short-term government bond yields [4].

The fall in bank wholesale funding costs has helped lower lending rates, but to varying degrees across countries. The decline in rates on new loans has been particularly notable in the euro area, although other policy initiatives make the specific contribution of NIRP difficult to isolate, while the pass-through in other countries has been more limited. Inflation expectations have continued to decline in most NIRP economies. Currencies of countries implementing NIRP have on average depreciated since the corresponding policy decisions, with the exception of the marked appreciation of the Japanese yen and Swiss franc [5].

NIRP raise the question of how low negative rates can go before market distortions become significant enough to threaten financial stability. At the extreme, if central banks pushed policy rates too far into negative territory, there is a risk that large sectors of the economy could become cash-based. While some central banks have reduced their policy rates below -0.5 percent without any easily discernible financial market distortions, it is unclear whether rates could go much lower, or for a prolonged period, without raising financial stability concerns. With minimal returns on bonds, and some banks even charging a fee

for holding cash, investors are ploughing money into assets such as real estate and stocks, potentially generating bubbles that will one day burst.

Today's policies could be sowing the seeds of the next global financial crisis. If countries find themselves facing another downturn, there is presently little margin for manoeuvre to push rates lower or to otherwise stimulate further. This is why Janet Yellen and others seem so eager to get back to a "normal" environment [2].

Central banks have lowered rates 637 times since the Financial Crisis nearly a decade ago. In the beginning, this was highly effective. But each move lower has been less and less effective. This will not change. It has already been proven that negative interest rates fail to raise inflation expectations. Negative interest rates would not lead to increased consumer spending, it would send a message to investors that something is very wrong with the economy. They would act as a tax on banks, which would reduce bank profits [1].

To make a conclusion, these monetary efforts no longer seem to be working as needed and desired. Despite the historically low cost of money, in most cases businesses are not borrowing to invest and growth remains subdued.

REFERENCES

1. Carlos Arteta, M. Ayhan Kose, Marc Stocker and Temel Taskin, **NEGATIVE INTEREST RATE POLICIES: SOURCES AND IMPLICATIONS** - CEPR Discussion Paper No. DP11433 – August, 2016. – 76 p.
2. Official website of The World Economic Forum [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.weforum.org/>
3. Investopedia. **Negative Interest Rates: Why They Won't Work** [Электронный ресурс]. – Режим доступа: - <http://www.investopedia.com/articles/investing/022916/negative-interest-rates-why-they-wont-work.asp>
4. Goodfriend, M. **Interest on Reserves and Monetary Policy**. - Federal Reserve Bank of New York, *Economic Policy Review* – 2002. - pp. 77-84.
5. Citi Research *Global Economics Review*, **Negative Policy Rates – What's Next? Who's Next?** - February 11, 2016.

ПРОБЛЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ РЕСУРСАМИ ПИТНОЇ ВОДИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Сауляк М.,

**студент, 4 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

Останнім часом проблема дефіциту питної води набирає все більших масштабів та викликає серйозне занепокоєння аналітиків та економістів всього світу, адже близько 1,1 млрд. населення світу безпосередньо страждає від неї. Крім того, якщо раніше проблема дефіциту питної води розглядалась лише в екологічній площині, то наразі встановлені прямі взаємозалежності між дефіцитом водних ресурсів в тій чи іншій країні та структурою і обсягами світової торгівлі. На міжнародному та міждержавному рівні активно приймаються документи, такі як Порядок денний на 21 століття, Цілі сталого розвитку 2016-2030 рр., які покликані привернути увагу, зменшити об'єми та реструктурувати споживання вичерпних ресурсів. Підтвердженням важливості даної проблеми є і той факт, що в 2010 році Генеральна Асамблея ООН включила право на воду до переліку основних прав і свобод людини.

Серед основних причин загострення даної проблеми можна виділити наступні: інтенсивне зростання населення світу, високий рівень індустріалізації; зростання виробництва в сільському господарстві; зміни в споживанні продовольства; міграція; зміна клімату; зростання енергоспоживання; інтенсифікація господарської діяльності; відсутність водоочисної інфраструктури; низький рівень «екологічної» свідомості у населення.

За даними ВООЗ, з 1990 року до 2015 році кількість населення світу, яка має доступ до вдосконалених водних ресурсів зросла з 76% до 91%, тобто збільшилась на 2,6 млрд. Експерти прогнозують, що до 2025 року половина людства будуть жити в регіонах, яких торкнеться дефіцит води [1]. Таким чином, в 21 столітті вода стане більш важливим стратегічним ресурсом, ніж нафта та газ, оскільки тонна чистої води в аридному кліматі (сухий клімат пустель і напівпустель) вже зараз дорожча за нафту.

Щодо наявного забезпечення ресурсами питної води у світі, то найкраща ситуація спостерігається в Латинській Америці – 1/3 та Азії – 1/4 світового водостоку відповідно. Гірша ситуація в країнах ОЕСР (20%), Північній Африці та СНД (по 10%); в той час як серйозний дефіцит прісної води загрожує країнам Близького Сходу, Північної Америки (по 1%) і Південної Африки.

Найбільшими ж споживачами води є такі країни, як Індія, Китай, США, Пакистан, Японія, Тайланд, Індонезія та інші. Крім того, відчуваючи

дефіцит ресурсу, людство активно почало задіювати ґрунтові води, споживання яких зросло за 20 ст. в 5 разів, зокрема в: ЄС □ 70% води з ґрунтових вод; в Тунісі, Саудівській Аравії і на Мальті цей показник сягає 100% [2].

Вважаємо за доцільне розглянути нижчезазначені питання більш детально:

1. Екологізація видобутку енергії. Все тіснішим стає взаємозв'язок між такими ресурсами, як вода, продовольство та енергія. У щорічному звіті ООН зазначається, що практично всі процеси добування енергії використовують воду, втім найменша її кількість необхідна саме для отримання вітрової та сонячної енергії, а найбільша — при видобуванні сланцевого газу та при експлуатації нафтових пісків. Таким чином, одним з можливих шляхів зменшення проблеми дефіциту води міг би стати поступовий перехід населення на екологічні відновлювальні види енергії.

2. Торгівля віртуальною водою. Останнім часом питання розвитку міжнародної торгівлі все частіше розглядаються в зв'язку з водними ресурсами. Нестача води може обмежувати експортні можливості країн в сфері торгівлі сільськогосподарською продукцією. Саме тому, експерти вважають за необхідне активізувати потенціал міжнародної торгівлі для пом'якшення проблеми забезпеченості населення водою і продовольством в умовах глобальної зміни клімату. Імпортуючи водомістку продукцію, вододефіцитні країни мають можливість зберігати власні водні ресурси. Враховуючи той факт, що продовольство є ключовою позицією в групі водомістких товарів, торгівля ними може знизити ризик нестачі прісної води в таких країнах. Для прикладу, в 2012 році обсяг проданої віртуальної води становив 1850 млрд. /рік, що складає 40% світового споживання води [3]. За даними ЮНЕСКО, вже сьогодні завдяки віртуальній воді вдається зекономити 6% всієї води, що використовується.

3. Запровадження технологій з підвищення водоефективності виробництва. Цей напрямок вважаються досить перспективними в МЄВ, оскільки витрати в сільському господарстві складають 60% всього водозабору [4]. Крім того, за даними ОЕСР, обсяг інвестицій в інфраструктурні проекти може бути зменшений на 6,7% саме за рахунок впровадження технологічних рішень в даній сфері [5].

4. Освоєння нетрадиційних джерел води □ опріснення, водоочищення, конденсат пару, освоєння підземних водних ресурсів. За даними організації Global Water Intelligence, станом на 2016 рік продуктивність опріснювальних установок складе 105 млн. в день, що значно сприятиме вирішенню проблеми.

5. Експортно-імпортні поставки бутильованої води. Основними споживачами станом на 2015 рік є: США – 274,9 млн. дол. США; Японія –

229,5 млн. дол. США; Німеччина – 223,4 млн. дол. США; Бельгія – 199,1 млн. дол. США; Велика Британія – 138,7 млн. дол. США [6]. Причому, за даними European Federation of Bottled Waters, лідерами в споживанні води на душу населення є ОАЕ (260 л/особа/рік), Мексика (205) та Італія (202). Основними ж експортерами мінеральної води стали Японія (53%), Тайвань (36%), Китай (9%), та Південна Корея (2%) [7].

6. Розвиток транскордонних експортних водогонів. Через високі економічні витрати, а також питання реалізації права на воду, національної безпеки та специфіки інвестування, на сьогоднішній день діє лише один такий водогон між Малайзією та Сингапуром.

Таким чином, питання забезпеченості питною водою привертає все більшу увагу економістів всього світу, зусилля яких спрямовані на зменшення її споживання та економію завдяки в тому числі й світовій торгівлі. Одним з найефективніших методів на сьогоднішній день є експорт та імпорт віртуальної води та розвиток технологій, як виробництва, так і опріснення морської води.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Web-Site of World Health Organisation [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.who.int/>.
2. Web-Site of World Resources Institute [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.wri.org>.
3. Web-Site of World Trade Organisation [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wto.org>.
4. Web-Site of International Centre for Trade and Sustainable Development [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ictsd.org/>.
5. Web-Site of Organisation for Economic Co-operation and Development [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.oecd.org>.
6. Web-Site Circle of Blue [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.circleofblue.org>.
7. Web-Site of European Federation of Bottled Waters [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.efbw.org>

ФЕНОМЕН РОЗВИТКУ МОБІЛЬНИХ ГРОШЕЙ. ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Слободенюк А.,

**студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

На сучасному етапі, як усім відомо, розвиток сучасного світового фінансового ринку має тенденцію до комп'ютеризації та діджиталізації (переходу на цифровий формат). В усі сфери життя проникли комп'ютерні/цифрові технології, які набагато полегшили життя людей. Сьогодні, за допомогою цифрових пристроїв, люди можуть користуватись грошима вже у безготівковій формі, сплачувати рахунки, купувати товари, переказувати кошти та робити інші фінансові операції не виходячи з дому.

Актуальність теми моєї роботи визначається бурхливим розвитком цифрових фінансових послуг у вигляді мобільних грошей, як альтернативи традиційним банківським установам. Адже, в багатьох країнах світу не всі верстви населення мають належний доступ до банківських послуг.

На сьогодні, за даними Світового банку, два мільярди людей зовсім не мають доступу до фінансових послуг. Основні причини недоступності полягають в тому, що банки: в основному зацікавлені в клієнтах, які мають доходи та користуються кредитними продуктами; банкам занадто дорого відкривати нові відділення (приблизно вартість відкриття одного відділення складає 250 тис. дол США) чи встановлювати банкомати (приблизно вартість одного банкомату складає 50 тис. дол США), та утримувати їх у маленьких містах, селах чи у віддалених районних центрах, а людям з низьким доходом навпаки занадто дорого користуватись послугами банків.

Доступність до банківських послуг можна вирішити впровадженням мобільних грошей. Щоб зрозуміти, що таке мобільні гроші, потрібно спочатку розібратися з визначенням, яке надає міжнародне об'єднання мобільних операторів GSMA.

Мобільні гроші — це доступна в багатьох країнах послуга електронного гаманця, що дозволяє зберігати, пересилати та отримувати гроші через мобільний телефон. Тобто, при використанні цієї послуги, кошти перебувають на електронному рахунку sim-карти мобільного оператора [4]. Це – безпечна та проста альтернатива банківським рахункам. Нею можна користуватись на смартфонах і на мобільних телефонах з базовими параметрами.

Перекази мобільних грошей, відбуваються як між користувачами мобільних грошей, так і між користувачем мобільного гаманця і третьою особою, яка має наприклад картку банківської установи.

На світовому ринку існують такі види надання цифрових фінансових послуг:

- Мобільні оператори надають цифрові фінансові послуги, тобто замінюють банки. Зазвичай, мобільні оператори отримують фінансову чи банківську ліцензію для надання таких послуг в залежності від законодавчої бази країни. Також варто зазначити, що в таких випадках мобільні оператори співпрацюють з агентами, які надають послуги відкриття рахунків, зняття готівки та поповнення рахунків мобільних операторів. Агентами можуть виступати супермаркети, аптеки, заправки та інше.

- Мобільні оператори співпрацюють з банками, тобто користувачі можуть користуватись банківськими послугами (відкривати банківські рахунки, сплачувати кредити, відкривати депозити, отримувати зарплатню, переказ коштів з одного рахунку на інший) через сім картку мобільного оператора. Дана модель ще має назву – банки без фізичних відділень. Тобто, банкам не потрібно мати відділення, бо вони співпрацюють з мобільними операторами та агентами. Таким чином, скорочуючи свої операційні витрати на 70%.

Світовий досвід показує, що на сьогодні існує вже понад 225 мобільних грошових послуг, тільки за 2015 рік з'явилося 22 нові послуги.

Чудовими прикладами можуть слугувати: **M-Pesa** - послуга мобільних платежів яку запустив кенійський оператор Safaricom (дочірня компанія Vodafone).

Наразі приблизно 71% населення користуються цією послугою. Річний оберт M-Pesa складає 10 млрд.\$. Почавши економити на переказах, кенійці почали заробляти на 5-30% більше. **Bkash** - одна з мереж мобільного банкінгу, заснована в Бангладеші, що розвивається найшвидше в світі. 83% населення має дохід менше ніж 2\$ на день, менше ніж 15% населення мають доступ до банківських послуг, але понад 22% дорослого населення вже користуються мобільними грошима.

Також всесвітня телекомунікаційна компанія GSMA відмічає, що у 2014 році кількість мобільних рахунків в Латинській Америці виросло на 50%.

Як зазначає Білл Гейтс, вищенаведені приклади мобільного банкінгу є феноменом економічного буму щодо поширення цифрових фінансових послуг серед бідного населення нашого світу.

Слід зазначити, що тему мобільних грошей також розглядають і розвинуті країни, такі як Швеція, Німеччина, Данія, адже це альтернативний канал надання банківських послуг, який дозволяє банкам скорочувати операційні затрати, підвищувати комфортність обслуговування клієнтів та відмовитись від готівки. Що стосується

України, впровадження та розвиток цифрових фінансових послуг мобільними операторами також є актуальним. Адже впровадження мобільних грошей мобільними операторами матиме наступні переваги: підвищення рівня проникнення у верстви населення, яке не має змоги отримувати належні банківські послуги. За даними міжнародних організацій, майже 40% населення України не мають належного доступу до банківських послуг.

Підвищення рівню безготівкових операцій, що в свою чергу призведе до зниження тіньової економіки. За даними НБУ, присутній великий обсяг готівкових грошей в обороті – 84%, та тіньова економіка складає 47% від ВВП.

Отже, можна зробити висновок, що послуги мобільних грошей мають позитивний вплив на економіку країни, на її фінансовий сектор, також забезпечує зростання рівня ВВП та набагато спрощують життя людей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.

2. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://data.worldbank.org/>.

3. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.forbes.com/sites/danielrunde/2015/08/12/m-pesa-and-the-rise-of-the-global-mobile-money-market/#4fd7aca023f5>.

4. Мобільні гроші [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.gsma.com/mobilefordevelopment/programmes/mobile-money/glossary>.

5. Digital finance for all: powering inclusive growth in emerging economies. // McKinsey Global Institute.

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ

Сокуренко В.,

студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Актуальність: інвестиційна діяльність є основною передумовою створення ефективної економіки та розвитку ринкових відносин в Україні. Стимування інвестиційної активності як внутрішніх, так і закордонних інвесторів за рахунок сформованого несприятливого інвестиційного середовища веде до зниження загальних макроекономічних показників та ефективності економіки в цілому. Це зумовлює необхідність аналізу сучасного стану інвестиційного клімату в Україні, проблем та шляхів їх вирішення задля активізації інвестиційної діяльності.

Враховуючи, що інвестиції виступають дієвим важелем здійснення структурної перебудови економіки, розв'язання соціальних і економічних проблем, головними завданнями державного управління є покращення інвестиційного клімату, активізація інвестиційної активності, накопичення інвестиційних ресурсів та їх концентрація на пріоритетних напрямках розвитку економіки.

Інвестиційний клімат держави - це сукупність політичних, правових, економічних та соціальних умов, що забезпечують та сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та іноземних інвесторів. Враховуючи стан економічного потенціалу й обмежені внутрішні інвестиційні можливості впродовж всього періоду трансформації економіки, українська держава намагається створити сприятливі ринкові умови для розвитку інвестиційної сфери. [1]

Але, на даному етапі розвитку в Україні існує ряд чинників, які погіршують інвестиційну привабливість країни:

- високі ставки мита, непорозуміння при визначенні митної вартості товарів та інші митні бар'єри;
- відсутність єдиної стратегії та планів щодо заохочення інвестицій;
- політична, законодавча та економічна нестабільність в Україні;
- відсутність певних гарантій захисту для іноземних інвесторів від боржників і недобросовісних партнерів, впевненості у подальшому співробітництві під час економічних змін в законодавстві або під час кризи;
- невисокий рівень розвитку інфраструктури;
- низька продуктивність економіки;
- недосконале законодавство в сфері інвестування, що спричиняє цілий ряд проблем для іноземних інвесторів;

– наявність корупції, рейдерства на підприємствах та бюрократизму в державних органах України.

Інвестиційна привабливість України залишається досить низькою, оскільки інвестиційний клімат в Україні є досить ризикованим. Занепокоєння у інвесторів викликають три ключові елементи: прозорість ведення бізнесу, політична стабільність, а також взаємодія з державними органами. Дається взнаки і негативний міжнародний імідж України, який склався внаслідок відсутності масових «успішних» інвестиційних історій, які б могли слугувати засобом реклами національного інвестиційного клімату.

Не дивлячись на це, протягом останніх років простежується покращення позиції України в світі за даними рейтингу Світового Банку “Doing Business”, який характеризує легкість ведення бізнесу в країні та обраховується за використанням багатьох критеріїв (легкість відкриття компанії, ліцензування, найм працівників, реєстрація власності, отримання кредиту, захист інтересів інвесторів) В 2016 році у вищезгаданому рейтингу Україна посіла 83 місце, покращивши свою позицію на 4 сходинки порівняно з попереднім роком. [2]

Рейтинг	2012	2013	2014	2015	2016
“Doing Business” (місце України серед 189 країн)	152	137	112	87	83

Та все ж таки цей рівень не є достатнім для залучення необхідного обсягу інвестицій, і саме тому керівництво держави має продовжувати впровадження низки заходів для подолання найсуттєвіших проблем та покращення економічної ситуації в країні. Серед них:

1. Вдосконалення системи оподаткування;
2. Зниження адміністративних бар'єрів;
3. Стабілізація законодавчої бази;
4. Зменшення корумпованості органів влади;
5. Забезпечення конкурентного середовища. [4]

Україна постійно працює над становленням все тісніших взаємозв'язків, розвитком співробітництва з країнами ЄС в умовах інтеграції України в Європейське співтовариство у всіх сферах економічної діяльності.

Це підтверджується географією інвестицій. Так, у 2015 році інвестиції в Україну надходили зі 133 країн світу. З країн ЄС із початку

року внесено 33154,9 млн. дол. інвестицій (77,4% загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 9696,4 млн. дол. (22,6%).

До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає більше 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Російська Федерація, Австрія, Велика Британія, Британські Віргінські Острови, Франція, Швейцарія та Італія. При цьому, обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з України в економіку країн світу на 1 липня 2015 р. становив 6254,4 млн. дол., у т.ч. у країни ЄС – 6015,4 млн. дол. (96,2% загального обсягу), в інші країни світу – 239,0 млн. дол. (3,8%). Прямі інвестиції з України здійснювались до 46 країн світу, переважна частка яких була спрямована до Кіпру (93,0%). [5]

Станом на кінець 2015 року загальний обсяг ПІІ, внесених в економіку України, склав \$43,949,4 млн. У розрахунку на одного українського громадянина він дорівнював \$1 026,1. За три квартали поточного року іноземними інвесторами в українську економіку було внесено \$ 2 554,9 млн прямих інвестицій. Однак, внаслідок відтоку, переоцінки іноземного капіталу, а також зміни його вартості в результаті валютних коливань в порівнянні з початком року загальні обсяги ПІІ в Україну зменшилися. У порівнянні з 2014 роком, загальний обсяг іноземних інвестицій скоротився на 22,9 % (різниця склала близько \$13 млрд.

В цілому, станом на 1 листопада 2015, обсяги іноземних інвестицій на промислових підприємствах склали \$ 13 514,8 млн, або 30,8% від загального обсягу ПІІ в Україну, у фінансових установах - \$ 11 662,2 млн (26, 5%), на підприємствах оптової і роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів - \$ 5 800,4 млн (13,2%). Серед регіонів України лідерами за обсягами залучених іноземних інвестицій є м. Київ - \$22 674,8 млн. (51,6% загального об'єму), Дніпропетровська - \$7 259,2 млн. (16,5%) і Донецька - \$2 149 млн. (4,9%) області.[6]

Особливе значення в умовах скорочення внутрішнього інвестування має міжнародна допомога нашій країні. Вона надається у формі кредитів та капіталовкладень. Іноземні кредити для нашої економіки досягли значного розміру, однак використовуються переважно на поточне споживання. Часто Україна одержує «зв'язані» кредити, надання яких передбачає використання цих коштів на купівлю товарів у країни-кредитора. Українська економіка потребує саме капіталів для будівництва нових, реконструкції та модернізації діючих підприємств, але, на жаль, зарубіжні аналітики розглядають нашу державу як регіон з майже 100% ризиком для інвестицій. [7]

Висновок: аналіз стану інвестиційної сфери України свідчить про те, що інвестиційне законодавство потребує подальшого вдосконалення. Задля

покращення інвестиційного клімату треба забезпечити необхідні умови функціонування бізнесу та розробити систему гарантій і пільг іноземним інвесторам. Активна державна позиція та комплексний підхід щодо вирішення існуючих проблем, пов'язаних з інвестиційною діяльністю на мікро- і макрорівнях, дозволить із максимальною ефективністю реалізувати Україні свій потенціал в інвестиційній сфері, що стане передумовою її сталого економічного розвитку в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Оцінка інвестиційного клімату [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.finalearn.com/lifer-717.html>
2. Doing Business 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2016>
3. IMD World Competitiveness Yearbook [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.imd.org/wcc/news-wcy-ranking>
4. Інвестиційний клімат України: проблеми формування та заходи поліпшення [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.niss.gov.ua
5. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat>
6. Іноземні інвестиції в українську економіку: динаміка та тенденції [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bublbe.com/ua/analytic/12088-inozemni-investitsiji-v-ukrajinsku-ekonomiku-dinamika-i-tendentsiji>
7. Розвиток інвестиційної діяльності в Україні та шляхи подолання інвестиційної кризи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/4407/1/РОЗВИТОК%20ІНВЕСТИЦІЙНОЇ%20ДІЯЛЬНОСТІ%20В%20УКРАЇНІ.pdf>

ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКИХ ЕКСПОРТЕРІВ НА РИНКАХ ЄС

Стан Ю.,

студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Актуальність. Україна завжди мала і має сьогодні значний експортний потенціал. За роки своєї незалежності наша держава прагнула укласти якумога більше угод про вільну торгівлю із різними країнами. У червні 2014 року в Брюсселі президент України Петро Порошенко підписав економічну частину угоди про асоціацію України з Європейським союзом, що представляє собою новий етап у розвитку європейсько-українських договірних відносин, з метою політичної асоціацією та економічної інтеграцією. Важливою частиною угоди стала частина IV «Торгівля та питання, пов'язані з торгівлею»: що передбачала створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Позитивним і дуже вагомим наслідком стало отримання безмитних квот на поставку агропромислової продукції на ринки Європи. За допомогою безмитних квот Україна нарешті отримала чудову можливість конкурувати на рівних умовах із виробниками третіх країн на ринку ЄС та у світовому масштабі. Саме тому нагальною потребою нашої держави є повне та найбільш ефективно використання отриманих квот та вирішення усіх проблем до нарощування експортних можливостей України.

Що таке квоти і де їх брати?

Перед тим, як Угода про асоціацію набула чинності, українські експортери в ЄС повинні були платити мито вже з першої експортованої тонни. Зараз же вони можуть здійснювати безмитний експорт своєї продукції — але до певних меж, встановлених квотою.

Експорт, який перевищив квоту, залишається можливим — за нього потрібно лише заплатити мито. Квоти стосуються тільки сільськогосподарського експорту у торгівлі із ЄС. Дані квоти позитивно впливають на імідж українських виробників в очах європейських споживачів, роблять ціни на українські товари більш привабливими, допомагають нарощувати експортні можливості та реально конкурувати із виробниками третіх країн.

В Україні не існує окремого органу, який займається виділенням квот. Квоти — це відкриті двері на ринок Європи, і доступ на цей ринок відбувається за відкритими і зрозумілими правилами, без будь-якого поширення «серед своїх». Весь експорт за квотами здійснюється в рамках двох основних принципів:

— Принцип «перший прийшов, перший обслуговується» (first come, first served). Згідно з цим принципом квоти виділяються на загальних

підставах під час оформлення товарів на митниці. Після того, як обсяг квоти повністю вичерпаний, поставка товарів здійснюється за загальними експортним правилам із застосуванням існуючих ставок митних зборів. В рамках даного типу квот українські аграрії можуть експортувати 27 груп товарів.

— Принцип ліцензування. Цей тип квот є більш складним. Імпортер, розташований в ЄС, звертається до Генерального директорату Європейської комісії із запитом на імпорт з України певної кількості продукції в певний період часу. Ліцензія на користування був обраний для України, оскільки в Європейському союзі існує ряд «індикативних» груп товарів, імпорт яких жорстко регулюється. В рамках ліцензованих квот українські виробники агропродукції можуть експортувати 11 груп товарів.

Як Україна використала квоти на експорт в ЄС?

Пшениця і кукурудза — на ці товари були отримані найбільші квоти, близько 950 тис. тонн.

Річні квоти на експорт оброблених зернових злаків і кукурудзи був використаний повністю.

Квоти на виноградний і яблучний соки були встановлені на рівні 10 тис. тонн. Також експортери могли вивезти безмитно 5 тис. тонн меду. Ці квоти, а також квота на цукор використана повністю. Українські компанії за один місяць вибрали річну квоту на безмитні поставки в ЄС охолодженого **курячого м'яса** (четвертин) в обсязі 16 тис. тонн. Крім охолодженого курячого м'яса, Україна може щорічно безмитно постачати в ЄС **заморожених курячих тушок**. Однак у минулому році використовувалася лише на 22% - ця продукція європейського ринку нецікава.

Квота на **яйця** була використана лише на 5%. Українські виробники могли без мит поставляти в ЄС 8 тисяч тонн **молочної продукції**: молока, згущеного молока, йогуртів і вершків. Але квота виявилася невикористаною. **Квоти менше 4 000 тонн** — їх або не використовували до кінця, або за цими товарними групами взагалі не почався експорт. Причина в тому, що великим господарствам не вигідно витратити час і гроші на сертифікацію заради продажу 1 000 тонн крохмалю або грибів.

Серед основних проблем недовикористання квот можна зазначити наступні:

— Відсутність доступу до торгового фінансування, брак внутрішніх ресурсів і обмеженого доступу до довгострокового кредитування.

— Для проведення експортної операції в Україні потрібно 11 документів, загальний процес триватиме в середньому 127 годин і буде коштувати 667 дол. Причому найбільше часу витрачається саме на

підготовку документів. На вартість процедур оформлення також доводиться майже половина вартості експортної операції.

— Проблеми маркетингу — відсутність знань про ринки ЄС / ЄАВТ і вимоги доступу на них; відсутність маркетингових навичок, досвіду розробки і реалізації маркетингових стратегій

— Відзначено і низький рівень державної підтримки експорту, неефективна робота галузевих асоціацій.

— Складні і непрозорі митні процедури створюють чи не найбільші труднощі вітчизняним виробникам-експортерам, залежним від ввізного сировини.

Крім того, нерозвинутою також являється участь малого та середнього бізнесу у експортній торгівлі. В організованій посольством України в Австрії виставці-презентації продукції вітчизняного харчопрому з закупщиками найбільших австрійських торгових мереж у Відні взяли участь лише 11 компаній. Частка малого та середнього бізнесу становить 14,5% від загального обсягу поставок з України. Це вдвічі менше, ніж в середньому в країнах ЄС і відповідає умовному передостанньому місця в Європі.

Для того щоб підтримати наших виробників потрібно зробити вже зараз перші кроки.

Необхідно навести порядок в системі держрегулювання експортних процедур, прибрати бюрократичні бар'єри, створити дійсно рівні для всіх умови. Стратегічно важливо також розвиток інфраструктури саме з урахуванням потреб міжнародної торгівлі. До сих пір актуальна проблема адаптації бізнесу до європейських технічних стандартів. Тому підприємці пропонують створювати в Україні за рахунок грантів ЄС сучасні центри з видачі сертифікатів якості та безпеки європейського зразка. Розраховують також на допомогу від Євросоюзу і в плані гармонізації податкового законодавства. Частина допомоги ЄС пропонують направити на створення спеціального фонду, з якого можна було б субсидувати процентні ставки по обслуговуванню інвестиційних кредитів для реалізації націлених на ринок ЄС проектів.

Є і деякі зрушення у зв'язку з відсутністю інформаційної підтримки — Мінекономрозвитку взялося організовувати двосторонні зустрічі української делегації з представників влади і бізнесу з іноземними партнерами і закликає підприємців приєднуватися до торгових місій за кордоном. Намагаючись налагодити діалог з владою, підприємницьке співтовариство в березні ініціювало Український форум бізнесу, учасники якого підняли і проблеми експорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міністерство аграрної політики та продовольства України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua/uk/ministry>
2. Що таке квоти на експорт в ЄС і як ними скористатися виробникам сільгосппродукції? [Електронний ресурс] Національний агропортал / Режим доступу: <http://latifundist.com/blog/read/931-chto-takoe-kvoty-na-eksport-v-es-i-kak-imi-vozpolzovatsya-proizvoditelyam-sg-produktsii>
3. Угода про асоціацію України з ЄС. Посібник. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.trust.ua/news/119627-soglashenie-ob-associacii-ukrainy-s-es-kratkoe-rukovodstvo.html>
4. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та Сільських територій на 2015-2020 роки. [Електронний ресурс] Міністерство агрополітики / Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/16025>
5. Торгівля з ЄС: за деякими позиціями експорт навіть не починався. [Електронний ресурс] Юлія Самаєва / Режим доступу: http://gazeta.zn.ua/business/torgovlya-s-es-po-nekotorym-poziciyam-eksport-dazhe-ne-nachinalsya-glavnye-prichiny-torgovyh-uspehov-nedostatochnoe-proizvodstvo-i-nizkoe-kachestvo-produkcii-slozhnosti-s-vyhadom-na-evropeyskiy-rynok-_.html

ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ З ОФШОРНИХ ЗОН
Тіщенко О.,
студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Якщо поглянути на структуру прямих іноземних інвестицій, які залучаються в Україну, можна побачити цікаву тенденцію, що вже багато років за цим показником лідирує Кіпр. Ні для кого не секрет, що Кіпр – є офшорною зоною, саме завдяки таким особливим територіям виробничі та фінансові компанії по всьому світу мінімізують свої податкові витрати.

За даними Держкомстату України, на 2015р. Кіпрська республіка стала основним інвестором в українську економіку. З 1994р. ця країна залучила 11,7 млрд. доларів, що відповідає 27% від загальної суми накопичених прямих іноземних інвестицій за 24 роки незалежності. За 2015р. Кіпр залучив 3,76 млрд. доларів, що відповідає 83% від усіх залучених за 2015р. інвестицій. Третину цієї суми вклали виробничі фірми і трохи менше третини фінансові та страхові компанії. Найбільші об'єми інвестицій пішли у Дніпропетровську, Донецьку, Харківську, Луганську, Львівську, Одеську області. Треба зазначити, що на початок 2015 року об'єм накопичених інвестицій був на рівні 45 млрд. доларів, тобто за один рік відбувся відтік інвестицій на суму 2,34 млрд. доларів.[1]

Чому ж саме Кіпр є основним інвестором України? Відповідь досить проста, це обумовлено саме економічним статусом цього острова, який забезпечує конфіденційність власникам рахунків та на якому відсутній податок на прибуток – все що потрібно для уникнення оподаткування в Україні. Спрощено схема виглядає так: власник підприємства, чи то заводу або фабрики, чи то банку або страхової фірми, створює собі рахунок на острові Кіпр з прихованим ім'ям власника або через підставну компанію і переводить свої прибутки на цей рахунок (через спеціальні фірми), повертаються вони на рахунок власнику фірми, що і відображається потім у статистиці інвестування в Україну.

З'являється питання: чому це вважають інвестиціями? Існують правила ведення статистики, якщо гроші надходять з іноземної держави на рахунок українського підприємства – це вважається інвестиціями. А міжнародна статистика – складна і багатогранна наука, зміна методології якої не є справою одного або навіть декількох років, тому не слід очікувати суттєвих змін найближчим часом. Насправді ж управляють кіпрськими «інвестиціями» громадяни України, що ведуть бізнес або в нашій або в будь-якій іншій державі. Це нам демонструє інша статистика – щодо українського інвестування в інші держави, і знову ж таки Кіпр тут на першому місці з сумою у 5,8 млрд. доларів накопичених інвестицій. Його

частка 93% від загальної суми інвестованого капіталу, тобто майже всі гроші українських інвесторів уходять на Кіпр на офшорні рахунки.[2]

Це негативно впливає на розвиток української економіки, адже, фактично, реальні інвестиції в українську економіку знаходяться на досить низькому рівні. Це відбиває корупційний характер ведення бізнесу в Україні. Майже вся інфраструктура, збудована в українських містах, послуги, надані українським громадянам – майже всі гроші зайшли з офшорних кіпрських рахунків. Прибуток українських компаній, які користуються офшорними рахунками, не оподатковується через бар'єр банківської таємниці і виходить, що велика частка коштів не поступає до державного бюджету. Банківська таємниця полягає у нерозголошенні власника офшорного рахунку, тобто за українським законодавством притягнути до відповідальності власників такої компанії неможливо. Тобто таке інвестування в Україні є абсолютно легальним, не зважаючи на те, що таким чином підприємства приховують свої реальні прибутки. І це є причиною того, що розвинені країни не поспішають інвестувати в Україну, такий метод ведення бізнесу є неприйнятним для американських та європейських інвесторів. І ще одна з причин низького рівня інвестування в економіку України є високий рівень ризикованості, який ставлять нашої державі всі аналітичні агенції через складну політичну та економічну ситуацію.[3]

Насправді ж інвестування з офшорних зон є розповсюдженою практикою по всьому світу, таким чином інвестори максимізують прибуток від залучення капіталу в економіку країни уникаючи оподаткування. Проте структурною проблемою для української економіки є не саме існування відтоку капіталу на Кіпр, а те, що ця держава є основним нашим інвестором сягаючи показнику більше 80%, тобто проблема полягає у відсутності реальних інвестицій в економіку. [4]

На думку багатьох експертів на сьогоднішньому етапі розвитку міжнародних економічних відносин саме інвестиції є визначальним важелем зростання економіки будь-якої держави. Якщо подивитися на дані ЦРУ щодо залучення прямих іноземних інвестицій в економіку на 2015р. Україна знаходиться на 54 місці в світі з показником 60 млрд. доларів. До десятки лідерів входять США, Великобританія, Гонг Конг, Німеччина, Швейцарія, Китай, Канада, Бельгія, Сінгапур та Ірландія (1 місце – США – 2,38 трлн. доларів). Тож Україні є до чого прагнути, маючи на сьогоднішній день найвигідніше співвідношення «кваліфікація робочої сили – ціна робочої сили». На мою думку, уряду країни потрібно поліпшувати інвестиційний клімат в Україні для покращення ситуації в секторі інвестицій, що призведе, я в цьому впевнений, до загального зростання економіки. Одним з вирішальних питань стає навіть не корупція,

якою пронизані всі сфери нашого життя, а інформаційна політика України. Більшість інвесторів не знають, що бойові дії тривають лише на частині території, що більша частина нашої держави безпечна і має широкий потенціал для інвестування. Уряд вже здійснює кроки щодо зміни законодавства заради боротьби з корупцією та виведення економіки країни з тіньового сектору, проте щодо інформаційної політики поки не вживано жодних заходів. А в інформаційному суспільстві це втрата дуже суттєвої переваги. Отже, рекламування України як вигідного реципієнта прямих іноземних інвестицій повинно стати першочерговою метою громадських організацій та уряду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Центрального розвідувального управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/up.html>.
3. Н.О.Саніахметова Інвестиційне і зовнішньоекономічне право [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://textbooks.net.ua/content/category/19/31/25/>.

ПРОБЛЕМА ФІНАНСУВАННЯ НДДКР У КРАЇНАХ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

Фролова Д.,

**студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

Сучасний світ глобалізації та постійного розширення ринків усіх товарів означає неймовірне загострення конкуренції. Аби не втратити своїх позицій на цих ринках збільшення обсягів виробництва окремих компаній та експорту країни загалом уже не достатньо. Сьогодні джерелом інновацій та запорукою довгострокового зростання країни слугують науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи. Саме розуміння важливості їх фінансування здатне не лише зміцнити роль розвинутої держави на міжнародній арені, а й перетворити країну з середнім чи навіть низьким рівнем доходу на лідера в окремих галузях. Однак, тенденції науково-дослідної активності країн, що розвиваються, дають підстави вважати, що більшість із них ще досить довго перебуватиме у цій категорії. Тому актуальність дослідження полягає у виокремленні основних перешкод, які стримують достатнє фінансування НДДКР у країнах, що розвиваються.

Аби зрозуміти загальні масштаби досліджуваної проблеми, розглянемо показник, який наочно характеризує, наскільки пріоритетним для країни є розширення її інноваційної діяльності – частка витрат на НДДКР у ВВП. Дані міжнародних організацій свідчать про те, що достатньо ресурсів для належного фінансування науково-дослідної сфери мають зовсім мало держав. Країни, що розвиваються, – окремі винятки в цьому списку. Так, за підсумками 2015 р. [1] цей показник сягав понад 3,5% лише у Японії, Ізраїлі та у лідера списку – Південної Кореї. До проміжку 1,5-3,5% потрапили США, Канада та більшість країн ЄС. Єдині країни, що розвиваються, у цій групі – Китай і Катар. І хоча серед країн, частка витрат на НДДКР у ВВП яких менш як 1,5% [2], є і деякі розвинуті країни, більшість із них – це держави із середнім і низьким рівнями доходів. Однак, окремої уваги заслуговує група НІК, а саме такі держави, як Південна Корея (3,5%), Тайвань (2,4%) і Сінгапур (2,7%)

Розглянемо основні причини відсутності належного фінансування НДДКР у країнах, що розвиваються.

У більшості випадків уряди країн цієї категорії не звертають належної уваги на науково-дослідні роботи. Відносно дешева робоча сила та значні запаси природних ресурсів дозволяють їм утримуватись на одному рівні економічного розвитку протягом тривалого періоду. Яскраво демонструє подібну тенденцію простий показник – кількість науковців у країні та галузі, у яких вони працюють. Науково-технічний персонал має

можливість проводити дослідження лише у тому разі, якщо ця діяльність приносить їм стабільний прибуток, а також якщо дані дослідження фінансуються не за їх власний рахунок. Науково-інноваційна політика розвинутих держав уже давно займає вагомий частку витрат державного та приватного секторів. Так, з 2000 до 2013 років в країнах цієї групи спостерігалось постійне збільшення кількості залучених у цій сфері фахівців [1]. Більше того, у промислово розвинених країнах більшість науковців (60-80%) працює у виробничому секторі НДДКР. Що ж стосується країн, що розвиваються, за цей самий період число експертів, які займаються НДДКР, зросло на зовсім малу величину. Лише 25% з них залучені у виробничому секторі, інші працюють у сфері вищої освіти й займаються академічною діяльністю [3].

Окрім традиційного занепаду науково-технічного сектору в більшості країн, що розвиваються, стримуючим фактором фінансування НДДКР у необхідному обсязі можна вважати надзвичайну конкуренцію на міжнародних ринках. Розуміючи її масштаби, уряди більшості країн, що розвиваються, вважають недоцільним змагатись з розвинутими державами у багатьох галузях. Зокрема, у рейтингу країн за їх Глобальним Інноваційним Індексом (ГІІ) [4] змін у складі держав першої десятки не відбувалось протягом десятиріччя. Ці країни за всіма показниками, що враховуються при складанні остаточного індексу, значно перевищують країн на 11-25 місцях, не кажучи вже про держави під номерами 26-128. Серед держав із середнім рівнем доходу лише Китай потрапив у топ-25 у 2016 році, а наступною країною цієї групи, найближчою до Китаю, стала Малайзія (35 місце). Що ж стосується країн, що розвиваються, із низьким рівнем доходу, то попри те, що за багатьма показниками з кожним роком вони наближаються до країн другої групи, науково-технічна діяльність у них все ще перебуває на стадії зародження: Руанда на 83 місці стала лідером за ГІІ серед країн цієї категорії. Крім цього, варто зазначити, що стабільним залишається географічний розподіл інноваційних регіонів. Так, країнам на південь від Сахари з середнім ГІІ 25,6 важко змагатись у сфері наукових розробок з державами Північної Америки, де середній індекс дорівнює 58,1 або Європи (46,9). Саме відсутність позитивних перспектив щодо результатів НДДКР є однією з вагомих причин недостатнього їх фінансування у таких країнах.

Ще одним аспектом, який відіграє велику роль у визначенні пріоритетності НДДКР для країни, є її політика відносно ТНК. Так, значні ресурси країн, що розвиваються, присвячені саме залученню іноземних ТНК та їх інвестицій. Разом з цим, набагато менше уваги приділяється питанню про те, яким чином можна максимізувати позитивні ефекти від діяльності таких корпорацій, створити передумови для розвитку місцевої

економіки та, як наслідок, почати фінансувати власні НДДКР. ТНК, у свою чергу, цим користуються і вкладають кошти лише у дослідження у своїх межах. Крім того, поширеним явищем стає передача ТНК старих технологій країнам, що розвиваються [5]. У 2015 році список топ-10 інноваційних компаній світу та топ-10 компаній з найбільшими витратами на НДДКР були досить подібними. Корпорації-лідери у цих рейтингах походили з Німеччини, Південної Кореї, США, Японії та Швейцарії [6]. Однак, варто зазначити, що за умов лінійного розвитку з 2019 року до цього списку цілком може потрапити Китай. Що стосується усіх інших країн, що розвиваються, для них подібні прогнози відсутні. Однак, слід зауважити, що НІК – винятки із подібної тенденції. Саме завдяки вдалій програмі дій відносно ТНК і ефективному використанню їх інвестицій держави цієї групи з 80-х років минулого століття характеризуються дуже швидкими темпами економічного зростання [7].

Серед інших джерел проблеми фінансування НДДКР можна зазначити відсутність стимулів приватного сектора вкладати кошти в ризикові інноваційні проекти, значні проблеми соціального характеру, на вирішення яких виділяється багато ресурсів з бюджету, надмірну зовнішню заборгованість, а також масштабний тіньовий сектор, де обертається велика частина ресурсів, які могли б сприяти інтенсифікації НДДКР.

Отже, відсутність належного фінансування НДДКР – це проблема, яка значно затримує процес економічного зростання країн, що розвиваються. Але у разі внесення урядом відповідних змін у політичну програму перші успіхи держави у науково-дослідній сфері стануть помітні дуже швидко.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. International Monetary Fund (IMF). 2016. Fiscal Monitor Acting Now Acting Together. Washington, April: [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fm/2016/01/pdf/fm1601.pdf>

2. Industrial Research Institute. 2016 Global R&D Funding forecast: [Electronic resource]. – Mode of access: https://www.iriweb.org/sites/default/files/2016GlobalR%26DFundingForecast_2.pdf

3. Ковалев Ю. Ю. Инновационный сектор мировой экономики: понятия, кон- цепции, индикаторы развития : [учеб. пособие] / Ю. Ю. ковалев ; [науч. ред. в. и. Михайленко] ; М-во образования и науки рос. Федерации, урал. федер. ун-т. — екатеринбург : изд-во урал. ун-та, 2016. — 180 с.

4. World Intellectual Property Organization. The Global Innovation Index 2016. Winning with Global Innovation: [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2016-report>

5. Vredenburg H. Technology transfer in international business: the role of the multinational corporation in building capacity in developing countries / H.Vredenburg, P.Garcia. – Calgary: International Academy of Business and Economics, 2007. – 280 p.

6. Мельниченко В.Л. НДДКР як рушійна сила інноваційного управління в міжнародних компаніях // Young Scientist. – 2016. – Вип. №7 (34). – С. 81-84.

7. Байнев В.Ф. Промышленная политика как фактор национальной безопасности / Байнев В.Ф., Винник П.В., Чжан Бинь // Новая экономика. – 2015. – Вып. №1 (65). – С. 6-15.

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ВЕЛІКОЇ БРИТАНІЇ: ПЕРЕВІРКА НА МІЦНІСТЬ

Хасанова К.,

**студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

Великобританія є унікальним центром найбільших національних і міжнародних фінансових інститутів. Поряд з американським і азійським ринками, англійський ринок формує фундамент світової банківської системи. Таким чином, сталий розвиток англійської банківської системи є пріоритетним завданням для держави. Однак, незважаючи на це аналітики стурбовані ситуацією на англійському ринку. Останні події, які відбулися у Великій Британії змусили багатьох затамувати подих. Вихід Сполученого Королівства з ЄС не пророкує її банківській системі нічого хорошого. Насправді Brexit обійдеться економіці Великобританії дуже дорого. Непорозуміння і сюрпризи затяжного, сварливого процесу розлучення викличуть зниження рівня інвестицій і темпів зростання економіки. Відокремившись назавжди від ЄС, Британія зіткнеться зі скороченням зовнішньої торгівлі, іноземних інвестицій, міграції. Це негативно вплине на конкуренцію, проте викличе зростання продуктивності і стандарту якості життя. «Незалежність» позбавить Великобританію можливості впливати на майбутні європейські реформи, від яких вона могла б виграти, зокрема, на завершення процесу формування спільного ринку послуг.

За розрахунками Центру економічних показників при Лондонській школі економіки, в довгостроковій перспективі зниження обсягів торгівлі з ЄС обійдеться Великобританії в 9,5% ВВП, а спад обсягів іноземних інвестицій - в 3,4% ВВП або навіть більше. Одні тільки ці втрати вже набагато перевищують весь потенційний вигреш від Brexit.

Нещодавно була опублікована інформація, що «жорсткий вихід» з Євросоюзу обійдеться Британії в 66 млрд фунтів стерлінгів щорічно (еквівалентно приблизно 82 млрд доларів). За даними казначейства, збитки в британській скарбниці виникнуть через зниження податкових надходжень. Якщо Британія вийде з ЄС, так і не досягнувши економічних домовленостей з його 27 членами, вона буде змушена вести торгівлю за правилами СОТ, що може привести до падіння ВВП країни на 9,5%, що, в свою чергу, змусить кабінет урізати державні витрати або підняти податки.

Зокрема, торгівля впаде на 20% в порівнянні з тим, що могло б бути, приблизно на стільки ж впадуть іноземні інвестиції. Падіння ж рівня виробництва, викликане вищеназваними причинами, викличе в довгостроковій перспективі загальне падіння рівня економіки. При

відсутності виплат Євросоюзу і при тому, що поточні виплати з боку ЄС будуть проведені повністю, втрати можуть скласти від 38 до 66 млрд фунтів стерлінгів щорічно через 15 років після того, як Великобританія вийде з ЄС.

Банки по всій Європі і США були погромлені під впливом Brexit. Акції великих світових банків за межами Великобританії впали приблизно від 7 до 20 відсотків на наступний день після того, як Великобританія проголосувала за вихід з ЄС. Хоча інші частини ринку з тих пір досить швидко почали відновлюватися, проте банки Великобританії потерпіли невдачу у спробі повернути назад всі свої втрати.

Беручи до уваги зміни показників кон'юнктури ринку Великобританії я можу зробити свої припущення щодо майбутньої перспективи розвитку банківської системи Сполученого Королівства:

1) Невизначеність стосовно комерційної моделі зазнає ушкоджень в короткостроковій перспективі. Зарубіжні банки в даний час знаходяться в Лондоні і «паспорт» в інших 27 країнах-членів ЄС. Тепер вони стикаються з проблемою невизначеності з приводу того, чи необхідно їм знову отримувати нові банківські ліцензії ЄС. Вони також чекають, щоб виявити, чи буде єврокліринг рухатися з Лондона до Франкфурта або Парижу. Ця плутанина створює нові витрати на планування у випадку надзвичайних ситуацій.

2) Зміна локації може скоротити витрати в довгостроковій перспективі. Brexit, як очікується, скоротить число співробітників банків, які працюють в Лондоні і може прискорити плани щодо переходу деяких операцій на більш дешеві місця - цей процес вже почали велика кількість банків.

3) Виручка від торгівлі в короткостроковій перспективі. Банки скористувалися рекордно великими обсягами торгів відразу після Brexit, за даними керівників звітності «нормальний» рівень торгівлі зріс у 10 разів на 24 червня. Це означає, що й комісійний збір збільшився у 10 разів. Проте існує застереження що будь-яке підвищення торгівельного доходу з боку клієнта потенційно може бути компенсовано за рахунок збитків інвесторів.

4) Низький рівень процентних ставок у короткостроковій перспективі. Довгоочікуване підвищення процентної ставки з боку Федеральної резервної системи чи з боку Європейського центрального банку знаходиться так далеко, як тільки це може бути можливим за період після голосування Brexit. Аналітики вважають, що ставки залишаться "статичними» в другій половині 2016 року і більшу частину 2017 року через підвищений рівень невизначеності та крихкості економічної системи. Банки видають менше грошей, якщо процентні ставки низькі,

тому що розрив між тим, що вони платять за фінансування і що вони беруть за кредити звужився.

5) Зменшення прибутку дочірніх компаній та філій у Великобританії. Після голосування за Brexit прогнози щодо прибутку для банків Великобританії скоротяться з 12 до 27 відсотків через "макро" наслідки голосування Brexit до 2018 року. Ця подія має амбівалентну природу: зниження темпів зростання кредитування, оскільки економіка сповільнюється, і стають більш високі витрати по позиках.

6) Відносна стійкість американських банків поліпшується в порівнянні з європейськими. Протягом останніх кількох років інвестиційні банки США виростили за рахунок своїх європейських конкурентів. Деякі аналітики вважають, що Brexit дає можливість титанам з Wall Street збільшити їх лідерство. Найбільші американські банки матимуть можливість зайняти вагомую частку ринку в порівнянні з більш слабкими європейськими банками.

7) Стресостійкості банків Великобританії. Міжнародне рейтингове агентство Moody's провело дослідження стресостійкості банків Великобританії, в випадку початку рецесії, викликаній виходом Королівства з Євросоюзу. Втрати банків в цьому випадку можуть скласти майже 70 млрд. фунтів (90 млрд. доларів). Разом з тим, Moody's високо оцінило потенціал британських банків, так що навіть при самому несприятливому розвитку подій, банківська система витримає, кількість «поганих» кредитів не перевищить позначки в 5% до 2018-го року. Стійкість фунту банківської системи Британії, фахівці з Moody's пояснюють низкою кроків, які банки робили після хворобливого економічної кризи 2008 року. З тих пір банки істотно накопичили капітал і в цьому плані досягли успіху, помітно випередивши аналогічні структури континентальної Європи.

8) Стабільні інвестиції. Малоімовірно, що зниження вартості деяких інвестицій Затоки в Великобританії суттєво послабить позиції чистих активів урядів Ради співробітництва арабських держав Перської затоки. Портфелі суверенних фондів Затоки, як правило, великі і добре диверсифіковані. Це дозволить їм впоратися з негативним впливом коливань вартості активів і валютних курсів, пов'язаних з Brexit. Поки скорочення банківського сектора дійсно представляє помірні ризики, роблячи особливо уразливими ОАЕ і Катар. Позиції державних боргів країн Затоки також виявилися відносно стабільними після минулих потрясінь.

9) Виділення коштів задля підтримки банківської системи. Банк Англії, а також Європейський Центральний банк розробляють стимулюючі заходи у відповідь на зростання ризиків, уповільнення економіки та

зниження процентних ставок. Банк Англії вже обіцяв підтримати ринки за допомогою виділення коштів в розмірі 250 млрд фунтів.

Зробити однозначний висновок щодо перспективного розвитку банківської системи Великої Британії дуже важко, бо на сьогодні відсутні точні дані зміни кон'юнктури економіки Сполученого Королівства, наявні лише припущення та аналіз деяких даних певними міжнародними рейтинговими агентствами. Продумати всі економічні наслідки Brexit складно. Але висновок простий - вихід з ЄС значно погіршить становище Великобританії та послабить її позицію у світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <http://www.bbc.com/news/uk-politics-32810887>
2. http://www.nytimes.com/interactive/2016/world/europe/britain-european-union-brexit.html?_r=0
3. <http://www.express.co.uk/news/politics/645667/Brexit-EU-European-Union-Referendum-David-Cameron-Economic-Impact-UK-EU-exit-leave>
4. <http://www.nortonrosefulbright.com/knowledge/publications/136980/impact-of-brexit-on-financial-institutions>

СУПЕРЕЧНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН

Швед О.,

студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

На сучасному етапі розвитку світового фінансового ринку все більшу роль відіграють офшорні зони. Глобалізація фінансових ринків перетворила фінансові відносини у самостійний фактор розвитку світової економіки, де офшорний капітал можна розглядати як особливу форму руху фінансового капіталу. Інтернаціоналізація світових фінансів, у свою чергу, сама сприяла виникненню офшорних фінансових центрів: національний капітал вийшов за межі і бажав «піти» від жорсткого національного регулювання, створивши для себе сприятливі умови розвитку

Що ж собою являє офшорна зона? Насправді, тут є декілька визначень, які містять суттєві відмінності між собою. Дехто розуміє під «офшорною зоною» різновид вільної економічної зони, але такий підхід видається не зовсім обґрунтованим, оскільки на практиці одним з основних ознак офшору є його формальна присутність на відповідній території, що передбачає повну відмову від ведення на цій самій території будь-якої реальної економічної діяльності. Режим ВЕЗ якраз встановлює зворотне - створення сприятливих умов для ведення підприємницької діяльності, і нерідко виключно виробничого характеру, на відповідній території. Частіше використовують наступне визначення такого феномену: Офшорні зони - це позанаціональні фінансові центри, які здійснюють значні обсяги кредитування й фінансування в валютах інших країн (євровалютах).

Відмінністю офшорних юрисдикцій від інших вільних економічних зон є поширення зазначеного режиму виключно на суб'єктів господарювання-нерезидентів, що не здійснюють господарської діяльності та не мають джерел доходу на її території. Для цих зон характерні: ліберальне валютно-кредитне законодавство, що захищає інтереси інвесторів, не накладаючи при цьому зайвих обмежень на фінансові інститути (низькі податки, незначне державне втручання); здійснення валютно-кредитних операцій в основному з іноземною для даної країни валютою; законодавчий допуск продажу валюти за офіційною ціною, коли офіційний обмінний курс нижчий від ринкового, і купівлі валюти, коли офіційний курс валюти вищий за ринковий.

Офшорні зони зобов'язані себе узаконити - і в загальному плані і, особливо, у відносинах з іншими державами, одержавши їхню згоду на низьке оподаткування. Це важлива, але не єдина їхня риса. До основних варто віднести: політичну й економічну стабільність у країні; гарантію

дотримання фінансової і банківської таємниці; відсутність валютних обмежень; сучасні засоби зв'язку і добре обладнану мережу комунікацій; зручну правову систему; виконання індивідуальних потреб інвесторів.

Ряд авторів намагається ввести класифікацію офшорів, яка часто має наступний вигляд:

- «Чисті офшори» - класичні офшорні юрисдикції - країни, повністю звільняють офшорні компанії від будь-якого оподаткування (у цьому випадку за продовження ліцензії на діяльність компанія платить уряду країни реєстрації фіксоване мито, як правило, не перевищує 300-400 дол США в рік);

- «Низькоподаткові гавані» - за своєю суттю не зовсім класичний офшор Це країни, що надають податкові пільги, однак все-таки оподатковується «офшорні» компанії за результатами їх «офшорної» діяльності мінімальним податком;

- «Внутрішній офшор» - різновид «низькоподаткових гавані», тільки в рамках однієї країни. Законодавчо визначена географічна область на території держави, на якій для резидентних компаній певної форми власності або займаються певними видами діяльності на цій території передбачено податкові пільги (часом значні) [1].

Основна схема виведення діяльності фірм та підприємств з-під преса оподаткування полягає в тому, що звичайні компанії і підприємства формально (не змінюючи структури свого бізнесу і взаємовідносин з партнерами) - виключно документально - оформляють свою діяльність через низькоподаткові компанії. Останні приймають на себе основні податкові платежі звичайних компаній і виводять дохід цих компаній з-під жорсткого оподаткування, що істотно знижує податкові витрати, що виплачуються звичайними компаніями: з 65% -75% до 10% -20% - залежно від виду діяльності та обсягу податків.

Офшорні зони створюються з метою залучення іноземного капіталу до регіонів зі слабо розвинутою економікою. Тим самим сприяючи їх економічному розвитку, частковому підвищенню рівня зайнятості населення(адже будь-яка компанія потребує офісних працівників) тощо. До того ж, на території офшорної зони активно розвивається інфраструктура й всебічно забезпечується надійність функціонування зв'язку, адже це є однією з найголовніших ознак зони. Діяльність офшорних зон розповсюджена на таких територіях, як Гонконг, Сінгапур, Кіпр, Гібралтар, Люксембург тощо. Переважно це країни, що існують за рахунок туристичного бізнесу [2].

Переваги існування таких офшорних зон є очевидними як і для країн, на чіх територіях вони існують, так і для тих юридичних чи фізичних осіб, які користуються їхніми послугами. Але варто зазначити, що в свою

чергу офшори породжують певну економічну, часто й політичну, нестабільність у світовій економіці та фінансах у зв'язку з можливістю накопичення там великих обсягів капіталів, насамперед спекулятивного характеру; створюють умови для відтоку капіталів; негативно впливають на соціальну ситуацію в країнах-донорах, пов'язаних з ухиленням від оподаткування за допомогою офшорів та рівень зайнятості в цих країнах. Така діяльність також підтримує тіньову економіку та недобросовісної податкової конкуренції [3]. Прикладом використання офшорних зон, як засобу переміщення власного капіталу та ухилення від сплати податків високопосадовцями різних держав, стало оприлюднення таємних архівів панамської юридичної фірми Mossack Fonseca у 2016 році, що отримало назву «Панамський скандал» [4].

Багато економістів вважають, що для уникнення чи зменшення негативних ефектів функціонування офшорних зон, потрібно постійно вдосконалювати законодавчу базу, щоб усі доходи, отримані внаслідок діяльності у цих зонах були легалізованим і сприяли розвитку господарської діяльності, мінімізуючи її оподаткування. Але чи залишатимуться офшорні зони у цьому випадку все такими ж привабливими для економічних суб'єктів?

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Козак Ю.Г. Офшорні зони в системі світових фінансових центрів [Електронний ресурс] / Ю.Г. Козак // Міжнародна макроекономіка : навч. посіб. – К., 2012. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/13000327/ekonomika/ofshorni_zoni_sistemi_svitovih_finansovih_tsentriv
2. Москаленко, Н.В. Проблеми, зумовлені функціонуванням офшорних юрисдикцій, та шляхи їх розв'язання / Н.В. Москаленко // Актуальні Проблеми Економіки : журнал . – 2009. – № 10. – С.119-120
3. Офшорні зони та компанії. Переваги та недоліки [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://dumparticles.ru/publ/bukhgalterija_i_finansy/28-1-0-122
4. Борисов П., (2016). Mossack Fonseca: Чем занимается фирма, ставшая источником крупнейшей утечки секретных документов.

ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Шикун М.,

студент, 3 курс, Інститут міжнародних відносин,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У часи глобалізації та інтенсифікації зв'язків між країнами банки з іноземним капіталом дуже швидко входять на український фінансовий ринок. Звичайно, наявність іноземного капіталу у банківській системі України є одним із інтересів національної фінансової системи. Залучення іноземних інвестицій призводить до розширення ресурсної бази для соціально-економічного розвитку, впровадження сучасних технологій управління, підвищення рівня корпоративної культури тощо.

З іншого боку, є серйозні фінансові та економічні ризики швидкого зростання частки іноземного банківського капіталу, що може призвести до втрати суверенітету у сфері грошово-кредитної політики, інтенсифікації нестабільності, спекулятивних змін попиту та пропозиції, можливого відтоку фінансових ресурсів та коливання ліквідності банків. Маючи більший ресурсний потенціал, залучаючи більш дешеві грошові ресурси в материнських компаніях, іноземні банки займають найбільш прибуткові та привабливі позиції на ринку, витісняючи при цьому менш конкурентноспроможних вітчизняних банків. Останні змушені обслуговувати роздрібний ринок, концентруючи увагу на високо ризикованих клієнтах. Тому серед стратегічних цілей України має бути визначення питання про форми та масштаби іноземного банківського капіталу на ринку банківських послуг у такій мірі, щоб він створював здорове конкурентне середовище та не підривав суверенітет національної банківської системи.

Банк з іноземним капіталом – це банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвесторові дорівнює не менше 10%. Відповідно до ст. 24 Закону України «Про банки і банківську діяльність» іноземні банки мають право відкривати філії та представництва на території України. Національний банк України здійснює акредитацію філій та представництв іноземних банків на території України, шляхом внесення відповідного запису до Державного реєстру банків та видачі банківської ліцензії [1].

За останні роки банківський сектор значно змінився структурно, перш за все за рахунок припливу іноземного капіталу, що змінило стратегію розвитку місцевих банків.

Станом на 1 січня 2010 року зі 175 діючих банків в Україні 51 – з іноземним капіталом (на 1 січня 2009 – 47). Кількість банків зі 100% іноземним капіталом = 17. У 2010 році частка іноземного капіталу у

статутному капіталі українських банків = 34,2% (у 2008 = 35%, у 2009 = 36,7%). Іноземний капітал в Україні було представлено 26 країнами. Найбільші частки в загальній сумі іноземного капіталу мали: Кіпр – 31.8%, Російська Федерація – 30.7%, Австрія – 12.3%.

Станом на 1 січня 2015 року 163 банківські установи (у т.ч. 51 з іноземним капіталом) мали ліцензію НБУ, а структура власності банківської системи України склала: банки з приватним українським капіталом = 47%, банки з іноземним капіталом (крім російських) = 17%, банки з російським капіталом = 17%, державні банки = 22% [2].

В Україні на початку 1990-х років діяльність банків з іноземним капіталом не регулювалася чітко, тому разом з ліберальним ліцензуванням їх діяльність швидко активізувалася.

Серед одновних мотивів входження іноземного банківського капіталу на ринок України виділяють: захоплення нових ринків; одержання прибутку, а не підвищення добробуту країни-об'єкта інвестування; розширення іноземного бізнесу та його підтримка; прагнення «вирости» та зберегти свою незалежність; сильна конкуренція на ринках материнських компаній (наприклад, у країнах БеНіЛюксу, Великобританії, Швеції, Ірландії тощо, де ринки є дуже висококонцентрованим).

До позитивних наслідків функціонування іноземного капіталу в Україні слід віднести: розширення спектру банківських послуг, покращення їх якості; прискорення розвитку фінансових ринків; зниження процентних ставок на депозити та кредити; запровадження зарубіжного досвіду управління ризиками, нових підходів до реорганізації та реструктуризації комерційних банків; покращена процедура роботи з клієнтами; генерування нової доданої вартості; створення нових робочих місць; підтримання платіжного балансу; приплив іноземної валюти у країну; зростання обсягів податкових надходжень у бюджет.

У той час, як до негативних наслідків функціонування іноземного капіталу в Україні слід віднести: виникають ризики банкрутства місцевих банків у зв'язку з зі збільшенням конкуренції; ризик спекулятивної діяльності; підривання суверенітету національної банківської системи; погіршення конкурентоспроможності українських банків; зменшення довіри населення до місцевих банків; власники іноземного капіталу перш за все переймаються своїми інтересами, а не інтересами України; більша схильність до світових фінансових криз.

Австрійські банківські холдинги є надзвичайно перспективними в сфері іпотечного та споживчого кредитування. Саме вони у 2005 році придбали банк «Аваль», розпочавши «бум» на ринку банківських продаж. В Україні є дочірні компанії двох італійських конкурентів Unicredit

(інтереси групи представляють Укрсоцбанк та Унікредитбанк) та Intesa Sanpaolo (інтереси представляють Правексбанк). Французькі інвестори володіють Укрсиббанком та Профінбанком. Протягом 2014 року завершилася угода з придбання Банку Кіпру російським Альфа Банком; відбувся продаж ПАТ «БАНК ПЕРШИЙ» групі іноземних інвесторів. 2009 року банки з іноземним капіталом активно збільшували свою капітальну базу іноземними ресурсами як за рахунок материнських структур (зокрема, Промінвестбанк від Внешекономбанку отримав понад 4 млрд грн., основний акціонер Укрсиббанку BNP Paribas збільшив його капітал на 1,275 млрд грн), та й міжнародних фінансових інституцій (зокрема, ЄБРР надав 250 млн доларів на умовах субординованого боргу для «Укрексімбанку», 150 млн доларів — для «Райффайзен Банк Аваль», 100 млн доларів — для Укрсоцбанку) [3].

У національному фінансовому секторі найбільш великими угодами злиття і поглинання (коли нерезиденти купили контрольний, а інколи й 100% пакет власності) були такі купівлі у банківській сфері: австрійська група Raiffeisen International — АППБ "Аваль"; угорський OTP Bank — Райффайзенбанк Україна; французький BNP Paribas — АКІБ "Укрсиббанк"; голандський TSBF Financial Services Group NV - ВАТ ВАБанк; італійський Bank Intesa- АКБ Укрсоцбанк тощо [8]. Таким чином, темпи опанування іноземними банками вітчизняних фінансових ринків доволі високі [4].

З українського ринку протягом останніх років вийшла низка іноземних інвесторів, які мали частку в банках України, серед яких: Bayerische Landesbank (Німеччина), Credit Europe Bank (Нідерланди), Volksbank (Австрія), SEB Bank (Швеція), Bank Forum (Німеччина), Societe Generale (Франція), Erste Bank (Австрія), Astra Bank (Греція), Home Credit Bank (Чехія), Dresdner Bank (Німеччина), Pekao (Польща), Intesa Sanpaolo (Італія) та інші [5]. Упродовж 2014 р. згорнули свою діяльність шведський банк ПАТ «Сведбанк», австрійський банк АТ «Ерсте Банк». Відбулися продажі: ПАТ «Неос банк» (Банк Кіпру) – російському ПАТ «Альфа-банк»; ПАТ «Банк Перший» групі іноземних інвесторів; ПАТ «Марфін-банк» власнику ПАТ «Дельта Банк»; ПАТ «Сітібанк» [6].

Національний банк України розробив **проект Стратегії реформування банківського сектору до 2020 р.** У зазначеному проекті, серед багатьох інших заходів, передбачається нарощення частки іноземного капіталу в банківському секторі до 50 %. Варто зазначити, що деякі економісти вважають рівень цього показника в межах **30–50 %** загрозливим для стабільності вітчизняної фінансової системи [7].

Україна може вдатися до таких кроків аби максимізувати переваги та мінімізувати недоліки: доцільно ухвалити закон *«Про*

діяльність іноземних банків та банків з іноземним капіталом», якого досі у нас немає; підтримувати конкурентоспроможність банків із національним капіталом; використовувати позитивні структурні та технологічні переваги банків з іноземним капіталом; прискорювати розвиток фінансових ринків; інтенсифікувати використання сучасних банківських технологій та банківського менеджменту; розширювати спектр банківських послуг; намагатися наблизити вітчизняну банківську систему до стандартів країн з розвинутою економікою.

Одним із найважливіших завдань є розробка реальних практичних рекомендацій щодо визначення *оптимальної* частки зарубіжного капіталу в структурі капіталу українських банків, щоб вона створювала здорове конкурентне середовище, допомагала інтеграції вітчизняної фінансово-банківської системи у світовий фінансовий простір, а також не підривала її стабільність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page3>.

2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://bank.gov.ua>.

3. «ВПЛИВ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ» - Линенко А.В., Ренгевич Ю.Ю. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2011/econo_2011_1/2011_1/235-241.pdf

4. «ВПЛИВ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ» - Шевченко Х. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/903>

5. «ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ: СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА» - Костогрив В.Г., Беззубенко Ю.В. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://fp.cibs.ck.ua/files/1202/12kvgfci.pdf>

6. «Вплив іноземного капіталу на функціонування банківської системи України», Вплив іноземного капіталу на функціонування банківської системи України» Покин'ючерета В.В., Козоріз Ю.С., Кульганік О.М. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/20_AND_2009/Economics/49153.doc.htm

7. «Аналітичний огляд банківської діяльності за 2014 рік», агентство «Рюрик» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_4_kv_2014.pdf

ЗАПРОВАДЖЕННЯ РЕЖИМУ ТАРГЕТУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ

Шинкарьов Ю.,

**студент, 3 курс, ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»**

Однією з головних умов сталого розвитку економіки будь-якої країни є стабільність її грошової одиниці. Стабільності курсу перешкоджають різні кризові явища, зокрема інфляційні процеси. При цьому, інфляційні процеси не лише сприяють розлагодженню грошової системи, а й знижують загальний рівень життя населення. Попри те, ми знаємо, що інфляція притаманна навіть розвиненим країнам світу і підтримання її на мінімальному рівні може бути корисним для економіки. Забезпечувати її «утримання» можливо за допомогою інструментів грошово-кредитної політики. І в міжнародній практиці одним із найефективніших методів боротьби з інфляцією є інфляційне таргетування.

Інфляційне таргетування (від англ. target — мета) – це монетарний режим, який передбачає відповідальність центрального банку за дотримання проголошеного показника інфляції протягом визначеного періоду часу. Так, наприклад, Національний банк України проголосив, що інфляція на кінець 2016 року має становити 12% з можливістю відхилення +/-3% [1].

Сьогодні у світі декілька десятків країн вже застосовують режим таргетування інфляції. Ще більше, розглядають можливість введення такого режиму в найближчому майбутньому. Слід також зазначити, що визнав інфляційне таргетування і Європейський центральний банк, який наразі застосовує його у країнах ЄС. Така популярність цього підходу спричинена тим, що центральні банки, вичерпали можливості інших монетарних режимів, а режим інфляційного таргетування, у свою чергу, видається найбільш прийнятним і спрямованим на вирішення завдання стабілізації грошей. Так і Національний банк України, 11 березня 2015 р. визнав зобов'язання щодо переходу до інфляційного таргетування, відповідно до програми співпраці з МВФ у рамках механізму розширеного фінансування [2]. При цьому, важливо наголосити, що процес впровадження режиму таргетування інфляції доволі довгостроковий і ми наразі знаходимось на перехідному етапі.

Але які основні причини змусили Національний банк України відважитись на крок зміни монетарного режиму? По-перше, практика НБУ щодо фіксації курсу гривні до курсу долара виявилася неефективною: Україна швидко почала вичерпувати свої золотовалютні резерви, не

отримуючи від цього бажаного результату. По-друге, за останні роки виникла крайня необхідність швидкої дезінфляції. Швидке досягнення цієї мети можливо якраз за допомогою інфляційного таргетування. Ну, і останньою причиною, на нашу думку, є необхідність продовження співпраці України з Міжнародним валютним фондом. У договорі з МВФ є вимога щодо встановлення інфляційного таргету саме на рівні 12% [3].

Але, незважаючи на всі названі вище причини введення режиму інфляційного таргетування, серед економістів існує думка, що цей режим можна запроваджувати лише у стабільній макроекономічній ситуації, і тому наразі політика, яка проводиться НБУ, є помилковою. Основним аргументом прихильників цієї думки є те, що в країні, у якій проводяться структурні перебудови економіки чи сильно дестабілізований ринок, дуже важко побудувати адекватний прогноз щодо інфляції і визначити адекватний «таргет», через що вся монетарна політика може виявитися неефективною [4]. Також, деякі економісти вважають введення режиму інфляційного таргетування помилковим через доволі високу недовіру з боку населення до Уряду та НБУ, що у свою чергу не дозволить НБУ ефективно знижувати інфляційні очікування. І останнім аргументом «проти» є те, що введення повноцінного інфляційного таргетування можливе лише за вільного і нерегульованого валютного ринку, а НБУ в свою чергу за рахунок великої кількості валютних обмежень не виконує цю умову. Також необхідно враховувати, що в Україні наявний доволі об'ємний «тіньовий» валютний ринок, який також здійснює тиск на стабільність гривні.

Авжеж, Національному банку України необхідно буде враховувати вищезазначені фактори при побудові глобальної стратегії дій. Проте, на нашу думку, названі вище проблеми не повинні бути причиною відмови України від того курсу, який ми наразі обрали. Треба зазначити, що навіть у нестабільних економіках стратегія таргетування інфляції давала свої результати. Прикладом може слугувати Польща, яка за відносно невеликий проміжок часу змогла побороти явище хронічної інфляції і тепер має проблеми з дефляцією [5]. І навіть якщо подивитись на Україну, бачимо, що станом на листопад 2016 року НБУ контролює інфляцію в тих межах, які проголошувалися на початку року.

Також ми вважаємо, що для режиму таргетування інфляції характерні такі переваги, які в нинішніх кризових умовах дозволяють Україні досягати хоча б деякої економічної стабільності. Слід виділити такі:

- забезпечення чіткого і зрозумілого орієнтира для всього суспільства, що знижує інфляційні очікування;

- прозорість монетарної політики, що забезпечує контроль за монетарною владою з боку громадськості;
- відмова від «фіскального домінування» та налагодження автономної співпраці Міністерства фінансів та НБУ;
- досягнення більшої довіри до монетарної влади порівняно зі стратегією монетарного таргетування, у разі застосування якого трапляються часті зміни такого цільового орієнтира, як грошова маса.

Тож, враховуючи важливість для економічного розвитку України в довгостроковій перспективі цінової стабільності, введення повноцінного режиму інфляційного таргетування має стати основною метою грошово-кредитної політики НБУ. При цьому, необхідно ще раз наголосити, що перехід до нового монетарного режиму - це не короткотерміновий процес еволюції і Україна однозначно потребує довготривалого перехідного періоду для реалізації всіх передумов для введення таргетування інфляції як основного монетарного режиму. Будемо сподіватися, що наш центробанк досягне поставленої їм мети.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дорожня карта НБУ з переходу до інфляційного таргетування: [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=28704716>
2. Таргетирование инфляции: [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://o-kreditah1.ru/knigi/272-targetirovanie-inflyacii.html>
3. Меморандум України з МВФ – 2016 – С.44: [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://www.imf.org/External/NP/LOI/2016/UKR/090116.pdf>
4. Аржевітін С.М. Про монетарну політику НБУ: інтерв'ю телеканалу «Київ» : [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=IL2OK0-MDS8>
5. Проноз центрального банку Польщі щодо інфляції та ВВП: [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: http://www.nbp.pl/homen.aspx?f=/en/publikacje/raport_inflacja/projekcja_inflacji.html

Матеріали до друку підготували:

к.е.н. Кузнецова Н.В., к.е.н. Підчоса О.В.

Роботи опубліковані в авторській редакції.

Оргкомітет не несе відповідальність за достовірність інформації та будь-яких відомостей поданих в рукописах.

Papers are published in author's edition.

Organizing Committee is not responsible for the accuracy of the information in the submitted manuscripts.